

Jesenice, 13. aprila 1973

ŽELEZAR — GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ŽELEZARNE JESENICE

— Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Naslov: Uredništvo »Železara«, združeno podjetje SLOVENSKE ŽELEZARNE Ljubljana — Železarna Jesenice. Telefon int. uredništvo 483, administracija 484 — Tisk CP »Gorenjski tisk«

ŽELEZAR

V valjarni Bela novatorji rešujejo in odstranjujejo proizvodne probleme

V letu 1971 je imela komisija za racionalizacije in novatorstvo pri svetu delovne enote valjarne Bela dve seji, lansko leto pa so se člani komisije sestali trikrat. V teh dveh letih je bilo pozitivno ocenjenih šest izboljševalnih predlogov, avtorjem pa izplačanih 5.100,00 dinarjev odškodnin.

V letošnjem letu je komisija zasedala že dvakrat. Na zadnji sedmi seji, dne 5. aprila, sta bili na osnovi pozitivnih ocen in priporočil ocenjeni le dve izboljšavi, avtorjem pa sta bili priznani dve odškodnini po 1.000,00 dinarjev.

Člani komisije so razpravljali in ocenjevali sedem izboljševalnih predlogov. Vseh niso mogli dokončno in pozitivno oceniti, ker predlogi ali še niso dokončno izvedeni ali pa še niso ugotovljene koristi in prihranki. Dve večvredni izboljšavi pa so člani komisije z najboljšimi ocenami in priporočili predložili v dokončno oceno in nagraditev pristojnemu odboru.

Positivno sta bili ocenjena in nagrajena izboljševalna predloga št. 2080, avtorja Valentin Piona, vodilnega valjavca na blumingu in št. 2088, avtorjev Jožeta Krivca, Nika Baloha, Pavla Zupana, Rajka Moreta in Vojka Pin-

tarja ogrevalcev na potisni peči.

Valentin Pion je kot vodilni valjavec na blumingu smatral za potrebno, da originalno namesti zaščitno mrežo v kanalih pod blumingom,

ki povečuje delovno varnost tam zaposlenih in olajšuje delo pri remontih. Zaščitna mreža je bila že problem od vsega začetka obratovanja bluming valjarne in je bila to velika slabost in pomanjkljivost dobavitelja. Za originalno rešitev je bila avtorju priznana enkratna odškodnina v višini 1.000,00 din.

Avtorji izboljševalnega predloga št. 2088, ki so namestili nov, lažji pokrov nad gorilci globinskih peči, so prejeli

(Nadalj. na 2. str.)

Izvršitev plana remontov v prvem tromesečju 1973

V prvem tromesečju letošnjega leta, je skupno v operativnih mesečnih planih remontov, ki so bili napravljeni na osnovi letnega plana remontov in na osnovi zahtev, ki so jih postavili vodje vzdrž-

vanja skupaj s proizvodnimi vodji, bilo planiranih 67 večdnevni in 120 enodnevnih (dekadnih) remontov. Po planu pa je bilo izvedeno 58 večdnevni remontov, ali 86,5 odst. Odloženih je bilo devet večdnevni remontov, ali 13,5 odst.

Izven operativnih mesečnih planov pa je bilo izvedeno sedem večdnevni remontov, ki so bili naknadno vnešeni v operativne mesečne plane. Izvenplanske remonte so predvsem narekovale večje okvare na teh agregatih. Skupno je bilo torej v prvem tromesečju izvedenih 65 večdnevni remontov ali 97 % z ozirom na število planiranih.

Enodnevnih remontov je bilo od planiranih 120, izvedenih 119 ali 99,1 %.

V januarju so bili odloženi naslednji remont:

(Nadalj. na 2. str.)

V marcu nizka poraba mazuta v bluming valjarni in martinarni

Sodelavci v bluming valjarni so k izredno lepemu proizvodnemu rezultatu v marcu, dodali še en uspeh in sicer z doslej najnižjo porabo mazuta. V marcu so namreč na globinskih pečeh porabili 21,2 kg mazuta na tono vložka, medtem, ko je po planu predvidena povprečna mesečna poraba 26,5 kg mazuta na tono vložka.

Ta uspeh, ki pomembno znižuje proizvodne stroške, je bil dosežen zaradi skrajšanega časa zadrževanja toplo in hladno založenih šarž v globinskih pečeh. Povprečen čas zadrževanja toplo založenih šarž v peči je bil 6,80 ure, hladno založenih pa 13,80 ure. Na krajši čas zadrževanja v peči, je vplival povprečno težji vložek po kosu in to, da so obratovali samo s šestimi pečmi, ker je bila ena globinska peč 11 dni v remontu.

Dosežen rezultat sodelavcev v bluming valjarni je še toliko bolj razveseljav, ker so zaradi redukcije električne energije 43 ur globinske peči morali slepo kuriti, to je brez vložka, ker valjarna ni mogla obratovati.

Zelo nizko porabo mazuta na tono proizvedenega jekla, so dosegli tudi sodelavci v martinarni, kjer je v marcu znašala poraba 127,7 kg mazuta na tono proizvedenega jekla. Po planu je predvidena povprečna poraba 135 kg mazuta na tono jekla. Ta uspeh martinarjev je povezan tudi z njihovo doseženo mesečno rekordno proizvodnjo, kajti dobra proizvodnja pogojuje manjšo porabo goriva. Ta pa je odvisna od dobrega starega železa, zadostne količine tekočega grodlja in hitrega zakladanja SM peči, to je od uspešnega dela vseh sodelavcev na pripravi vložka, na plavžih in v martinarni.

Pomembno znižanje porabe mazuta nasproti planskim predvidevanjem v bluming valjarni in martinarni, je lep prispevek k znižanju proizvodnih stroškov in k stabilizacijskim prizadevanjem delovnega kolektiva.

Proizvodnja januar - marec 1973

Minuli so trije meseci letošnjega leta in že po ustaljeni navadi objavljamo kratko analizo proizvodnih dosežkov v posameznih obratih v tem obdobju. Za bolj nazorni pregled so dodani diagrami. Neprekinjena črta pomeni skupno in črtkana blagovno proizvodnjo. Iz tabel je razvidna z družbenim planom planirana in dosežena proizvodnja količinsko, odstotek dosežene planirane proizvodnje in indeks (v odstotkih) dosežene proizvodnje v obdobju januar-marec leta 1973 in 1972.

(Nadaljevanje na 8. in 9. strani)

Nagrada Borisa Kidriča našemu sodelavcu

Dipl. inž. fizike Božidar Brudar je 11. oktobra 1971 izvedel in predložil v oceno izboljševalni predlog št. 2015, napravo za merjenje dolžin in izračunavanje pravičnih odrezov blumov za potrebe valjarne žice. Na osnovi pozitivnih ocen in mnenj pristojnih in odgovornih strokovnih poročevalcev in priporočil izvedencev, je bila ta izboljšava ocenjena na 7. seji odbora za izume in racionalizacije in avtorju odobrena enkratna odškodnina v višini 30.000 dinarjev. Naprava dipl. inž. Božidarja Brudarja je vsekakor izvirna novost in velikega pomena za ekonomično proizvodnjo v bluming valjarni.

Knjigovodske in ekonomske službe so izračunale, da je dipl. inž. Božidar Brudar s svojo napravo letno prihranil Železarni 121.273,00 din, kar je vsekakor lep uspeh in pomemben prispevek k stabilizacijskim prizadevanjem.

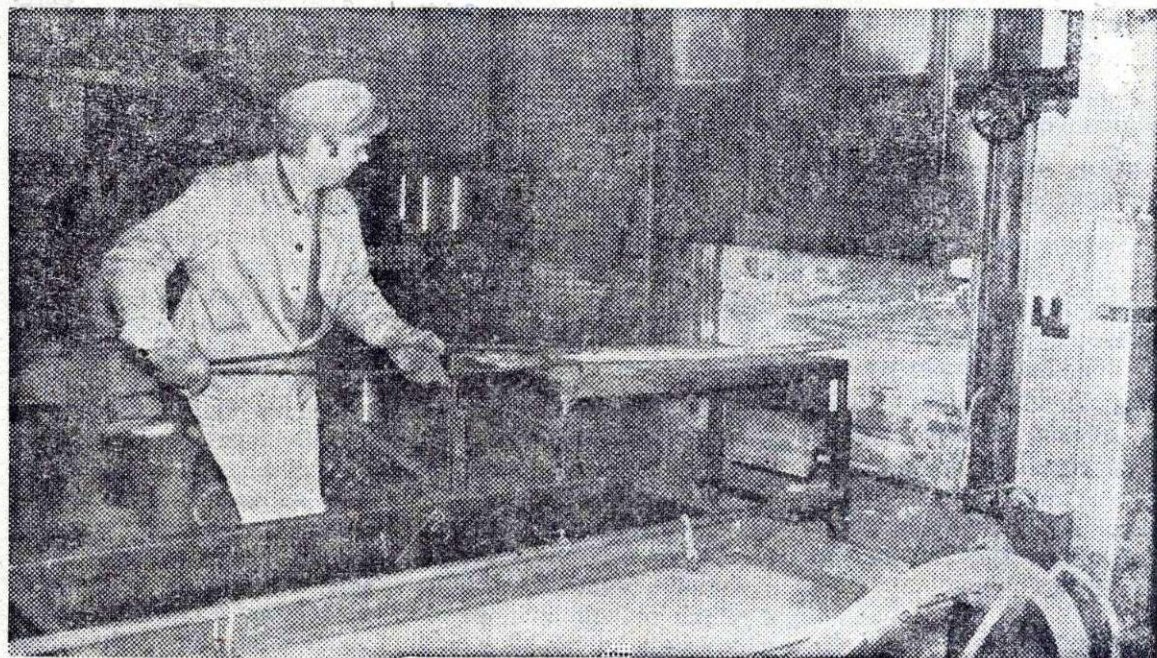
Vodstvo Železarne je smatralo za potrebno, da to izvirno tehnično izboljšavo prijavi patentni pisarni s prošnjo in vlogo,

da se avtorju izda patentno spričevalo. Zvezni zavod za patente v Beogradu je, dne 5. junija 1972, izdal rubrum št. 8723, pod patentno številko P-1542/72 in s tem avtorju, našemu strokovnemu sodelavcu Božidarju Brudarju, dal najvišje priznanje za njegov umski in delovni dosežek ter naziv iznajditelja.

Avtor izuma in patenta je v letošnjem letu svojo napravo predložil v oceno tudi skladu Borisa Kidriča, ki vsako leto nagrajuje avtorje največjih ekonomskih in tehničnih dosežkov.

Božidar Brudar je tudi na tej strogi selekciji dobil pozitivno, najvišje priznanje za leto 1973, Kidričevo nagrado. To je lepo in veliko priznanje, ne samo našemu prizadevnemu in uspešnemu strokovnemu sodelavcu, temveč tudi našemu raziskovalnemu oddelku, ki pospešuje inovacijsko dejavnost v korist celotnega kolektiva.

Avtorju tehnične izboljšave in nagrajencu iskrene čestitke delovnega kolektiva.

Sodelavec pri delu v kalilnici

Osební dohodki v marcu 1973

Z izplačilom os. dohodkov v marcu zaključujemo tudi prvo četrtletje letošnjega leta, zato je prav, če bo del današnje informacije še nekoliko »statističen«.

Običaj je že, da je osebni dohodek marca sorazmerno dober, brez dvoma pa vedno višji od februarjskega. Povprečje, ki smo ga dosegli letos, znaša za marec 2.349 din/osebo. Primerjava s še tremi leti nazaj naj odgovori ali smo obdržali že ustaljen odnos ali ne npr.:

	OD v febr.	OD v marcu	indeks
1970	1183	1289	109.0
1971	1521	1617	106.3
1972	1848	1908	103.2
1973	2207	2349	106.4

Kot je razvidno, se odnos bistveno ne menja in tudi letošnji marec v tem pogledu ni nikakršna izjema.

S takšnim izplačilom v marcu pa zaključujemo I. četrtletje s povprečnim osebnim dohodkom v višini din 2.311/osebo, kar je za 11 din ali 0,48 % iznad predvidenega OD za I. 1973. S tem smo že pri vprašanju ali sedaj skozi vse leto s približno enakimi izplačili, ali obstoja kakšna možnost povečanja. Ker sta v sistem nagrajevanja vgrajena dva regulatorja, t. j. učinek in doseganje operativnega programa je jasno, da ta dva lahko regulirata tudi višino OD. Od nas vseh je odvisno, kva bodo izpolnjene delovne obveznosti.

Težji je primer z ekonomičnostjo, od katere pa je predvsem odvisno, koliko sredstev bomo sploh ustvarili. Zdi se mi, da le prevečkrat pozabimo na to, da se sredstva za osebne dohodke v gospodarskih organizacijah ustvarjajo z dohodkom, ki ga najvišji samoupravni organ razdeli na os. dohodke in sklade. Če bomo prisiljeni na določeno stabilnost pri os. dohodku, bomo morali terjati dosledno stabilnost tudi pri življenjskih stroških.

Sam marec nam kaže v gibanju os. dohodka sledeče značilnosti. Število plačanih ur, na katere je os. dohodek vezan, je za 13,6 ur ali 7,68 % višji od februarja. Razpon med številom ur, ki je včasih znašal tudi do 30, je zmanjšan in znaša le še 15 ur. V učinku je razlika med 16,41 % in 27,28 %, dočim je povprečni faktor za Železarno kot celoto za 1,77 % višji od februarja in znaša 22,50 %. Tudi stimulacija za operativni program je 2 % višja in znaša od 6—13 %, v povprečju pa 8 %. Tudi v marcu je bila stimulacija za operativni program nekoliko popravljena pri 4 obratih, vsled redukcij el. toka. Na skupni nivo os. dohodkov v negativnem smislu pa vpliva dejstvo, da je bilo v marcu plačanih polovico manj sobot, ki se všttevajo v dopust kot v februarju in pa dejstvo, da v marcu delovni čas ni presegal normalnega, vsled česar je bilo izplačanega manj pribitka za »nadurno« delo.

O samem gibanju v I. četrtletju je razpravljala tudi odbor za dohodek in nagrajevanje na seji 10. t. m. Kljub temu, da je normalno, da obstojajo razlike pri doseganju učinka in operativnega programa, odbor vztraja na tem, da se obratom čimbolj izravnavajo pogoji poslovanja, tako da bodo razlike res samo odraz dela obrata. SM

Železarski globus

ZVEZNA REPUBLIKA NEMCIJA: V letu 1972 so proizvedle zahodnonemške železarnice 43,7 milijonov ton surovega jekla, kar je za 8,4 % več kot leto prej. Proizvodnja posameznih vrst jekla je bila v letu 1972 in v primerjavi z letom 1971 naslednja:

SM jeklo	8,33 milij. ton	— 2,4 %
Elektro jeklo	4,48 milij. ton	+ 11,1 %
Kisikovo jeklo	28,23 milij. ton	+ 13,3 %
Thomasovo jeklo	2,66 milij. ton	— 6,0 %

64,6 % celotne zahodnonemške proizvodnje surovega jekla so proizvedli kisikovi konvertorji.

SOVJETSKA ZVEZA: Za leto 1975 predvidevajo v sovjetskih železarnah proizvodnjo surovega jekla 142 milijonov ton. Za to bodo morali poleg že obstoječih agregatov zgraditi še šest plavžev, 12 LD konvertorjev, 15 obločnih električnih peči in 35 valjarn. Povečali bodo tudi proizvodnjo kontinuirno vlitega jekla.

BRAZILIJA — V zvezni državi Pará so odkrili nova veli-

ka nahajališča kvalitetne železove rude. Sedaj znane rezerve cenijo na 1,6 milijarde ton, možne pa celo na 6,6 milijarde ton.

KUVAIT — V Kuvaitu pripravljajo izgradnjo prve železarnice, ki bo imela letno proizvodno zmogljivost 300.000 ton surovega jekla. Železarna bo uvažala železne palete, jih s pomočjo zemeljskega plina direktno reducirala in potem uporabljala kot vložek v električnih obločnih pečeh.

V valjarni Bela novatorji...

(Nadalj. s 1. str.)

skupno enkratno odškodnino v višini 1.000,00 din. Stroški za izdelavo novega, lažjega pokrova so namreč minimalni, pokrov pa omogoča lažje delo in povečuje delovno varnost.

Tehnična izboljšava št. 2067, ki jo je predložil v oceno strokovni sodelavec dipl. inž. fizike Božidar Brudar iz RO, že drugič ni mogla biti dokončno ocenjena in nagrajena, ker poiskusi in raziskave pri ogrevanju blokov v globinskih pečeh potekajo prepočasno in z zakasnitvijo. Avtor je dolžan skupaj z odgovornimi službami pospešiti te raziskave, ki predvidevajo znatne prihranke na mazutu in večjo proizvodnjo ter rezultate sporočiti službi za novatorstvo in racionalizacije.

Izboljševalnega predloga št. 2070, od dipl. inž. Feliksa Beštra, vodja oddelka RTA »Naprava za avtomatsko povezovanje svitkov žice v valjarni žice na Beli«, člani komisije niso mogli kljub pozitivnim ocenam dokončno oceniti, ker mora avtor predlog dopolniti s tehničnim elaboratom in stroški investicije.

Izboljševalni predlog št. 2074, avtorjev Valentina Repinca, delovodja SV v valjarni Bela in dipl. inž. Saša Mandeljca, asistenta na bluming valjarni »Nova izvedba varnostnih čepov za duo valje na blumingu«, bo dokončno ocenjena, ko bodo znani vsi prihranki in koristi te koristne izboljšave.

Obratovodja Zdravko Črv in dipl. inž. Peter Ravnikar, vzdrževalni asistent, sta z izboljševalnim predlogom št. 2077 združila v valjarni žice dva komandna pulta in s tem dosegla izredno dobre proizvodne rezultate. Originalno rešitev so potrdili vsi pristojni strokovnjaki, kakor tudi služba za varnost pri delu. Člani komisije so tehnično izboljšavo zaradi večjih koristi in prihrankov s priporočili odstopili v dokončno oceno in nagraditev pristojnemu odboru.

Dipl. inž. Jaka Soklič, obratovodja strojnih delavnic, je predložil v oceno predlog št. 2078 »Izdelava programa za izračun statičnih vrednosti za 100.000 dimenzij hladno oblikovanih profilov«. To je veliko delo, za katerega je moral avtor uporabiti ogromno svojega matematičnega znanja in čez 160 prostih ur. Izvršeno delo izkazuje prihranke in koristi v največji meri prodajni službi in obratu hladno oblikovanih profilov. Delovna enota valjarna Bela ni naročnik te naloge in zato so tudi člani komisije odklonili upravičeno nagraditev avtorja iz njihovih sredstev. Predlog je komisija z najboljšimi ocenami in priporočili odstopila v dokončno oceno in nagraditev odboru

za racionalizacijo in novatorstvo.

Obratovodja dipl. inž. Lado Senčar, se je ob zaključku sedme seje zahvalil članom komisije za pomoč in sodelo-

vanje pri ocenjevanju vseh v proizvodnjo uvedenih tehničnih izboljšav in povabil člane delovne skupnosti, obratovodje, asistente ter delovodje k še večji inovacijski aktivnosti.

Razpis

Na prošnjo in željo sveta delovne enote valjarna Bela in na priporočilo obratovodstva profilarne odbora za izume in racionalizacije pri DS Železarne razpisuje v okviru novatorske in racionalizatorske dejavnosti v železarni Jesenice v obdelavo, rešitev, odstranitev in izvedbo tehnološki problem:

MEHANSKA ODSTRANITEV OSTANKA »BRADE« NA ODREZANEM KONCU PROFILA

V obratu profilarne imajo že od vsega začetka velike težave z odstranjevanjem »brade« pri razrezovanju različnih profilov na oblikovalnih progah. Posebno važno je to pri profilih za bolj zahtevne potrošnike in izvoz. Pri odstranjevanju te »brade« je doslej potrebna nova delovna operacija, ki vpliva na podražitev izdelka. To »brado« je treba sedaj obvezno odstraniti s posebnim brusilnim strojem.

To nalogo in ta problem, ki močno ovira nemoteni delovni proces in zvišuje stroške proizvodnje, je potrebno rešiti in odstraniti na najbolj ekonomičen način, kajti profil v končni fazi mora biti brezhiben, brez nepotrebne »brade«.

Novatorji in racionalizatorji, ki se bodo lotili te naloge, bodo vsa potrebna navodila in pojasnila dobili pri obratovodji HOP Antonu Komljancu in njegovih proizvodnih in vzdrževalnih asistentih.

Za najboljše, idejne rešitve naloge, bo odbor za izume in novatorstvo pri DS podelil tri nagrade:

— prva v višini 800,00 din, druga 400,00 in tretja 320,00 din.

Ta razpis velja pol leta po objavi v tovarniškem glasilu Železar. Vse idejne ali teoretične rešitve morajo avtorji z vsemi potrebnimi dopolnili, skicami ali risbami prijaviti v treh izvodih na referat za novatorstvo in racionalizacije pri SEOP.

Najboljše ustrezne rešitve bodo pozneje po izvedbi dokončno ocenjene s spodbudnimi odškodninami po obstoječem pravilniku na osnovi prikazanih, potrjenih in overjenih izračunov prihrankov in koristi.

Odbor za izume in novatorstvo pri DS Železarne Jesenice

V marcu 33 poškodb na delovnih mestih

Služba za varstvo pri delu nam je posredovala podatke o poškodbah na delovnih mestih in na poti v službo ter o izgubljenih delovnih dnevih za mesec marec. Na delovnih mestih v Železarni je bilo poškodovanih 33 sodelavcev in izgubljenih 714 delovnih dni. V TOZD talilnice je bilo 9 poškodb 146 dni, TOZD valjarne 10 poškodb 175 dni, TOZD hladna predelava 7 poškodb 171 dni, TOZD vzdrževanje, energija in transport 6 poškodb 197 dni, skupne službe v marcu brez poš-

kodb, toda dva izgubljena dneva zaradi poškodb iz prejšnjih mesecev, GEŽ ena poškodba in 23 izgubljenih dni.

Na poti v službo so imeli eno poškodbo v skupnih službah ter šest izgubljenih dni in v gostinski enoti Železar prav tako eno poškodbo ter 12 izgubljenih dni. Brez poškodb na poti v službo so bili samo v TOZD talilnice, valjarne, predelava in vzdrževanje. V TOZD talilnicah ter hladna predelava in vzdrževanje so izgubili delovne dneve zaradi poškodb v prejšnjih mesecih.

Izvršitev plana remontov...

(Nadalj. s 1. str.)

— Linija ROSSI profilarna, vzrok je v neprejetih rezervnih delih.

— Žerjav št. 4 profilarna, ki se lahko izvede samo skupaj z linijo Rossi.

— ASEA zvonasta peč Javornik, vzrok večja vzdržljivost.

— Žerjav 100 Mp SM peči, zaradi potreb proizvodnje, remont izveden v februarju.

— Rezačni stroj elektroodni, vzrok potreba v proizvodnji. V februarju odloženi remont:

— Surface žarilna peč, zaradi potreb proizvodnje.

V marcu odloženi remont:

— Žerjav Mp SM peči zaradi obratovanja SM peči št. 4.

— Žerjav št. 5, zaradi večkratne redukcije toka (valjar na 2400).

— Žerjav Lama HVŽ, zaradi nedospele opreme.

— Brusilni stroj Lidköping, zaradi remonta brusilnega stroja Malgus št. 4. Remonte na brusilnih strojih nam letos dela prvič podjetje Bregana, zaradi zasedenosti kapacitet, bo vzela brusilni stroj Lidköping v remont ko bo gotov brusilni stroj Malgus 4.

Referent za remonte

Izvršitev družbenega plana skupne in blagovne proizvodnje ter odprave marec n I. tromesečje 1973

IZVRŠITEV PROGRAMA SKUPNE IN BLAGOVNE PROIZVODNJE TER ODPRAVE
ZA MESEC MAREC 1973

Delovna enota	Skupna proizvodnja			Blagovna proizvodnja			Odprava
	program	izvršitev	%	program	izvršitev	%	
Plavž	12.700	13.430,3	105,8				
SM jeklarna	27.500	29.085,4	105,8				
El. jeklarna	15.000	14.645,2	97,6				
Livarne	140	146,5	104,6	50	19,4	38,8	19,4
Šamotarna	1.400	1.433,7	102,4	250	350,1	140,0	350,1
TALILNICE:	56.740	58.741,1	103,5	300	369,5	123,2	369,5
Bluming-štel	45.300	46.728,5	103,2	6.900	6.962,3	100,9	7.137,0
Valjarna debele ploč.	8.280	7.687,9	92,8	8.200	7.655,2	93,4	7.835,6
Valjarna žice	10.300	9.875,0	95,9	3.800	3.723,4	98,0	3.380,5
Valjarna profilov	2.300	2.845,0	123,7	100	109,1	109,1	94,5
VALJARNE:	66.180	67.136,4	101,4	19.000	18.450,0	97,1	18.447,6
Hladna valjarna	2.600	2.608,9	100,3	2.530	2.594,5	102,5	2.580,6
Profilarna	1.510	1.841,0	121,9	1.500	1.840,0	122,7	1.852,7
Jeklovlek	1.680	1.825,3	108,6	1.680	1.797,7	107,0	1.794,7
Žičarna	5.470	5.516,8	100,9	3.445	3.655,8	106,1	3.581,6
Elektrodni:	1.310	1.371,9	104,7	1.300	1.367,9	105,2	1.434,1
— elektrode	1.280	1.337,2	104,5	1.270	1.333,9	105,0	1.387,3
— prašek	30	34,7	115,7	30	34,0	113,3	46,8
Žebeljarna	1.120	1.196,1	106,8	1.110	1.183,6	106,6	1.183,6
PREDELAVA:	13.690	14.360,0	104,9	11.565	12.439,5	107,6	12.427,3
SKUPAJ:	136.610	140.237,5	102,7	30.865	31.259,0	101,3	31.244,4
Tuja predel. - It.							104,9
Tuja predel. - prof.	50	0,2	0,4	50	0,2	0,4	0,2
ŽELEZARNA:	136.660	140.237,7	102,6	30.915	31.259,2	101,1	31.349,5

Planirane proizvodnje za dom je 1.460 ton, izvršene pa 1.425,1 ton.

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA SKUPNE IN BLAGOVNE PRIZVODNJE TER ODPRAVE
ZA I. KVARTAL 1973

Delovna enota	Skupna proizvodnja			Blagovna proizvodnja			Odprava
	Družbeni plan	izvršitev	%	Družbeni plan	izvršitev	%	
Plavž	39.000	33.885,0	86,9				
SM jeklarna	81.100	80.784,7	99,6				
El. jeklarna	44.000	40.750,2	92,6				
Livarne	415	439,2	105,8	150	20,0	13,3	20,0
Šamotarna	4.800	3.913,0	81,2	750	733,7	97,8	733,7
TALILNICE:	169.315	159.772,1	94,4	900	753,7	83,7	753,7
Bluming-štel	134.150	131.577,3	98,1	19.545	20.540,5	105,1	20.783,7
Valjarna debele ploč.	26.440	22.822,8	86,3	26.200	22.631,8	86,4	23.750,4
Valjarna žice	29.400	29.848,2	101,5	10.370	11.037,8	106,4	10.774,9
Valjarna profilov	7.200	8.623,5	119,8	970	872,5	90,0	857,8
VALJARNE:	197.190	192.871,8	97,8	57.085	55.082,6	96,5	56.166,8
Hladna valjarna	7.700	7.825,0	101,6	7.670	7.708,4	100,5	7.695,2
Profilarna	4.000	4.653,1	116,3	3.985	4.651,7	116,7	4.417,2
Jeklovlek	4.900	5.266,6	107,5	4.880	5.239,0	107,4	5.388,5
Žičarna	15.990	16.757,3	104,8	9.660	10.732,9	111,1	10.718,5
Elektrodni:	3.980	3.948,1	99,2	3.960	3.923,4	99,1	3.851,5
— elektrode	3.700	3.857,1	103,1	3.720	3.833,5	103,1	3.714,8
— prašek	240	91,0	37,9	240	89,9	37,5	136,7
Žebeljarna	3.240	3.457,8	106,7	3.210	3.423,3	106,6	3.372,8
PREDELAVA:	39.810	41.907,9	105,3	33.365	35.678,7	106,9	35.443,7
SKUPAJ:	406.315	394.551,8	97,1	91.350	91.515,0	102,2	92.364,2
Tuja predel. - It.	1.425			1.425			304,9
Tuja predel. - prof.	340	95,3	28,0	340	95,3	28,0	95,3
ŽELEZARNA:	408.080	394.647,1	96,7	93.115	91.610,3	98,4	92.764,4

Planirane proizvodnje za dom je 4.995 ton, izvršene pa 4.228,4 tone.

(Nadaljevanje na 6. strani)

Personalne vesti

V mesecu marcu je bilo sprejetih 80 delavcev, delovno razmerje je prekinilo 83 delavcev.

STAROSTNO SO BILI UPOKOJENI — Leopold Brudar — 1914, strojno vzdrževanje, 32 let in pol v ZJ, Milan Kodrič — 1915, FRS 36, Matija Kranjec — 1912, Plavž, 26, Andrej Urh — 1913, strugarna valjev, 27 in pol, Jože Škvarč — 1920, profilne valjarne, 26 let Železarni.

INVALIDSKO UPOKOJENI — Pavel Ambrožič — 1929 transport, 21 in pol, Ferdinand Lukek — 1922, valjarna 2400, 24 in pol in Miha Pintar — 1933, varnostna služba, 23 in pol let v Železarni.

UMRLI: Vinko Makuc — 1931, gradbeno vzdrževanje, 8 let v Železarni.

Svojcem iskreno sožalje.

ODSLI NA ODSLUŽENJE VOJAŠKEGA ROKA: — Ismet Alagič — 1954, jeklovlek, Tomaž Bernik — 1953, VEN, Janez Branc — 1954, RTA, Jože Bregant — 1948, valjarna Bela, Branko Bergant — 1954, OTK, dipl. inž. Martin Brumat — 1946, VEN, Zarko Bundala — 1954, strojno vzdrževanje, Marko Čelik — 1954, gradbeno vzdrževanje, Jurij Cimžar — 1953, VEN, Igor Gašpar — 1954, strojno vzdrževanje, Jože Gračner — 1954, gradbeno vzdrževanje, Ismet Hajirič — 1953, VEN, Avgust Klinar — 1950, gradbeno vzdrževanje, Marjan Klinar — 1952, strojno vzdrževanje, Antun Kržič — 1954, transport, Zuhdija Mehagič — 1954, elektrodni obrat, Vojmi Mijajlovič — 1951, VEN, Anton Novak — 1948, kadroviski sektor, Mehmed Oručević — 1951, valjarna Bela, Džemalil Paloš — 1954, valjarna profilov, Stanko Pokrivač — 1954, žičarna, Jozo Tadič — 1953, valjarna Bela, Abdulah — 1953, martinarna, Drago Terlikar — 1954, jeklovlek, Stanislav Twrdy — 1953, VEN, Ervin Uršič — 1954, elektrodni obrat, dipl. inž. Janez Zaveljcina — 1948, valjarna žice, Branko Zansky — 1954, strojne delavnice.

IZKLJUČENI SO BILI: Elmaž Alibašić — 1950, elektro jeklarna, Stojan Andrič — 1951, elektro jeklarna, Sefko Avdič — 1952, šamotarna, Hase Bahtič — 1954, šamotarna, Fikret Balič — 1954, valjarna Bela, Suad Bešić — 1951, valjarna Bela, Hakija Camić — 1954, plavž, Muharem Dizdarevič — 1950, plavž, Blaže Donev — 1948, plavž, Miloš Gičov — 1945, plavž, Dimčo Gorgiev — 1950, valjarna Bela, Ramiz Halilović — 1945, martinarna, Agan Harbaš — 1956, profilne valjarne, Salih Harbaš — 1955, plavž, Kadri Hodža — 1948, martinarna, Ahmet Hodžić — 1954, transport, Ljuben Iljevski — 1949, elektro toplotna energija, Josip Jambrušić — 1949, hladna valjarna, Nikola Jančić — 1950, jeklovlek, Hamdija Jodanović — 1955, valjarna profilov, Vlado Jotić — 1943, transport, Milorad Jovanov — 1951, valjarna Bela, Todor Jovanov — 1952, martinarna, Vančo Kocov — 1950, plavž, Muhamed Kovačević — 1950, elektro jeklarna, Fikret Lemeš — 1952, plavž, Smail Muhić — 1952, elektro toplotna energija, Midhed Pslislamović — 1954, šamotarna, Aleksander Panajatov — 1954, profilarna, Soimen Spasevski — 1950, martinarna, Milenko Samardžija — 1954, jeklovlek, Mirko Sovilj — 1950, plavž, Esad Sultanić — 1952, valjarna 2400, Salih Šupuk — 1940, martinarna, Džemal Talić — 1954, elektro jeklarna, Dene Tasev — 1954, valjarna Bela, Borislav Vuković — 1952, elektro jeklarna, Miloš Zajič — 1948, elektro jeklarna, Polde Zupan — 1942, gradbeno vzdrževanje.

Obvestilo

Občinsko društvo inženirjev in tehnikov organizira v četrtek, 19. aprila

OGLED BIENALA INDUSTRIJSKEGA OBLIKOVANJA na gospodarskem razstavišču v Ljubljani. Odhod bo ob 15. uri iz parkirišča pred Železarno.

Prijave sprejema dipl. inž. Vitomir Gričar — telefon 344.

Obvestila kolektivu ● Obvestila kolektivu ●

DEŽURNA SLUŽBA	TELEFON	
SOBOTA, 14. aprila	v pisarni	doma
inž. Stanislav Čop, talilnice	328	76-538
NEDELJA, 15. aprila		
Edvard Cenček, TSV	548	727
PONEDELJEK, 16. aprila		
inž. Franc Vičar, predelovalni obrati	743	81-572
TOREK, 17. aprila		
inž. Miloš Piščanec, martinarna	441	81-402
SREDA, 18. aprila		
inž. Avgust Karba, direktor za proizvodnjo	270	693
CETRTEK, 19. aprila		
inž. Karel Ravnik, elektro jeklarna	433	81-411
PETEK, 20. aprila		
Zvone Labura, žebeljarna	738	749

Dežurna služba traja do datuma nastopa od 7. ure zjutraj do naslednjega dne do 7. ure. Kolikor dežurnega ni v pisarni ali doma, kličite glavnega vratarja na telefon 410. Morebitne spremembe dežurnih so razvidne iz obvestil, ki jih vsako soboto objavljamo na razpisnih deskah pri vseh vratarjih.

Tajništvo tehničnega in proizvodnega direktorja

Mladi o sebi, svojih problemih, nalogah in perspektivah

Mladi v valjarni žice aktivni

Na drugi seji odbora mladinskega aktiva v valjarni žice, so govorili o proizvodnih uspehih obrata, o vprašanju izobraževanja na delovnem mestu o medsebojnih odnosih in o nekaterih drugih vprašanjih.

Na seji je bil navzoč predsednik športne komisije pri sindikalnem odboru s katerim smo se dogovorili o organizaciji tekmovanja v kegljanju na asfaltu s starejšimi sodelavci iz obrata.

Udeležba na tekmovanju, ki je bilo že izvedeno, je bila zadovoljiva. Tekmovali so na 50 metrov (25 polno, 25 čiščenja) in dosegli naslednje rezultate:

1. Nikola Arbanas 231 kegljev, 2. Janez Pečar z 221 keglji in 3. Marjan Pretnar 207 podrtimi keglji.

Če bi sešteli dosežene rezultate treh najboljših mladincev in treh najboljših sodelavcev so mladinci podrli 650, starejši sodelavci pa 590 kegljev.

Pri mladincih sta bila najboljša Arbanas in Pečar, pri starejših pa brata Pretnar.

A. N.

Konstituantna seja aktiva ZMS v HVŽ

V zadnjih dneh se je na konstituantni seji sestal odbor mladinskega aktiva ZMS v hladni valjarni žičarni. Ob zelo dobri udeležbi, so si člani med seboj najprej razdelili naloge in zadolžitve. Tako je bil Martin Jan določen za referenta za šport, Krsto Marinkovski pa za kulturo in idejna vprašanja. Ostali člani pa bodo pomagali predsedniku oziroma referentu pri realizaciji nalog.

Med najpomembnejše naloge sodi uresničevanje programa dela, ki so ga sprejeli na tej seji. Program dela je dobro sestavljen.

Na športnem področju: organizacijo tekmovanja v plavanju, kegljanju, namiznem tenisu, šahu in nogometu. Predlagali so, da se na osnovi doseženih rezultatov na obratnih tekmah sestavi ekipa za tekmovanja v okviru TOZD in tovarne.

Pri sestavljanju programa kulturnega dela so člani odbora ugotovili, da že nekaj časa ni bila organizirana plesna šola ali tečaj. Povezali se bodo s kakim drugim podjetjem ali aktivom in v jeseni poskusili organizirati tečaj. Mlade, ki jih zanima gledališče, pa bodo usmerili v aktiv odra mladih. Tovarniški konferenci ZMS predlagajo, da na Jesenice povabi folklorni ansambel ene sosednjih republik. Morda pa bi pri jeseniški Svobodi poskušali ponovno poživiti folklorni ansambel, ki je bil nekaj zelo aktiven. V okviru TOZD pa bodo zaradi družabnosti in povezovanja organizirali kakšno obliko kviz tekmovanja.

Člani odbora so menili, da bi z anketo med mladimi sodelavci HVŽ poskušali ugotoviti ustreznost programa dela MA HVŽ. Morda pa bi na ta način lahko dobili tudi dobre ideje in oblike dela mladinskega aktiva.

S. L.

Posvet s predsedniki OK ZMS v Ljubljani

V soboto 7. aprila je predsedstvo RK ZMS sklicalo posvet s predsedniki občinske konference ZMS. Najprej so govorili o aktivnosti in nadaljnjem razvoju Zveze tabornikov Slovenije in o nalogah ZMS v zvezi s tem. Uvodne misli je podal tov. Zdravko Krvina, predsednik zveze tabornikov Slovenije.

Vsebinska dela Zveze tabornikov se sicer ne menja, toda skupščina ZT je postavila vrsto zahtev. Predvsem je podarek na tem, da se dejavnost ZT razširi. To pa je možno doseči s tesnim sodelovanjem med ZTS in ZMS ter drugimi organizacijami. Taborniška organizacija mora postati množična organizacija, v kateri mora biti čim več delavske in kmečke mladine, ki se bo povezala z mladino srednjih in osnovnih šol. Akcija ZM 1000 krajevnih skupnosti — 1000 aktivov ZMS je zelo smela akcija, ki bo v drugi fazi ustavnih sprememb dobila še večjo veljavo. V vsaki krajevni skupnosti mora biti tudi taborniška organizacija. Tudi v temeljnih organizacijah združenega dela se morajo ustanavljati taborniške organizacije.

Da organizacije Zveze tabornikov ne delajo je predvsem vzrok v mentorstvu. Med mentorji je bilo do sedaj največ prosvetnih delavcev. To je tudi prav, toda na posvetu so menili, da imamo tudi v drugih poklicih precej takih, ki bi bili sposobni mentorji. Mentorji so bili do sedaj zelo slabo vrednoteni in največkrat je bil deležen kritike prav tisti, ki je delal ne pa obratno. Potrebno bo poskrbeti za mentorstvo v TOZD in KS.

V razpravi, v katerih so sodelovali tako predstavniki OK ZMS, kot predsedniki občinskih zvez tabornikov Slovenije, so odprli veliko vprašanja za katera bo potrebno dobiti ustrezne rešitve.

Eden zelo važnih zaključkov je ta, da se v okviru občin skupno z OK ZMS in ZT pogovorimo o problematiki delovanja ZT in zahtevamo od pristojnih organov ustrezne rešitve.

V nadaljevanju posveta je Živko Pregelj predsednik RK ZMS opozoril na to, da se moramo temeljito pripraviti na volilno sejo RK ZMS, ki bo 14. aprila v domu JLS v Ljubljani.

Na seji bo podan obračun dela RK ZMS v tem mandatnem obdobju in izvoljeno novo vodstvo RK ZMS.

Na posvetu je bilo tudi govora o praznovanju meseca mladosti, ki mora biti odraz aktivnosti dela ZM v vseh sredinah. Zvezna štafeta s pozdravi tovarišu Titu, letos ne bo šla skozi vse občine v Sloveniji. Na Gorenjskem bo prišla le do Kranja. Iz tega razloga je treba posvetiti večjo pozornost lokalnim štafetam: triglavski in jalovski, ki se bosta 8. maja pridružili zvezni štafeti v Kranju.

Govora je bilo tudi o zbiranju sredstev za izgradnjo doma borcev in mladine v Kumrovcu. Tudi v naši občini ta akcija že teče in je že ustanovljen pri občinski Zvezi združenj borcev NOV odbor za zbiranje sredstev, v katerega so vključeni predsedniki vseh družbenopolitičnih organizacij. Ena od prvih nalog mladih v zvezi s tem je, da prodamo 2000 značk do 25. maja. O drugih načinih zbiranja sredstev bomo še poročali.

Na dnevnem redu je bil tudi dogovor o slovenski delovni akciji mladine in JLA »KOZJANSKO 73«. V njej bo sodelovalo okrog 600 mladih iz vse Slovenije. Iz jeseniške občine se bo udeležilo delovne akcije devet mladincev in to štirje iz delovnih organizacij in pet iz srednjih šol, za to delovno akcijo smo že pričeli. Zadnji rok za prijavo pa je 17. april.

Ob sklepu posveta je tekla beseda še o poteku akcije »Našo besedo 73« po občinah in o zveznih delovnih akcijah.

Seminar za vodstva aktivov ZMS v delovnih organizacijah

V soboto, 7. aprila, je bil v mladinskem domu v Gozd Martuljku seminar za vodstva aktivov ZMS v delovnih organizacijah. Seminar je organizirala komisija za družbeno ekonomske odnose pri občinski konferenci ZMS Jesenice.

Za seminar so bile predvidene štiri teme in sicer:

1. Organiziranost in naloge ZMS do 9. kongresa ZMJ in ZMS. Predaval je Zlato Vogrič, sekretar kulturne skupnosti na Jesenicah. Govoril je o nalogah in pravicah neposrednih proizvajalcev in naštel bistvena področja, na katerih se mora angažirati slovenska mladina.

2. Aktivni ZM v delovnih organizacijah, je bila druga tema sobotnega seminarja. Uvodne misli je povedal Miro Ipavec, vršilec dolžnosti predsednika TK ZMS Železarne. Poudaril je pomembnost dobro organiziranega mladinskega aktiva v delovni organizaciji pri vključevanju v samoupravne tokove in v življenje ter delo organizacije združenega dela.

3. Popoldanski del seminarja se je začel z razgovorom o osnutku programa za praznovanje meseca mladosti, ki ga je posredoval Jože Vindišar. Osnutek predvideva množični pohod mladih iz delovnih organizacij na Mežakljo ali Pristavo (predviden 22. maja). Mladi iz delovnih organizacij naj bi se organizirali v čete, ki naj bi štele od 15 do 20 mladincev. Predvideno je tudi javno tekmovanje iz znanja na temo »Jesenice v NOB«, s sodelovanjem ekip delovnih organizacij občine. Gradivo za kviz bodo člani ekip črpali v knjigi F. Konobljā-Slovenka »Pod Mežakljo in Karavankami so se uprli«.

V popoldanskem delu so govorili tudi o delovni akciji Kozjansko, katere naj bi se udeležili tudi mladi Jeseničani. V prvi izmeni, ki bo od 19. maja do 9. junija naj bi sodelovali mladi iz delovnih organizacij. V tretji izmeni (1. julija do 21. avgusta) pa naj bi sodelovali srednješolci.

4. Seminar je zaključil s predavanjem: Mladi in spolnost, dr. Tomaž Ažman, ki so ga navzoči s pozornostjo sprejemali.

Vsakemu predavanju je sledila živahna razprava. Po udeležbi sodeč (38 navzočih iz devetih aktivov) in po pokazanem zanimanju, se mladi zelo radi udeležujejo takih seminarjev. Uspešnemu seminarju je v hotelu Špik sledilo družabno srečanje s plesom.

N. Z.

Seminar za vodje komisij za delo mladih v krajevnih skupnostih

Z namenom, da se ugotovi, kako se uresničuje akcija »1000 krajevnih skupnosti — 1000 mladinskih aktivov«, ter da tako na neposreden način usposablja mlade vodje komisij za uresničevanje te akcije, je republiška konferenca ZMS v dneh od 30. marca do 1. aprila organizirala seminar na Črnem vrhu nad Idrijo.

Vodje komisij so seznanili z delom in nalogami ZMS v obdobju do 9. kongresa ZMJ in ZMS. V svojem uvodu je Zvone Filipovič, član RK ZM Slovenije, poudaril, da lahko ugotovimo večjo zainteresiranost mladih ter večjo aktivnost v samih aktivih, kot tudi težnjo za takšno delovanje mladinskih organizacij, ki bodo uresničevali želje in težnje vseh mladih.

Mladinska organizacija se mora v večji meri povezovati z drugimi družbeno političnimi organizacijami ter aktivno delovati v teh organizacijah.

O uresničevanju programa »1000 KS — 1000 MA« je nato spregovoril član RK ZMS Igor Žitnik in poudaril

— da je nujno, da se izdela osnovni program izobraževanja za mlade v aktivnih krajevnih skupnosti,

— da se moramo vsi zavzeti, da se za delo mladih v KS uredi problem financiranja in problem prostorov,

— da se v večji meri organizirajo člani ZK, predvsem mladi, ker bomo le v tem primeru pomagali in omogočili mladim delo v KS.

Na seminarju je tekla beseda tudi o delu posameznikov in skupin, ter kakšne lastnosti mora imeti vodja skupine, da lahko zastopa mlade pred javnostjo.

Dokaj podrobno so udeležencem seminarja spregovorili tudi o samem sistemu v naši državi ter o vlogi krajevnih skupnosti.

TRIM

Samoupravni organi v preteklem tednu

33. seja odbora za dohodek in nagrajevanje

Predsednik odbora za dohodek in nagrajevanje je sklical 33. sejo odbora v torek, 10. aprila 1973, vodil pa jo je njegov namestnik dipl. inž. Miloš Piščanec. Na seji so obravnavali osebne dohodke v marcu, informacijo o izvrševanju operativnih programov v prvem četrtletju, poročilo o gibanju parametrov učinka dela, analizo finančnega rezultata za januar in februar ter reševali tekoče zadeve.

Odlikovana masa osebnih dohodkov v marcu je usklajena z našimi predpisi in ustreza doseženemu poslovnemu uspehu, zato so sklenili, da se v celoti izplača. Zaradi redukcije električnega toka so popravili faktor stimulacije elektro jeklarni za 3 %, valjarni Bela za 1 %, valjarni žice za 3 % in valjarni 2400 za 3 %. Lahkim program so stimulacijo popravili na minus, ker so presegli proizvodnjo navadnega materiala. V zvezi z analizo osebnih dohodkov v marcu so naročili sektorju za ekonomiko, da do naslednje seje pripravi analizo startne osnove za valjarno žice, tehnološki pripravili dela pa so naročili, da pri sestavljanju operativnih programov bolj upoštevajo prednosti, ki omogočajo obratom preseganje operativnih programov in da bodo operativni programi čim bolj realni. Menili so, da tehnološka priprava dela lahko podaja svoje mnenje o vzrokih odstopanja od operat. programa le v primerih, kadar gre za bistvena odstopanja. Takrat pa mora podati tudi konkretne predloge za spremembo.

Informacijo o izvrševanju operativnih programov v prvem četrtletju so vzeli na znanje. Tehnološki pripravili dela pa so naročili, da skuša v bodoče še bolj izenačevati pogoje pri sestavi operativnih programov v tesni povezavi z naročili. Menili so, da preseganje operativnega programa za več kot 10 % v dalj.

šem časovnem obdobju ne more biti zasluga obrata, temveč je lahko le napaka tehnološke priprave dela.

Sprejeli so poročilo o gibanju parametrov učinka dela za prvo četrtletje in so se z ugotovitvami v poročilu strinjali. Za delovno enoto transport so naročili, da naj za april velja ustaljeni premijski sistem, treba pa je razmisliti o možnosti uvajanja dveh sistemov tako, da bi v drugem sistemu zajeli vsa tista delovna mesta, ki imajo neposreden vpliv na stojnino.

Na podlagi poročila, ki ga je podal direktor finančno računovodskega sektorja o analizi finančnega rezultata za januar in februar, so ugotovili, da so letos dobri fizični kazalci, zaostaja pa finančni rezultat, kar je prav nasprotno od stanja v minulim letu. Osnovne kategorije zvišanja stroškov so zlasti na področju osebnih dohodkov, vrednotenja zalog, stroškov izvoza in stroškov odstopanja od planskih cen nabavljenih surovin.

17. seja odbora za kadre

Predsednik odbora za kadre dipl. inž. Boris Bregant je v ponedeljek, 9. aprila 1973, sklical kratko sejo odbora, na kateri so obravnavali eno samo vprašanje in sicer spremljen predlog rednega izobraževanja kovinarskih poklicev in strojnega tehnika. V celoti so se strinjali s predlogom kadrovskega sektorja, železarskega izobraževalnega centra in društva inženirjev in tehnikov ter upoštevali vse njihove pripombe. Izoblikovali so skupen predlog, ki ga bodo poslali zavodu za šolstvo SRS v nadaljnjo obravnavo.

Med tekočimi zadevami so vzeli na znanje poročilo o faktorju učinka za skupne službe, potrdili so predlog o nagrajevanju in premiranju skupine zaposlene pri mletju ostružkov in vzeli na znanje poročilo o najvišjem osebnem dohodku v železarni in sklenili, da se nekaj več kot 500 tisoč dinarjev deponira v blagajni.

Seja sveta DE predelovalni obrati

Predsednik sveta DE predelovalni obrati tov. Rok Globočnik je sklical redno sejo v petek, 23. marca. Seje se je udeležilo 12 članov sveta DE, šef DE dipl. inž. Vičar in direktor za proizvodnjo dipl. inž. Karba.

Tov. Globočnik je predlagal dnevni red seje, ki je vseboval pet točk. Šef delovne enote inž. Vičar je obrazložil izpolnjevanje sklepov zadnje seje sveta DE in povedal, da ostaneta v veljavi 2. in 4. sklep ter sklep, ki se nanaša na prenizko ocenjena delovna mesta. Izdelana bo primerjava vseh delovnih mest v tovarni, ki so v peti, šesti, sedmi in deveti skupini. Inž. Vičar je prisotnim posredoval podatek, da je imel svet DE predelovalni obrati v minuli mandatni dobi 23 sej in sprejel 80 sklepov, od katerih so vsi, razen naštetih, tudi izpolnjeni.

Šef DE inž. Vičar je povedal nekaj več o oskrbi z vložkom, ker je bil to tudi osrednji problem. Dodal je še, da je kadrovskega sektorja pri reševanju pomanjkanja delovne sile upošteval veliko predlogov, tako, da so z delavci v glavnem oskrbljeni. O pomanjkanju delovne sile in vložka v preteklem letu, je na seji govoril tudi tov. Azman iz hladne valjarne. Vložek dobivajo sproti in kvalitetno ne ustreza in tudi ne morejo obračunavati delavcev po tehničnih normah.

Glede oskrbe z vložkom je obširneje spregovoril direktor za proizvodnjo inž. Karba. V svoji razpravi je naštel vzroke za pomanjkanje vložka. Predvidoma se bo stanje oskrbe z vložkom izboljšalo, ko bomo dobili potrebne količine materiala iz Siska in ČSSR. Ne glede na to bo treba skrbeti tudi za lasten vložek.

24. seja odbora za splošne zadeve

Na 24. seji odbora za splošne zadeve, ki jo je predsednik odbora Zdravko CRV sklical v petek, 6. aprila 1973 so obravnavali naslednja vprašanja:

1. Pregledali so sklepe prejšnje seje in ugotovili, da so izvršeni, dodatno pa so reševali še vlogo krajevne skupnosti Javornik-Koroška Bela glede toplotne napeljave v kulturni dom. Vlogo so zaenkrat odložili, ker ne razpolagajo s tolikšnimi sredstvi, kakršne zahteva projekt, priporočili pa so krajevni skupnosti, da sami z vdom energetskih obratov rešijo nekatera sporna vprašanja v projektu.

2. Vzeli so na znanje potna poročila o opravljenih službenih potovanjih v zamejstvo. Ugotovili so, da so bila vsa službena potovanja uspešna.

3. Odobrili so nadaljnjih sedem službenih potovanj v zamejstvo, ker so menili, da so nujno potrebna in da bodo koristna za železarno.

4. Reševali so tekoče zadeve in prošnje, o rešitvah in odločitvah pa bodo prizadeti pismeno obveščeni.

V zadnji točki dnevnega reda je inž. Vičar spregovoril o predlogu obratovodstva žičarne za spremembo kategorije delovnega mesta D-3 pomožni gladilec. Oddelek za organizacijo dela je svetu DE predlagal, naj odobri spremembo naziva v brusilec votlic z veljavnostjo od prvega aprila dalje. Svetu DE je bil posredovan predlog za potrditev reorganizacije skladišč normativna delovne sile v elektrodnom obratu. Frezerm in skladiščenje ter izdajo surovin in žice naj bi organizirali na dve izmeni. To velja tudi za obratno ročno skladišče. Kljub navedenim spremembam, ostane normativ delovne sile v elektrodnom obratu nespremenjen in bo še naprej zaposlenih 211 delavcev.

Svet DE predelovalni obrati je ob koncu seje sprejel štiri sklepe. Obratovodjem naroča, da pregledajo določila pravilnika o disciplinski odgovornosti delavcev. Zlasti naj bodo pozorni ob primerih hujših kršitev delovnih dolžnosti. Svet DE tudi meni, da so kazni za kršitelje preblage. Svet DE je sprejel sklep o spremembi naziva delovnega mesta pomožni gladilec v brusilec votlic. Strinjal se je s predlagano spremembo normativna delavcev v elektrodnom obratu. Sprejet je sklep, s katerim svet DE naroča pristojnim službam v železarni, da ob sklepanju pogodb za izvajanje del na območju železarne z drugimi podjetji obvezno zahteva pospravljanje delovišč in predlaga, da del izplačila (20 %) zadržimo toliko časa, da odgovorni obratovodja potrdi, da so dela opravljena in delovišče pospravljenno.

**Dopisujte
v Železarja**

Sestanki delovnih skupin

TOZD TALILNICE

LIVARNA — Delovna skupina Smolej v modelni mizarni je imela sestanek 29. marca. Informirani so bili o narodni obrambi in samozaščiti v železarni ter o hudi poškodbi v valjarni Bela. Poudarjajo dosledno uporabo zaščitnih sredstev in še posebej čelad, z namenom, da bi bilo manj poškodb na delovnih mestih.

TOZD VALJARNE

VALJARNA BELA — Sestanek delovne skupine Vister v adjuštaži štekel na Beli je bil 28. marca.

Obravnavali so informacijo o izpolnjevanju proizvodnega načrta za februar, govorili pa so tudi o planu za marec. Informacija vsebuje podatek, da so na liniji rezanja v februarju planske naloge presegli za 22 %. Lahko bi dosegli še boljše rezultate, vendar so mirovali tri dni zaradi pomanjkanja vložka. Tudi na Bronx škarjah so bile izpolnjene planske naloge in prav tako tudi pri pakiranju svitkov za izvoz. Zaradi pomanjkanja vložka niso mogli izpolniti obveznosti pri pakiranju svitkov za HVŽ. Imeli so pripombe glede svitkov, ki jih valja-

jo prek potisne peči in storilnost na liniji rezanja pada zaradi ozkih svitkov, ker je delo oteženo. Delovna skupina Vister je še obravnavala zaključni račun za leto 1972 in razpravljala o boljšem izkoriščanju delovnega časa. Zavzemali so se za dosledno uporabo zaščitnih sredstev. Ostreje bo treba ukrepati tudi glede delavcev, ki neupravičeno izostajajo od dela.

TOZD PREDELAVA

ŽARILNICA — Delovna skupina Pulec je imela sestanek 27. marca. K informaciji o poslovanju v minulem letu niso imeli pripomb. V nadaljevanju so obravnavali predlog delitve sredstev sklada skupne porabe za šport in kulturno dejavnost. Menijo, da bi moral odbor za življenjske pogoje in rekreacijo sredstva, ki jih daje železarna, v večji meri usmerjati v rekreativne namene in nuditi večjo pomoč panogam, ki skrbijo za rekreacijo (Nadaljevanje na 6. strani)

(Nadaljevanje s 5. strani)

članov našega kolektiva in manj sredstev za vrhunski šport. K poročilu o izpolnjevanju proizvodnih nalog v januarju in februarju niso imeli pripomb. Pripombo so imeli le glede neustrezne organizacije dela. Delovna skupina zahteva, da je treba delo tako organizirati, da bodo zvonaste peči imele dovolj vložka za normalno obratovanje, v nasprotnem primeru pa naj bi ukinili štiriizmensko obratovanje. Znano je, da nastajajo težave, vendar ne morejo razumeti, zakaj se stalno ponavljajo.

KARISTI — Na sestanku delovne skupine Jevšček 29. marca je bilo posredovano kratko poročilo o poslovanju Železarn v letu 1972. Seznanjeni so bili s predlogom delitve sredstev sklada skupne porabe za šport in kulturno dejavnost. Sledila je še informacija o izpolnjevanju proizvodnih nalog v januarju in februarju ter o izgledih za marec. Obravnavana je bila problematika notranjega transporta in informacija o gradnji garaže — delavnice, ki je nujno potrebna.

ELEKTRODNI OBRAT — 6. aprila sta se sestali delovni skupini v oploščevalnici in pri proizvodnji polizdelkov. Na obeh sestankih so obravnavali proizvodno problematiko za marec ter poročilo o poslovanju Železarn v letu 1972. Na dnevnem redu sestankov obeh delovnih skupin je bila tudi razprava o predlogu delitve sredstev sklada skupne porabe za šport in kulturno dejavnost. V marcu je bila dosežena rekordna proizvodnja 1371 ton, opravili pa so tudi 3000 nadur. Na razpolago so imeli ustrezne količine VP žice vseh dimenzij. V prihodnjih dneh bosta obe delovni skupini obravnavali predlog samoupravnega sporazuma o združitvi TOZD v delovno skupnost Železarn. Prisotnim so svetovali naj do prihodnjega sestanka preberejo osnutek samoupravnega sporazuma, ki je objavljen v predzadnji številki Železarja.

JEKLOVLEK — 26. marca je bil sestanek delovne skupine Bizjak v adjustaži. Seznanjeni so bili z informacijo o poslovanju Železarn v minulemu letu ter s predlogom delitve sredstev sklada skup-

ne porabe za šport in kulturno dejavnost. K predlogu niso imeli pripomb. Zahtevajo rešitev predloga za stimulacijo vodilnemu ravnalcu — reglerju in iskrilku. Komisija za medsebojne odnose v obratu je predlog potrdila že 25. januarja, vendar omenjeni delavci stimulacijskega dodatka še niso prejeli. V higienskih prostorih so potrebna nekatera popravila.

TOZD VZDRŽEVANJE, ENERGIJA IN TRANSPORT

STROJNE DELAVNICE — 21. marca je bil sestanek delovne skupine v materialni službi. Da bi izboljšali poslovanje skladišča so se dogovorili, da bo odpravnik izdelkov priključen k Georgi sistemu in bo tako tesneje sodeloval z lanserjem. Potrebna je tudi tesnejša povezava s kontrolorjem izdelkov. Nakladali bodo v delavnici, da bi se tako izognili raznim okvaram gotovih izdelkov. Dogovorili so se tudi, da bodo v bodoče bolj smotrno koristili delovni čas. Zaradi večjega obsega dela v orodnem skladišču predlagajo stimulacijski dodatek za skladiščnike.

GRADBENO VZDRŽEVANJE — 29. marca so se sestale delovne skupine zidarji ter mizarji, pleskarji in steklarji. Obe delovni skupini sta obravnavali predlog zaključnega računa za leto 1972 ter predlog delitve sredstev skupne porabe za kulturno in športno dejavnost. Delovna skupina mizarji, pleskarji in steklarji je obravnavala še predlog del gradbenega vzdrževanja za leto 1973, precej pa so govorili tudi o problemih mizarske strojne delavnice. Delovna skupina zidarji opozarja na pomanjkanje delavcev.

RTA — Delovna skupina v oddelku RMR je imela sestanek 2. aprila. Delovni skupini so bili posredovani osnovni podatki o poslovanju v preteklem letu ter o stroških v prejšnjem letu v obratu RTA. Na osnovi planiranih in doseženih stroškov so sprejete naslednje obveznosti: povečanje storilnosti v primerjavi z letom 1972 za 5 odstotkov. Stroški za pomožni material, drobní režijski material in material za vzdrževanje naj bodo na ravni stroškov leta 1972. Obravnavano je bilo tudi poročilo

o storilnosti v februarju. Za delo v RMR morajo biti zagotovljena sredstva ter količina dela na normiranih delovnih mestih. V primeru predvidenega ali nepredvidenega zmanjšanja dotoka naprav, asistent RMR odredi katera delovna mesta iz norme izloči in začasno preidejo na nenormirana dela, s čimer zaposleni v normi ne bodo moteni. Na pritožbo DS je sektor za ekonomiko izdelal nov obračun učinka za RTA. Nov način obračuna je bil podrobneje obrazložen in se delovna skupina z njim tudi strinja. Delovna skupina je bila še informirana o stimulacijskih dodatkih.

ELEKTRO TOPLOTNA ENERGIJA — Delovna skupina Sirc se je na sestanku 4. aprila na osnovi priporočila odbora za uveljavljanje ustavnih dopolnil in predloga sindikalne organizacije, strinjala s predlogi za ustanovitev TOZD vzdrževanje, energija in transport.

SKUPNE SLUŽBE

KADROVSKI SEKTOR — Delovna skupina Varl se je sestala 26. marca. Tov. Lotrič je delovno skupino seznanil s predlogom delitve sredstev sklada skupne porabe, za šport in kulturo. S predlogom se je delovna skupina v celoti strinjala. Na sestanku je bilo predlagano, da naj bi na Jesenicah ustanovili poseben sklad, v katerem bi zbirali sredstva, namenjenega za gradnjo otroških igrišč.

OTK — KK — Delovna skupina Gradišnik je imela sestanek 30. marca. V celoti so potrdili predlog delitve sredstev sklada skupne porabe za rekreacijo ter športno in kulturno dejavnost. Delovna skupina je obravnavala tudi informacijo o zaključnem računu za leto 1972. Da bi dosegli takšne rezultate tudi letos je treba izboljšati kvaliteto izdelkov, finalizacijo ter vrednostno zmanjšati reklamacije. Na vseh ravneh je treba skrbeti za zmanjšanje stroškov, ker s povečanjem cen naših izdelkov ne moremo računati. Izboljšati bo treba tehnološko in delovno disciplino. Kvalitetna problematika je bila kritično obravnavana, delovna skupina pa je razpravljala tudi o stroških v oddelku za meseca januar in februar.

Izvršitev plana...

(Nadalj. s 3. str.)

Z mesecem marcem zaključujemo dokaj uspešno prvo četrtletje. Družbeni plan skupne proizvodnje smo izpolnili s 97,1 %, plan blagovne proizvodnje pa s 100,2 %, brez tuje predelave.

Na neizpolnitev plana v skupni proizvodnji je vplivala predvsem redukcija električne energije v januarju in marcu in to predvsem v tistih obratih, kjer izpada proizvodnje nismo mogli nadoknaditi.

Glavni delež je v manjku, 11.763 ton skupne proizvodnje prispevajo talilnice z 9542 tonami in valjarne z 5318 tonami, medtem ko so obrati hladne predelave presegli planske obveze za 2097 ton in so vsaj delno ublažili izpad v talilnicah in valjarnah.

Razveseljivo je dejstvo, da smo v prvem četrtletju povečali delež hladne predelave v blagovni proizvodnji. Hladna predelava je udeležena z 39 % blagovne proizvodnje, kar je za 2,7 % več od prejšnjega leta 1972, ko je bila hladna predelava udeležena s 36,3 % v blagovni proizvodnji Železarn.

Mesec marec je bil za Železarno zelo uspešen. Kljub izpadu proizvodnje zaradi redukcije električne energije, smo plan skupne in blagovne proizvodnje presegli.

Izpad proizvodnje zaradi redukcije električne energije je najbolj prizadel obrate

elektro jeklarne, bluming valjarno in valjarno žice, ki izpada zaradi kontinuiranega dela niso mogli nadoknaditi ter valjarno debele pločevine, ki izpada ni mogla v celoti nadomestiti in je zaostala za programom za 592 ton.

Analiza dela po obratih:

TALILNICE:

Vsi obrati talilnic so delali dobro in so v celoti izpolnili planske obveze za marec, programske pa celo presegli za 2001 tono ali 3,5 %. K tako dobrim rezultatom sta pripomogla obrata plavž in martinarna, ki sta dosegla rekordni proizvodnji ter obrata livarna in šamotarna, ki sta oba programske obveze presegla.

Neizpolnitev programa v elektro jeklarni gre predvsem na račun redukcije električne energije. Če k doseženi proizvodnji prištejemo 1200 ton, ki jo je jeklarne izgubila zaradi redukcije vidimo, da bi jeklarne s 15.800 tonami dosegla rekordno mesečno proizvodnjo.

VALJARNE:

Redukcija električne energije je prizadela valjarno blumingštek, valjarno debele pločevine in valjarno žice.

Valjarna blumingštek je izpad delno nadomestila z obratovanjem potisne peči ter z dobro organizacijo dela med obratovanjem potisne

peči, za kar so zaslužni vsi sodelavci valjarne blumingštek. Izredno dobro so delali v profilnih valjarnah, kjer so kljub remontu dosegli 2845 ton proizvodnje in s tem prispevali svoj delež k dobremu delu jeklovleka.

PREDELAVA:

Vsi obrati hladne predelave so delali dobro. Izredne do-

sežke sta dosegla elektrodni obrat in žebljarna.

Gledano kot celota, so obrati hladne predelave planske obveze v skupni proizvodnji za 670 ton ali 2,7 % ter v blagovni proizvodnji za 874 ton ali 7,6 %.

V celotni odpravi Železarn v marcu so obrati hladne

predelave udeleženi z 12.463 t ali 40 %. Delež hladne predelave je v vrednostni realizaciji 61.162.818 dinarjev ali 48 %. Iz tega je razvidno, koliko lahko hladna predelava z dobrim delom prispeva k ugodnemu finančnemu rezultatu Železarn.

Sk—

Prva seja upravnega odbora poklicne in reševalne čete železarn Jesenice

V četrtek, 5. aprila je bila prva seja novoizvoljenega upravnega odbora poklicne gasilske in reševalne čete železarn Jesenice. Poveljnik Franci Bahun, višji gasilski častnik I. stopnje, je poročal o uresničevanju sklepov sprejetih na občnem zboru. Nabava dvokolesa, gumijastega čolna, črpalke za kisik in še drugih potrebnih naprav je v postopku. Vprašanje stanovanj za gasilce v bližini gasilskega doma, je dolgoročnejšega značaja. Popravilo hidrantov v Železarni, ki doslej niso bili uporabni, se pripravlja. V pripravi je tudi ureditev prostora za nočne dežurne in umivalnice. O nabavi ustrezno dolge avtomatske lestve, še ni bilo sprejetega sklepa. To vprašanje se mora reševati v okviru gradnje visokih stolpnih in stolpičev, ker je ceneje kupiti lestev, kot pa pri vsaki zgradbi narediti zasilni izhod.

Na seji so obravnavali tudi predloge za napredovanje članov gasilske čete, ki že izpolnjujejo pogoje. Sklenili so, da pri prostovoljnih gasilcih 14 gasilcev napreduje v gasilce I. stopnje, tri podčastnike so predlagali občinski gasilski zvezi za napredovanje v podčastnike I. stopnje, 10 gasilskih častnikov pa so predlagali izvršnemu odboru republiške gasilske zveze, da napredujejo v naziv častnika I. stopnje. Dolgoletne člane z višjo in visoko izobrazbo, ki opravljajo dolžnosti predavateljev, pa so predlagali izvršnemu odboru republiške gasilske zveze za imenovanje v višje gasilske častnike.

Pri poklicnih gasilcih so predlagali tri kvalificirane gasilce z ustreznimi pogoji za podčastnike, 16 podčastnikov pa za častnike. Ko bodo predlogi od pristojnih odo-

breni, bodo pripravili posebno slovesnost, na kateri bodo javno razglasili napredovanje.

Na seji so poslušali tudi poročila o ugotovitvah pri preventivnih pregledih 373 stanovanj v družbeni lasti v občini in ukrepih, ki jih bo sprejelo stanovanjsko podjetje Jesenice za odstranitev napak. Glede jeklenk z butanom in z drugimi nevarnimi plini, ki so v obratih železarn, bodo zahtevali od obratov natančno navedbo, kje se nahajajo in ustrezno zavarovanje. V primeru požara morajo namreč gasilci to vedeti, sicer lahko pride do hude nesreče.

Ob zaključku seje so se še dogovorili o izvedbi strokovne ekskurzije, ki jo bodo delno na lastne stroške, delno s pomočjo društva, izvedli letošnje prvo polletje.

B.

DRUGA SEJA ODBORA SINDIKALNE ORGANIZACIJE TOZD HLADNE PREDELAVE

V sredo, 4. aprila je bila druga seja odbora osnovne organizacije sindikata TOZD hladna predelava. Predsednik tov. Pestotnik je obrazložil namen predloga za določitev kandidatov, ki bodo v imenu TOZD hladna predelava podpisali samoupravnega sporazuma. Odbor meni, naj bi izbral za podpis samoupravnega sporazuma sodelavce, ki so bili že doslej aktivni pri pripravi samoupravnega sporazuma, iz vrst strokovnega kadra in neposrednih proizvajalcev. Predlagani so bili: inž. Vičar, šef DE predelovalni obrati, inž. Komel, obratovodja žičarne, Anton Komljanec, obratovodja profilarne, Rok Globočnik iz žebilarne in Franc Kosmač iz jeklovleka. Obratovodje bodo predlog kandidatov za podpis samoupravnega sporazuma posredovali v potrditev delovnim skupinam.

V drugem delu seje so bili seznanjeni z vsebino preklica sklepa političnega aktiva Železarne o TOZD skupne službe. V zvezi s tem je bilo rečeno, da je delavski svet Železarne že lani sprejel sklep, da se v Železarni ustanovijo štiri temeljne organizacije združenega dela in skupne službe. Politični aktiv Železarne pa je na svoji zadnji konferenci sprejel sklep, da naj bodo tudi skupne službe temeljna organizacija združenega dela z obrazložitvijo, da ima sleherni član delovne organizacije enake pravice in dolžnosti.

Tovarniškem odb. osnovne organizacije sindikata je posredovan predlog, da sklep obravnava in preklicuje. Ker pa je delavski svet Železarne že sprejel sklep o ustanovitvi štirih temeljnih organizacij združenega dela in skupnih služb, ni potrebno da predlog ponovno obravnavajo delovne skupine.

SEJA ODBORA OSNOVNE ORGANIZACIJE SINDIKATA TOZD VALJARN

Seja odbora osnovne organizacije sindikata TOZD valjarne je bila 3. aprila. Pregledali so osnutek pravilnika samoupravnega sporazuma o združitvi TOZD v delovno organizacijo Železarne. S tem v zvezi so vodjem delovnih skupin posredovali predlog v razpravo in izvolitev petčlanske delegacije iz temeljne organizacije združenega dela valjarn, da podpiše samo-

upravni sporazum. V delegaciji so: inž. Ivan Arzenšek, v. d. direktorja TOZD valjarn, Ciril Odlasek šef DE valjarn Javornik, Anton Zupan Javornik I, Silvester Tkalečič valjarna žice in Ivan Žvan valjarna 2400. Delovnim skupinam priporočajo, da ob razpravi osnutka samoupravnega sporazuma vključijo tudi predlog in izvolitev omenjenih delegatov.

SEJA ODBORA OSNOVNE ORGANIZACIJE SINDIKATA SKUPNE SLUŽBE

Seja odbora osnovne organizacije sindikata skupne službe je bila v torek 3. aprila. Razen članov odbora je bil na seji prisoten tudi sekretar tovarne tov. Stare, ki je posredoval kratko informacijo v zvezi z imenovanjem kandidatov za podpis samoupravnega sporazuma organizacije združenega dela za skupne službe. Skladno s sklepom odbora za uveljavljanje ustavnih dopolnil je treba tudi v skupnih službah, tako kot v ostalih štirih TOZD predlagali pet podpisnikov, ki bodo usklajevali in dopolnjevali ter nato še podpisali samoupravni sporazum. V nadaljevanju seje je Milana Ivanovič predsednica komisije za kadrovske organizacijske vprašanja pri odboru osnovne organizacije sindikata skupne službe predlagala naslednjih pet kandidatov in sicer: Mirko Zupan RS, Pavle Lotrič kadrovske sektor, Anton Mrak nabava, Mirko Rabič OTK-RO ter Ivo Ščavničar sektor za ekonomiko in organizacijo podjetja. Predlog petih kandidatov za podpis samoupravnega sporazuma, bo odbor osnovne organizacije sindikata skupne službe poslal tov. Polaku sekretarju delavskega samoupravljanja s priporočilom, da ga posreduje v razpravo delovnim skupinam.

Ob koncu seje je odbor osnovne organizacije sindikata skupne službe obravnaval še nekaj organizacijskih vprašanj.

SEJA ODBORA OSNOVNE ORGANIZACIJE SINDIKATA TOZD TALIILNICE

V sredo 4. aprila se je sešel odbor osnovne organizacije sindikata TOZD talilnice. Po kratki uvodni informaciji o dosedanjem poteku ustanavljanja temeljnih organizacij združenega dela in skupnih služb v Železarni, so na seji odbora osnovne organizacije

sindikata imenovali delegacijo, ki bo sodelovala pri usklajevanju pripomb k osnutku samoupravnega sporazuma in ga nato tudi podpisala. V delegaciji so: Alojz Brgant plavž, inž. Alojz Kallan martinarna, Mato Panič elektro jeklarna, Jože Osvald livarna in inž. Stanko Čop talilnice. Delovne skupine bodo osnutek samoupravnega sporazuma obravnavale na sestankih do 28. aprila in tudi potrdile predlog delegatov za podpis sporazuma.

JEKLOVLEK

Tretja seja sindikalnega odbora je bila v četrtek 29. marca. Predsednik tov. Markelj je predlagal tri točke dnevnega reda. Najprej je referent za oddihe tov. Demšar seznanil odbor z roki in cenami letovanja v počitniških domovih Železarne. Za brezplačno letovanje so predlagali Marijo Rutar, Rafela Bizjaka in Ljudmilo Petrič. Pri izbiri predlogov so upoštevali socialno in zdravstveno stanje ter leta zaposlitve v Železarni.

Ob koncu seje so obravnavali pritožbo sodelavca Bremca, ki so jo obojestransko zadovoljivo rešili.

VALJARNA BELA

Peta redna seja sindikalnega odbora odjustaža štekl je bila 2. aprila. Tov. Lenardič je predlagal dve točki dnevnega reda, največ pa so govorili o letovanju. Referent za oddihe tov. Jekler je govoril o letovanju v Crikvenici in Biogradu na moru. Prijave za letovanje bodo zbiral do 15. aprila, do takrat pa naj bi pripravili tudi predloge za brezplačno letovanje za enega sodelavca iz Bele in dva iz adjustaže na Javorniku.

Predsednik Lenardič je član odbora seznanil s kratko informacijo o predvideni reorganizaciji sindikata v republiškem merilu. O tej problematiki bodo razpravljali še na prihodnjih sejah. Sodelavec Sirc meni, da so malice v tovarni predrage in da so v tovarni Verige Lesce enake malice, vendar cenejše.

Ob koncu seje je sodelavec Stopar prosil za pojasnilo, kako da ima delavec z manjšo skupino večje prejemke kot on in da se v lužnici to že dalj časa dogaja. Doslej na to vprašanje še nihče ni odgovoril. Odbor je naročil predsedniku Lenardiču naj dobi ustrezno pojasnilo.

Pribor za osebno razstrupitev

RAZSTRUPITEV OBLEKE

Obleke in drugo opremo, ki je bila zastrupljena z vojnimi strupi, lahko razstrupimo na več načinov:

— z večkratnim pranjem v tekočih in stoječih vodah in v kotlih, pralnicah in pralnih strojih. Pri tem je potrebno uporabiti čim več mila, pralnega praška, sode, pepela in podobno.

— s prekuhavanjem tekstilne opreme (razen volnene!) in gumijastih predmetov v kotlih, sodih in podobnih posodah z dodatkom mila, pralnih praškov, prekuhavanje naj traja 30–60 minut.

— s parjenjem v improviziranih napravah, znanih pod imenom »partizanski sod«. Približno na tretjini globine kotla ali soda postavimo izvotljeno dno (iz pločevine ali rešetkastih letvic), v kotel nalijemo vode do rešetke, čez njo pa naložimo obleko (bombažno, volneno, svilen, sintetično). Kotel ali sod zapremo z lesenim pokrovom in obleka se 50–60 minut pari v vreli vodi.

— z zračevanjem na odprtem prostoru, z izpostavljanjem soncu in vetru, poleti 5–6 ur, pozimi pa 2–3 dni.

Obutev in drugo usnjeno opremo potopimo v 1 %-no raztopino pralnega praška za 2–3 ure; pri tem občasno mešamo ali zamenjamo raztopino. Obutev nato posušimo in premažemo z mastno kremo.

Če je obleka zastrupljena z radioaktivnim prahom, jo razstrupimo s stresanjem, krtačenjem ali s sesalcem za prah. Razstrupimo jo lahko tudi s pranjem (v raztopinah pralnih praškov).

RAZSTRUPITEV ŽIVALI

Konje in goveda razstrupimo z različnimi sredstvi (krtače, krpe, seno, slama) in kopanjem v tekoči vodi. Konju je treba pri kemični zastrupitvi najprej razstrupiti glavo, nozdrvi in gobec, tako, da jih spiramo s slabimi raztopinami sode bikarbone. Po trupu posujemo konja s klorovim apnom ter ga s senom ali slamo utremo v dlako, potem pa prah odstranimo s krtačami ali čistim senom oziroma slamo, ter dele kože, ki so bili zastrupljeni speremo z vodo ali žival okopamo v tekoči vodi.

Če ni klorovega apna, lahko uporabimo raztopino pralnih praškov, mila in detergentov.

Kakšna bo radiacijska razstrupitev živali?

To je odvisno od tega, ali je trup živali moker ali suh, oziroma je odvisno od sredstev, ki jih bomo imeli na razpolago. Kadar je koža živali suha, ni pa možnosti za kopanje, razstrupimo žival s krtačenjem. Najprej konju izperemo (obrišemo) oči in nozdrvi ter skrtamo glavo, potem pa mu glavo zavarujemo. Konju snamemo opremo (sedlo, komat) in mu glavo obrnemo proti vetru. S krtačami ali kepami sena (slame) skrtamo vrat, grivo in ostale dele trupa. Krtačimo od spredaj nazaj ter od zgoraj navzdol. Krtačo (kepo sena) je treba vleči po dlaki navzdol in jo čim pogosteje otestiti (oziroma seno menjati!).

Kadar je konj moker (oznojen), ga ne krtačimo, temveč okopamo, dlako pa posušimo s cunjami in čistimi kepami sena.

Ko je razstrupitev konja (živali) končana, razstrupimo še njegovo opremo (s stresanjem, krtačenjem in pranjem).

RAZSTRUPITEV STANOVANJA

Delci radioaktivnega prahu se tedaj, ko prodre v stanovanje, usedejo kot navadni prah. Stanovanjske prostore razstrupimo s sesalcem za prah ali pa tla, pohištvo, okna in vrata obrišemo z mokrimi cunjami, lahko pa tudi tako, da jih pomijemo s toplimi raztopinami mila in detergentov. Banje, umivalnike in keramične ploščice pa razstrupimo z detergenti in obilico vode.

RAZSTRUPITEV TEHNIČNIH NAPRAV IN VOZIL

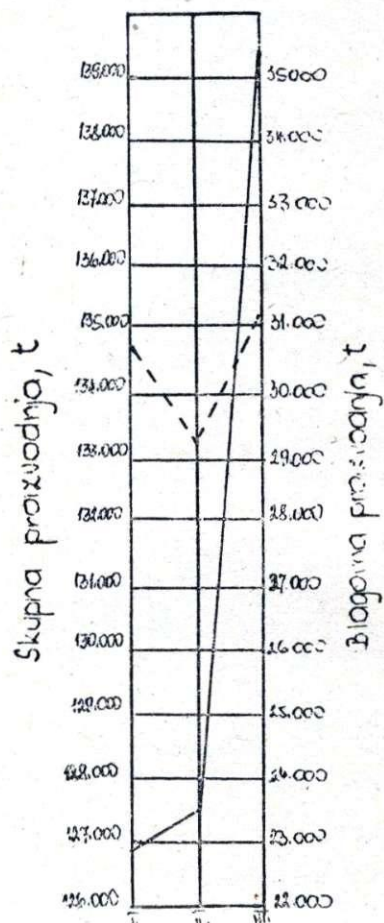
Vozila, stroje, orodje in podobno razstrupimo tako, da jih zberemo s krpami, kepami sena, slame in trave, namočenimi v vodo. Še bolje pa tako, da jih polivamo z močnimi curki vode oziroma raztopine pralnih praškov.

(Nadaljevanje prihodnjic)

Proizvodnja januar - marec 1973

Železarna

	Plan 1973	Doseženo 1973	% na plan	Indeks % 73/72
	1	2	3	4
Skupna proizvodnja	406.315	394.551	97,1	101,8
Blagovna proizv.	91.350	91.515	100,1	98,4

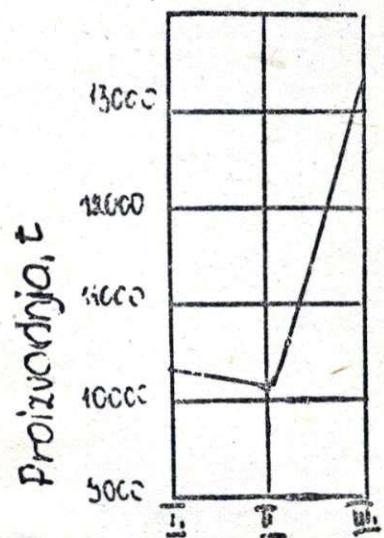
Iz prikaza je razvidno, da smo v razdobju januar - marec (brez tuje predelave) pri skupni za 2,9 % pod planom in pri blagovni proizvodnji za 0,2 % nad družbenim planom. Primerjava z istim obdobjem lani pa nam kaže, da smo v skupni proizvodnji letos dosegli nekoliko boljše rezultate v blagovni pa malenkost slabši.

V nadaljevanju bomo videli, da so v prvih treh mesecih obratovali precej slabše kot je predvideval družbeni plan naslednji obrati: plavž, elektro jeklarna in valjarna 2400.

TOZD talilnice

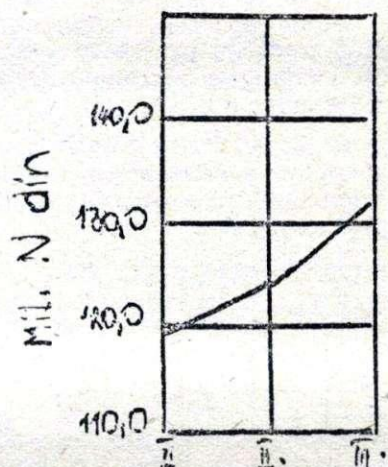
PLAVŽ	1	2	3	4
Proizvodnja	39.000	33.885	86,9	94,5

V prvih dveh mesecih letos plavža nista dobro obratovala. V januarju smo imeli te-

Zelo dobro pa so v tem obdobju delali obrati TOZD hladne predelave. Ti so skupno presegli z družbenim planom planirano proizvodnjo za 5,3 %.

V preteklih treh mesecih smo imeli dvakrat težave zaradi redukcije električne energije. V januarju pet dni, z dovoljenim odvzemom 40 % normalnih potreb in v marcu dva dni z 22 % odvzemom. Obakrat je bila močno prizadeta proizvodnja, posebno v tistih obratih, ki obratujejo kontinuirano. Razen tega se je v januarju porušil cevovod za plavžni plin. To je vplivalo na slabše delo na plavžu in v žičarni zaradi pomanjka-

Realizacija po mesecih

nja pare za pogon vetrila in ogrevanje lužnice.

Kljub navedenim težavam smo v prvem četrtletju obratovali dosti uspešno in smo posebno v marcu dosegli v proizvodnji vrsto rekordnih dosežkov. To velja tudi za druge obratovalne pokazatelje kot so: znižanje zastojev, manjša poraba energije in različnih potrošnih materialov.

žave zaradi preloma cevovoda za plavžni plin in z redukcijo električne energije (aglomeracija ni obratovala in ustavljati smo morali plavž II zaradi pomanjkanja pare za vetrilo). Zaradi takšnega načina obratovanja so nastajale usedline, ki smo jih morali v februarju odstranjevati z miniranjem. Poleg tega smo imeli v tem mesecu na plavžu I predor raztaljenega grodlja pri prehodni odprtini. Zato plavž ni obratoval 23 ur.

Stanje se je normaliziralo šele v marcu, ko sta oba plavža dosegla doslej najvišjo mesečno proizvodnjo 13.430 ton. Primerno obratovanju v posameznih mesecih je bila tudi poraba koksa in

sicer: januar - 789 kg/t, februar - 780 kg/t in marec - 733 kg na tono grodlja. Omeniti je treba tudi

uspešno prodajo plavžarske žlindre. Januar - 3448 ton, februar - 4773 ton in marec rekordna količina 6544 ton.

MARTINARNA

	1	2	3	4
Proizvodnja	81.100	80.784	99,6	101,8

Martinarna je v prvem četrtletju obratovala zelo solidno in je skoraj na planirani količini. Posebej je treba omeniti mesec marec, ko je bila dosežena doslej najvišja mesečna proizvodnja pri delu s štirimi SM peči.

Za tako solidno delo so bili dani tudi potrebni pogoji. Na razpolago je bil kvalitetni vložek in SM peči so dobro vzdržale. Tudi poraba energije in potrebnih materialov je bila na ali pod planirano količino.

(glej grafikon desno)

ELEKTRO JEKLARNA

	1	2	3	4
Proizvodnja	44.000	40.750	92,6	111,0

Edino vzrok, da elektro jeklarna v razdobju januar - marec ni dosegla planirane proizvodnje, je v pomanjkanju oziroma redukciji električne energije. Zaradi tega električni peči nista obratovali 385 ur kar pomeni izpad 4000 ton proizvodnje, 3250 ton pa manjka do družbenega plana.

Poraba električne energije z 597 kWh/t je nižja kot je bila planirana (650 kWh/t). Tudi pri ostalih potrebnih materialih je poraba v glavnem tudi nižje kot je bila planirana. Izjema so elektrode, kjer je bila poraba zaradi uporabe manj kvalitetnih poljskih elektrod višja.

(glej grafikon desno)

LIVARNA

	1	2	3	4
Skupna proiz.	415	439	105,8	97,0
Blagovna proiz.	150	20	13,3	12,1

Obrat je pri blagovni proizvodnji tako bistveno zaostal za planom zaradi popravila in zamenjave cevovoda za plavžni plin do peči za to-

plotno obdelavo. Zato sicer že pripravljene odlitke ni bilo mogoče odpremiti.

(glej grafikon desno)

SAMOTARNA

	1	2	3	4
Skupna proizv.	4800	3913	81,2	93,4
Blagovna proiz.	750	733	97,8	66,7

Šamotarna je v okviru potreb dobro preskrbovala obe jeklarni s potrebnim ognjestalnim materialom. Imela pa je težave predvsem zaradi

nekaterih iztrošenih naprav in občasnega pomanjkanja delavcev.

(glej grafikon desno spodaj)

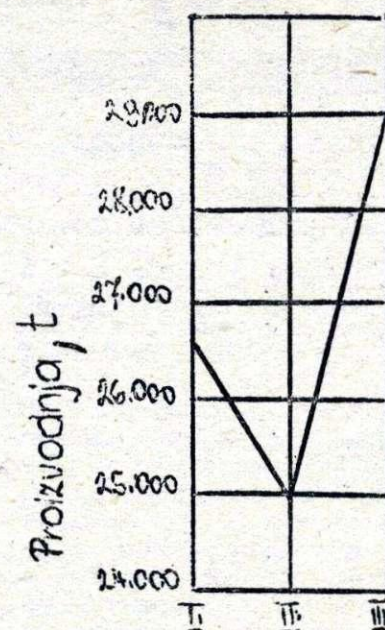
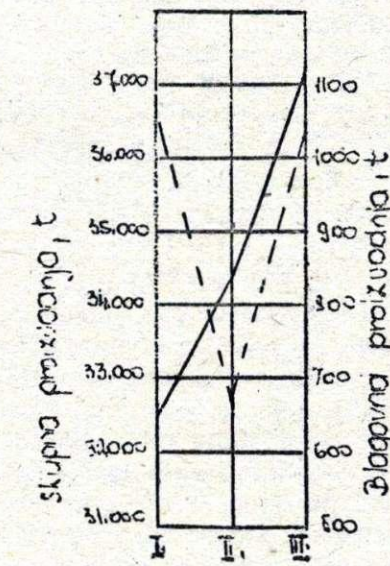
TOZD valjarne BLUMING VALJARNA

	1	2	3	4
Skupna proiz.	105.630	104.096	98,5	100,0
Blagovna proiz.	3.130	2.782	88,9	148,5

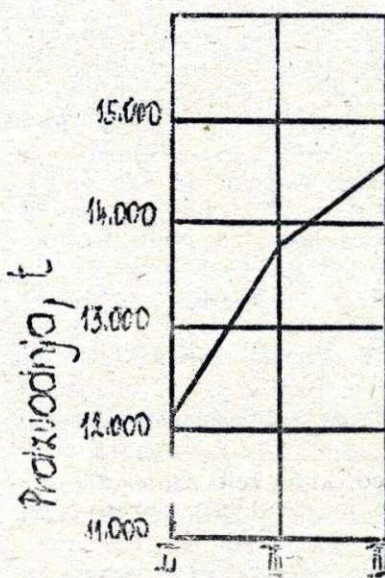
Valjarna je v preteklih treh mesecih obratovala dobro kljub temu, da proizvodnega plana ni izpolnila. Upoštevati

moramo, da je zaradi redukcije električne energije v januarju in marcu izpadlo 3.780 ton skupne proizvodnje. Lete zaradi neprekinjenega obratovanja ni bilo mogoče nadomestiti. Do planirane številke pa valjarni manjka le 1534 ton.

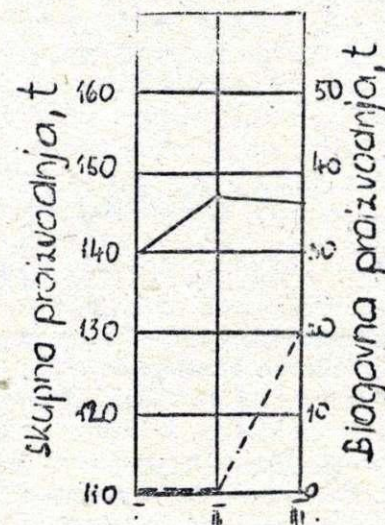
Na splošno je bluming valjarna z določenimi organizacijskimi ukrepi v letošnjem letu napravila znaten napredek. To je razvidno pri zastojih (tu so svoj delež doprinesli tudi vzdrževalci), ki so bili kljub težavam zaradi redukcije električne energije za 3,0 % nižji, kot smo jih dosegli v letu 1972. Tudi poraba mazuta na globinskih pečeh je znatno nižja kot je letos planirana in dosežena v preteklem letu.

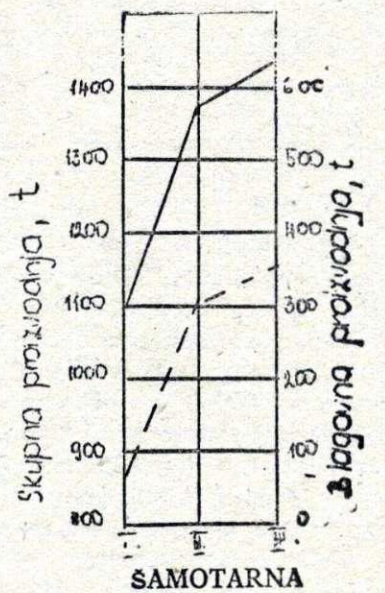
MARTINARNA

ELEKTRO JEKLARNA

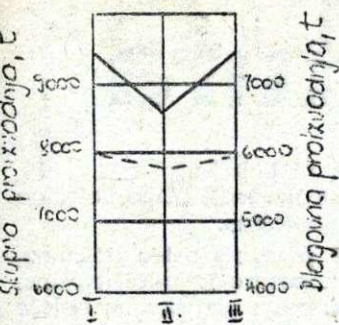

LIVARNA

SAMOTARNA

STEKEL VALJARNA

Stekel valjarna je pri skupni proizvodnji za 3,4 % pod planom, medtem ko je planirano blagovno proizvodnjo z 108,2 % znatno prekoračila. Vzrok je v fosiranju prodaje doma in za izvoz. To je bilo mogoče, ker smo del potrebnih toplo valjanih trakov za hladno valjarno nabavili drugod.

		2	3	4
Skupna proiz.	28.520	27.480	96,4	106,0
Blagovna proiz.	16.415	17.758	108,2	91,6

VALJARNA 2400

	1	2	3	4
Proizvodnja	26.440	22.822	86,3	92,5

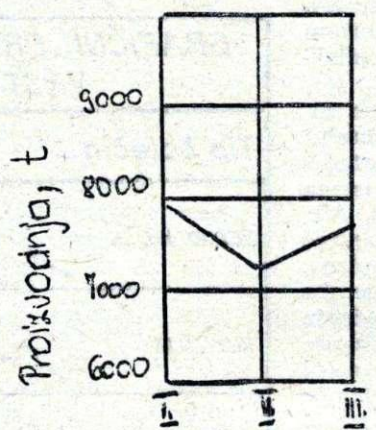
Izmed vseh valjarn smo imeli v tem obratu letos največ težav. Poleg redukcije električne energije, kar smo sicer v glavnem nadomestili z delom ob prostih sobotah in nedeljah, so bile še druge težave:

V februarju je zmanjkalo butana in zato peč za toplotno obdelavo ni obratovala 207 ur. To je povzročilo težave pri programiranju za normalni potek dela v celotni valjarni.

Ker nekateri potencialni kupci debele pločevine niso bili vedno plačilno sposobni, smo jim morali občasno ustavljati dobave. Nekaj težav je bilo v začetku leta tudi zaradi pomanjkanja naročil. Ob koncu preteklega leta smo sprejeli naročilo za HE Perušico, ki je zelo zahtevno in zato je več dela v obratu in več tehnoloških zastojev.

V začetku marca pa smo imeli težave s pripravo vložka za ta obrat. Vzrok za to

je bil v tem, ker so vsi obrati delali zelo dobro, v ČSSR naročeni slabi in TVT pa niso prispeli pravočasno. Zato smo komaj pripravljali vložek samo za sproti, kar pa ni dovolj za optimalno obratovanje te valjarne.

Vsi ti činitelji so vplivali, da valjarna 2400 ni uspela izpolniti zahteve proizvodnega plana.

VALJARNA ŽICE

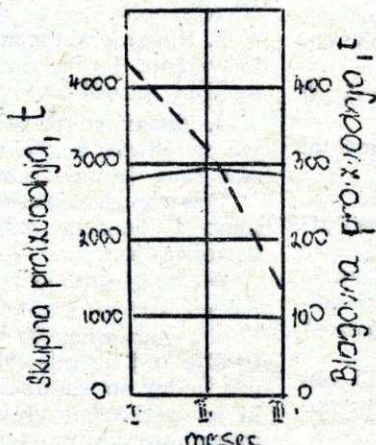
Ta obrat je presegel planirano skupno in blagovno proizvodnjo. Dosežek bi bil lahko še večji, če ne bi zaradi redukcije električne energije izgubil 1000 ton proizvodnje. Skupaj z vzdrževanjem jim je znatno uspelo znižati skupne zastoje.

	1	2	3	4
Skupna proiz.	29.400	29.848	101,5	100,1
Blagovna proiz.	10.370	11.037	106,4	88,8

LAHKE PROGE

Planirano skupno proizvodnjo je ta obrat presegel. Zaradi višje proizvodnje v jeklovleku, je bilo potrebno zanj valjati več vložka. Zato pri blagovni proizvodnji plan ni bil dosežen.

	1	2	3	4
Skupna proiz.	7200	8623	119,8	98,0
Blagovna proiz.	970	872	90,0	62,2

TOZD hladna predelava

HLADNA VALJARNA

Hladna valjarna je v prvem tromesečju obratovala dobro in je planirano proizvodnjo presegla za 1,6 %. Nekaj te-

žav je bilo v mesecu marcu zaradi zakasnitve dobave toplo valjanih trakov naročenih v ČSSR.

	1	2	3	4
Proizvodnja	7700	7825	101,6	102,0

(glej grafikon desno)

PROFILARNA

V tem obratu smo imeli v prvih dveh mesecih težave. Bronx škarje še niso v redu obratovali in smo težko pripravili potrebne količine vložka. Poleg tega so bila tu-

di naročila z ozirom na asortiment posameznih profilov preveč razdrobljena. V mesecu marcu se je stanje normaliziralo in smo zato tudi dosegli rekordno mesečno proizvodnjo.

	1	2	3	4
Proizvodnja	4.000	4.653	116,3	173,0

(glej grafikon desno)

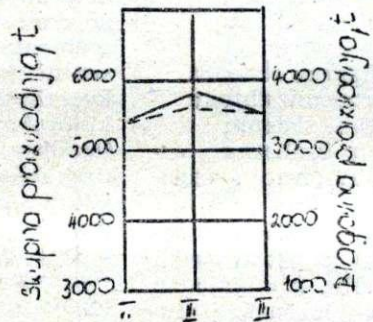
JEKLOVLEK

	1	2	3	4
Proizvodnja	4.900	5.266	107,5	115,0

Jeklovlek je vse tri mesece obratoval zelo dobro. Zato je tudi močno presegel planirano proizvodnjo. (glej grafikon desno)

ŽICARNA

V žičarni smo pri skupni, posebno pa še pri blagovni proizvodnji, zelo presegli količino predvideno z družbenim planom. V februarju smo dosegli do zdaj največjo mesečno proizvodnjo. K temu uspehu je delno pripomogla tudi občasno delo na eno izmeno ob prostih sobotah. Razveseljivo je tudi to, da smo dosegli planirano proizvodnjo tudi z ozirom na predvideni asortiment.

	1	2	3	4
Skupna proiz.	15.990	16.757	104,8	104,9
Blagovna proiz.	9.660	10.732	111,1	102,6

ELEKTRODNI OBRAT

V elektrodnem obratu smo le malenkost pod planom. Vendar smo planirano proizvodnjo elektrod presegli, medtem ko smo manj proizvedli varilnega praška. Vzrok

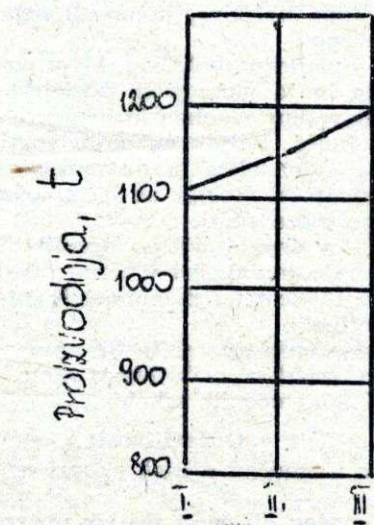
za to je manjše zanimanje zanj na tržišču. V marcu smo proizvedli do zdaj največjo količino v tem obratu, vendar delno na račun dela ob prostih sobotah.

	1	2	3	4
Proizvodnja	3980	3948	99,2	107,0

(glej grafikon desno spodaj)

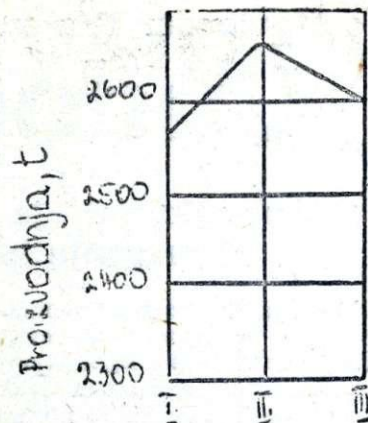
ZEBLJARNA

	1	2	3	4
Proizvodnja	3.240	3.457	106,7	115,0

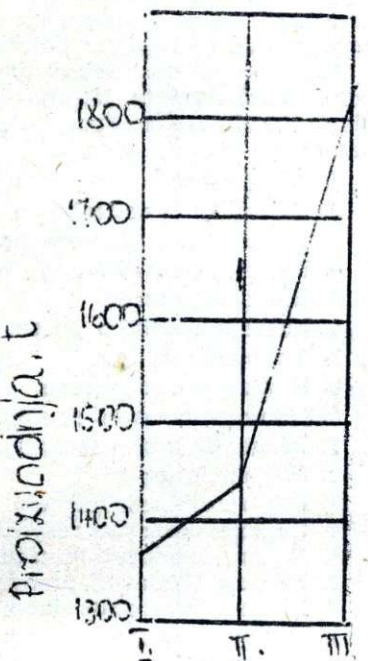

Zebljarna je z dobrim delom planirano količino v razdobju januar — marec močno prekoračila. K temu je pripomoglo tudi delo ob nekaterih prostih sobotah. Tudi v tem obratu je bil letošnji marec z oziroma na proizvodnjo najbolj uspešen in tudi rekorden.

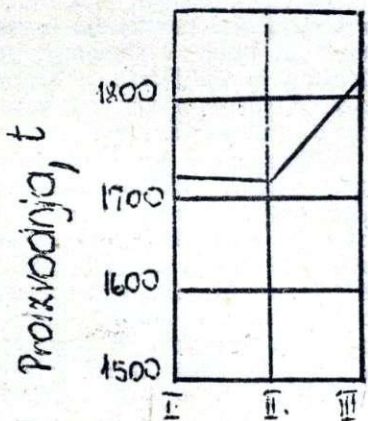
dipl. inž. Avgust Karba

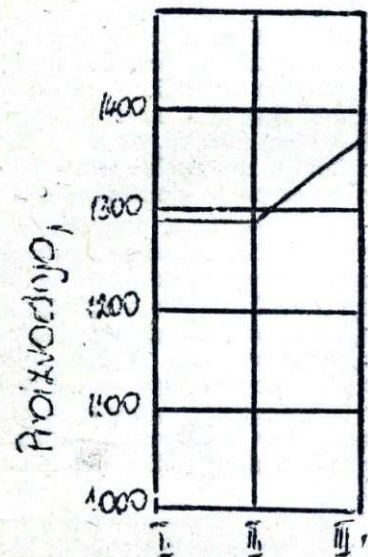
HLADNA VALJARNA

PROFILARNA

JEKLOVLEK

ELEKTRODNI OBRAT

Čudodelne igle - akupunktura

Akupunktura: »je toplota, ki preganja hlad«

Glavna dolžnost zdravnika je lajšati bolečine, ne glede na uporabljene metode. Bolečina je vodilni simptom pri ugotavljanju bolezni. Bolečina je fiziološka obrambna reakcija organizma na poškodbe in bolezn. Ta obramba se kaže v zaščitnih refleksih: roko npr. v trenutku odmaknemo od vročega predmeta. Obrambni akt je tudi imobilizacija obolelega organizma, kar ima za posledico notranji prihranek kisika, ki je nujen za hiter in pravilen proces ozdravljenja. Dalje predstavlja čisto tudi edini simptom na osnovi katerega moramo postaviti diagnozo bolezni.

Bolečine se med seboj diferencirajo glede na vrsto in lokalizacijo. Delimo jih v površinske, globinske in visceralne. Proti bolečinam imamo danes na voljo:

1. Analgetiko
2. Regionalno anestezijo
3. Intravenozno vbrizgavanje alkohola
4. Intravenozna aplikacija Novokaina
5. Elektroanestezija
6. Nevralno terapija po Dr. F. Hunekeju
7. Akupunktura
8. Homeopatične metode

Od navedenih metod se zahteva:

1. Da imajo široko terapevtsko širino
2. Hitro delovanje
3. Dolgo vzdržnost (učinek)
4. Ne sme škodovati respiratornemu sistemu
5. Ne sme škodovati srcu in krvnemu obtoku
6. Ne sme škodovati prebavnemu sistemu
7. Ne sme povzročati slabosti in bruhanja

Pri vsem tem pa moramo upoštevati starost, spol in temperament ter strah.

Organizem sprejme bolečinske dražljaje s pomočjo receptorjev za bolečino. To so prosti živčni končiči, mielizirani in nemielizirani. Nahajajo se v koži (povrhnji, subepidermalni plexus), v mukoznih membranah, ki meje na kožo, v roženici, v parietalnem peritoneju in parietalni plevri, v fasciiah in kitah, v skeletnih mišicah in sklepkih, v dentinu in ovojnicah nekaterih visceralnih organov. Ni jih pa v npr. možganskem tkivu, v parenhimu pljuč in jeter.

Dokazani sta dve vrsti živčnih vlaken, ki prevajajo impulze bolečine. Gola C vlakna jih prevajajo s hitrostjo 0,5 m na sekundo, mielizirana A vlakna pa s hitrostjo 100 m na sekundo. Iz kože vodita obe vrsti, iz notranjih organov pa samo C vlakna. Zato poznamo dve vrsti bolečine: somatsko iz receptorjev kože, mišic, sklepov, kit in visceralno bolečino iz notranjih organov. Razlikujeta se ne samo v kvaliteti živčnih vlaken, ki prevajajo impulz bolečine, ampak tudi v kvaliteti adekvatnega dražljaja za bolečinske receptorje. Adekvatni dražljaj za somatsko bolečino je vsak dovolj intenziven mehanični, termični, električni ali kemični agent, za visceralno bolečino pa je dražljaj predvsem stiskanje in krčenje organov. Do danes še ne poznamo specifičnega fiziološkega dražljaja za algoceptivne receptorje. Vsak dovolj intenziven dražljaj ki poškoduje tkivo, povzroči sproščanje snovi T, ki direktno vzdraži algoceptivne receptorje. Občutek za bolečino torej pripada tkivu kot specifičen občutek za svojo lastno poškodbo. Pri vbodu igle nad nohtom večina ljudi čuti v istem času dve bolečini. Prva bolečina je hitra, druga je nekoliko zapoznela. Hitra bolečina je površinska, počasna pa je globinska.

Vzburljenje se prenaša s periferije v zadnje robove sive substance hrbtne možga, kjer se prvi neuron prekine in se prične spinothalamični neuron. Ta poteka v tractus spinothalamicus lateralis do ventralnega jedra talamusa, od koder vodi talamokortikalno nevron do korteksa, v katerem pa ni samostojnega centra za bolečino. Histološko relacijo talamus korteks še ni dokazana, vendar je znano, da možganska skorja lahko zavre ali pa v znatni meri tudi ojači talamične refleksne bolečine.

Draženje algoceptivnih živcev se odraža kot zavesten občutek bolečine in kot bolečinski refleksi, ki nastanejo brez sodelovanja korteksa.

Občutek bolečine je emocijski odmev bolečega

dražljaja, ki pretvarja sensorialni (torej objektivni) fenomen bolečine v občutek trpljenja, torej v subjektivni fenomen. Reakcija na bolečino, ki je v toliki meri odvisna od korteksa, je zato različna pri isti osebi ob različnem času in ob različnih pogojih. Znano je, da subjektivne reakcije, izzvane z občutkom bolečine, še zdaleč niso v sorazmerju z objektivnimi fenomeni bolečine. Vzburljenje algoceptivnih živcev ne povzroča občutka bolečine, temveč še vrsto zaščitnih refleksov, ki izhajajo lahko iz nivoja sinaps v hrbtnem mozgu ali talamusu in zaščitne reakcije, ki izhajajo iz skorje velikih možgan.

Refleksne reakcije pa so različne pri somatski in visceralni bolečini. Pri somatski bolečini opazimo povišan simpatikotonus, zaradi česar je organizem pripravljen na hitro reakcijo (alarm reakcijo). Nasprotno pa pri visceralni bolečini organizem reagira s padcem krvnega pritiska in bradikardijo, z bruhanjem in vrtoglavico, kar prisili organizem k mirovanju, k pasivni zaščiti.

Pri dolgotrajnem draženju talamusa z algoceptivnimi impulzi se ekscitacija po Pavlovijem pravilu spremeni v inhibicijo talamusa, ki zajame vedno več sosednjih centrov in končno vse živčevje. Zaradi tega so bolniki v težkem travmatskem šoku brez občutka bolečine in skoraj brez refleksov, čeprav so pri polni zavesti.

Pri obolenju visceralnih organov srečujemo zanimiv fenomen segmetne bolečine. Pri visceralni bolečini pride vedno do segmentarne hiperestetične cone kože, ki dobi aferentna vlakna iz istega segmenta kot oboleli organ (Headove cone). Aferentni impulzi iz obolelega organa so namreč kvantitativno in kvalitativno različni od impulzov, ki prehajajo iz zdravega organa. Te spremembe impulzov izkazujejo v mozgu žarišča razdraženja (irritable focus), ki senzibilizirajo sosednje sinapse istega segmenta, zaradi česar se občutijo normalni dražljaji iz kože in mišic kot bolečine. Bolečina je v tem primeru prenesena (referred pain), to je viscerosenzorni refleks. Znan sta še visceromotorni (defense musculaire) in viscerovisceralni refleks (spremembe na ostalih organih z vegetativno inervacijo). Prav zaradi teh pojavov pri visceralni bolečini bolnik ne more točno lokalizirati bolečine ali pa jo sploh ne more.

Če je bolečina dovolj dolgotrajna in intenzivna, lahko privede do težkih patoloških motenj, kot npr. padca krvnega pritiska, splošne oslabelosti, do šoka in cirkulacijskega kolapsa. Te nevarnosti skušamo odpraviti z analgezijo.

Občutek bolečine moremo odstraniti ali pa vsaj zmanjšati na tri načine. Periferno z imobilizacijo poškodovanega dela organizma, z blokiranjem periferne živca ali dorsalnih korenin medullae spinalis; z vplivom na zavestne funkcije korteksa (tudi s psihičnimi vplivi) in s farmakološkim delovanjem na subkortikalne centre. Mehanizem delovanja analgetikov pa predstavlja problem, ki še vedno pričakuje svojo rešitev.

Posebej je treba omeniti še bolečine sklepov, mišic in burz. Stopnjo pri nekem primeru ločimo glede na intenzivnost bolečine, po občutljivosti in po omejeni gibljivosti.

Vsako od teh meril ocenjujemo:

Bolečina:

Zelo blaga — topa bolečina, ki navadno ni stalna in ne hudo nadležna. Bolnik lahko spi.

Blaga — topa bolečina, ponavadi nenehna. Gibanje je oteženo.

Zmerna — nadležna bolečina, ki je nenehna ali intermitentna in jo gibanje še poslabša.

Huda — navadno nenehna in hromeča bolečina. Vsak gib je boleč. Bolnik ne more spati.

Zelo huda — nenehna in presunljiva bolečina, navadno kljuvajoča. Bolnik se na splošno počuti klajrno in ne more spati.

To razdelitev smo številčno ocenili od 1 (zelo blaga) do 5 (zelo huda). Pri vsakem pregledu bolnika smo po tej lestvici zaznamovali intenzivnost njegove bolečine.

Isto lestvico smo uporabili, ko smo merili občutljivost in omejeno gibljivost rame. Stopnjo občutljivosti smo ocenili takole:

Občutljivost:

Zelo blaga — močan pritisk skoraj ne povzroči bolečine.

Blaga — močan ali čvrst pritisk povzroči rahlo

bolečino; na blag pritisk ni bolečine.

Zmerna — rahel pritisk povzroči blago bolečino in močan pritisk hujšo bolečino.

Huda — rahel pritisk povzroči ostro bolečino.

Zelo huda — že dotik povzroči hude bolečine. Bolnik ne prenese nikakršnega pritiska na boleče področje.

Akupunktura in neugodne vremenske faze

Ritem letnih časov, vremenske faze in meteor-ski fenomeni vplivajo na zdravljenje z akupunkturo. Kadar je človek zaradi zgoraj omenjenega zdravstveno nerazpoložljiv je akupunktura kontraindicirana. Če razdelimo vreme na faze, potem so ugodne naslednje:

1. Srednje sončni dan, srednje hladno in suho. Zdravstveno je ta faza ugodna zaradi slabih dražljajev na organizem.

2. Lepo vreme, toplo in suho. Ta faza je medicinsko ugodna, zaradi grobih dražljajev na organizem.

GRAFIČNI PRIKAZ OPAZOVANIH VRST BOLEČIN

Tip bolečin	Vzrok bolečin
VEDNO HUJŠE	VNETJE POTREBUŠNICE
KLUVANJE	GNOJNA BULA
KRČI	KAMEN V SEČEVO DU
PERIODIČNA BOLEČINA	STENOZA ČREVEŠA
TIC DOULOUREUX	TRIGEMINUS-NEURALGIA
ZBADAJOČA INICIALNA BOLEČINA	PERFORACIJA ULKUSA
TRIFAZNA BOLEČINA	INVAGINACIJA INFARKT

3. Začetno izboljšanje vremena po neurju. Vreme je mrzlo in suho, zato je medicinsko ta faza ugodna, zaradi neznatnih dražljajev na organizem.

Poleg ugodnih faz poznamo še tri neugodne faze za akupunkturo:

1. Lepo vreme — toplo in ekstremno suho. Ta faza je medicinsko neugodna zaradi povečane dražljivosti.

2. Bližanje slabega vremena, ko je zmerno toplo in vlažno. Ta vremenska faza je medicinsko neugodna zaradi močnih dražljajev na organizem.

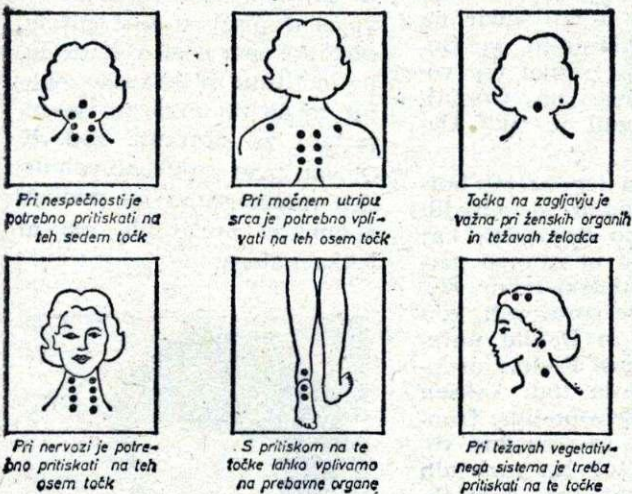
3. Kadar so padavine in vlažno, predvsem pa pri nevihtah, se ne uporablja igel. Taka vremenska faza je neugodna zaradi močnih dražljajev. Priporočljivo je, da v neugodnih fazah ne zdravimo, ljudem pa priporočamo, da ostanejo doma in mirujejo.

Pred nastankom izrazitih vremenskih sprememb pa so vedno izboljšave. Zato velja pravilo: ne koplji vodnjaka, ko od žeje umiraš, ampak preje. Ljudje naj se odločijo za akupunkturno zdravljenje kadar so ugodne vremenske prilike. Vse ljudi, ki so podvrženi vremenskim spremembam pa bi morali predhodno testirati. To bi bil velik napredek v preventivni medicini.

Testiranje bolnikov glede na vremenske faze je enostavno, vendar pomembno, ker so taki ljudje lahko nevarni do sebe (šoferji) in ostalih. Gre za

Rombergov test — ataksijo. Pri Rombergovem testu se ugotavljajo spremembe oziroma funkcije vestibularnega sistema. Ta pripada spodnjim možganom, ki vključujejo ekstrapiramidalni motorični sistem. Ta sistem služi za pokončno držo in je v neposredni zvezi z očesno motoriko, ki omogoča ravnotežje in težišče pri hoji.

METODA SAMOZDRAVLJENJA — „SHIATSU“

Pri registriranju ataksije je možno prikazati vpliv vremena na živčni sistem in krvni obtok.

Človeka, ki ga raziskujemo, opremimo s tremi vrvicami, ki jih namestimo na glavi, vratu in križnici. Vse tri fiksno pritrjene niti pa povežemo z registrirno pripravo. Preiskovanec mora eno minuto mirno stati s predročenimi zgornjimi okončinami. Prvih 20 sekund ima odprte oči, nato jih za 20 sekund zapre in ponovno gleda 20 sekund. Bolezenske spremembe ob neugodnih vremenskih spremembah razberemo iz diagrama. Spremembe so dokaj očitne in primerljive.

Nešolska medicina

Do sedaj najbolj propagirano sredstvo proti bolečinam je akupunktura. Akupunktura je obenem predzgodovinska metoda za zdravljenje raznih bolezni in poškodb. Njene lastnosti se odražajo v naslednjem:

1. Nekatera psihična obolenja se boljše zdravijo kot s kemoterapijo.

2. Akupunktura je močno sredstvo za jačanje obrambnih moči organizma, s tem pa prevzame vlogo pri preprečevanju bolezni.

3. Akupunktura je precej slična zdravljenju kot pri naši psihosomatski medicini.

Z akupunkturo je mogoče zdraviti organske poškodbe različne geneze, dalje glavobole, črevesna obolenja, živčne motnje, ortopedske bolezni in celo slepoto in gluhost. Rakastih obolenj, tuberkuloze in srčnega infarkta akupunktura ne more ozdraviti, edino kar je v zvezi z bolečino. Da se pa prepreči srčni infarkt (srčna kap) in še mnogo drugih bolezni. Akupunktura pa ni samo zabada igel, ampak še različne tehnike masaže, uporaba domačih zdravil in faskulturnih (zdravilnih) vaj.

Pred 2000 leti so začeli na Kitajskem z masažo nog. Točke na podplatih in peti so izbrane na osnovi akupunkture. Pri tej masaži so vsi pomembni živčni vozi in živčni končiči telesa aktivni. Le nekaj minut dnevno zadostuje, da se masaža opravi. Danes se sprašujemo zakaj masirati ravno podplate. Odgovor na to je enostaven. Vseh deset ročnih in nožnih prstov so končne točke našega telesa, kjer se končujejo živčne poti. Telo se deli na predele, ki so med seboj povezani s prsti na rokah in nogah. Z masažo dosežemo boljše krvno cirkulacijo in vzdraženost živcev. Kri odnaša oksidacijske produkte, ki so se pred masažo kopičili v obeh nogah. Na skicah so točke, ki jih masiramo ojačano in pomenijo določen oboleli organ v telesu. Dnevno želeno mesto masiramo tri minute. Maternica pa ima svoja mesta na notranji strani gležnja, medtem, ko jajčnika na zunanji.

Vsak telesni organ ni sam kot tak dokazljiv, ampak je neposredno povezan preko podplata. Zdravljenje ni od danes do jutri, ampak v določenem času. Pomembno je hoditi bos, oziroma imeti take čevlje, da se prsti lahko pregibajo.

Poleg kitajske masaže poznamo še japonsko metodo, ki zdravi s konicami prstov. Ta zdravilna metoda se imenuje »Shiatsu«, kar pomeni — »Shi« — prsti, »atsu« — pa pritisk. Metoda je prav tako kot akupunktura osnovana na izkustvih, nima pa znanstveno osnovo in razlago. Ti dve metodi pa glede znanstvene osnove nista osamljeni, kar isto velja za fizioterapijo.

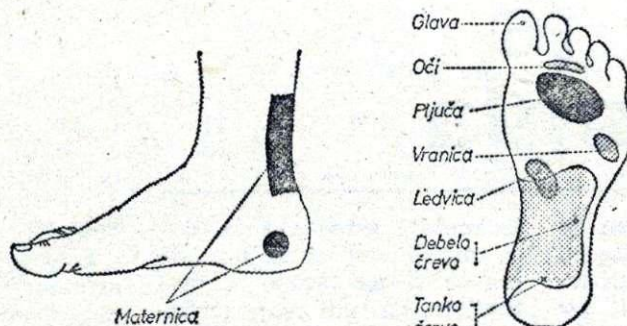
Po »Shiatsu« metodi se ljudje osvežijo, postanejo vitalnejši in bolj energični. Tudi glavobol, duševne motnje, bolečine v križu, želodcu, črevesju in okončinah odnehajo. Pri infekcijskih obolenjih, svežih in patoloških zlomih kosti pride do uspešnega zdravljenja. Nadalje se metoda uporablja pri notranji napetosti, bolečinah v rami, pomanjkanju energije, obolenjih hrbtenice, slabi volji in klimakteriju. S temi metodami, ki jih predvideva »Shiatsu« si bolan človek lahko pomaga sam, medtem, ko z akupunkturo ne, zaradi specifičnih točk na koži.

Posebno priporočljiva je metoda pri ženah za časa klimakterija, pri vrtoglavici, živčnosti, močnem bitju srca in močnem potenju. Dalje pri pomanjkanju apetita, spremembah okusa, zaprtju in duševnih motnjah. Vse do sedaj povedano bazira na osnovi pritiska konic prstov na določene dele telesa. Pri vsem tem gre za to, da dobi telo več kisika, da se mišice močneje krčijo in da se odstranjuje mlečna kislina. Važno vlogo se pripisuje tudi glikogenu — jetrnemu sladkorju.

Pri pritisku na določene točke se v prvi vrsti uporabljata palca, nato šele ostali prsti. Cela roka pa se uporablja za oči in trebuh, pa še za nekatere dele, ki jih je treba masirati. V smislu masaže, gnetenja in pritiskanja je pomembna noga, predvsem podplati in predel Ahilove tetive. Iz risbe je razvidno, katere bolezni se lahko zdravijo.

Vitalne točke človekovega telesa do danes je glavna opora pri zdravljenju z akupunkturo. Nekateri evropski zdravniki so se tako navdušili za takšno zdravljenje, da so akupunkturo preimenovali v algopunkturo oziroma ergopunkturo. Algopunkturo zaradi pomiritve bolečine in ergopunkturo zaradi tega, ker regulira človekovo energijo. Mnogo pa je takih, ki v akupunkturo ne verjamejo in smatrajo, da gre za šarlatanstvo.

Moje osebno mnenje pa je glavno, da pomaga in da ni nobenih sekundarnih škodljivosti. V primeru, da akupunktura ne bi bila uspešna, se ne bi obdržala domala 5000 let. Nekateri znanstveniki so celo menja, da gre za »bioplazmo«, ki je povezana s točkami na koži in organi, ki so oboleli. Točke na koži so povezane s posebnimi potmi, po katerih teče moč in življenjska energija. V kožne točke se zabodejo kovinske igle za popravilo nepravilnosti v potoku biotokov, oziroma, da se bolezni pozdravi, bolečine pa prenehajo. To je nekaj izrednega v cilju terapije. Kako nerodno je za zdravnika, če pacientu nudi zdravila in injekcije, uspeha pa ni — medtem, ko pri akupunkturi je. Morda je res bioplazma tisto sredstvo, ki reagira na vbodni dražljaj, vrne bolniku zdravje.

PODROČJE OBOLELIH ORGANOV, KI SO OZNAČENI NA NOGI IN PODPLATU, ZDRAVIMO Z MASAŽO

Pri akupunkturi ločimo na telesu 12 glavnih simetričnih linij, 12 stranskih simetričnih linij in 8 posebnih meridianov. Na koži ločimo 770 zdravilnih točk, kamor ubadamo kovinske igle. Vsaka točka ima svoje ime, npr.: želodčna 43.

V glavnem ločimo:

Mu — točka alarma

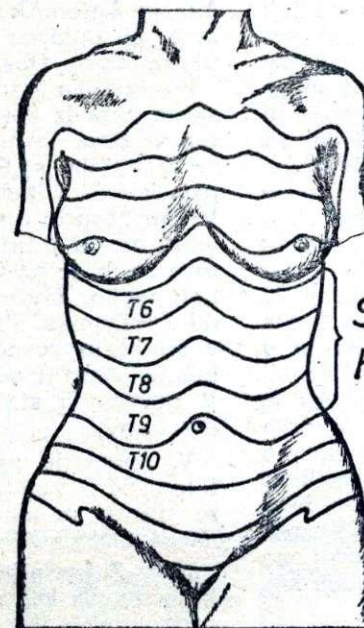
Ho — homonizirana točka

Yu — pomirjevalna točka.

Pri akupunkturi je pomemben Yang meridian, ki začenju pri nohtu prstanca, prehaja na podleht, nadleht in ramo ter uho. Končuje pa se pri spodnji čeljusti, v jami očesnega kota. Meridianova odvečna energija gre z meridianom žolča, ki se razteza do podplata. V glavnem gre za mistično načelo, nosprotovanju med silami Yang in Jim, ki poteka skozi 12 poti in sta si sili v ravnotežju. Yang sila je pozitivna in dobra »na strani Sonca«, Jim pa je slaba in negativna in leži na strani »sence«. Obe sili sta v normalnih prilikah v ravnotežju, če pa je bolezen pa ne. Če je zraven Jima, je potrebno uporabljati Yang igle. Zlate igle dovajajo bolnemu telesu energijo, srebrne pa jo odvajajo. Za vse vnetne spremembe se priporočajo zlate igle. Pri uporabi igel je potrebna posebna

tehnika zabadanja. Globina vboda znaša največ cca 1,5 cm. V nujnih primerih lahko uporabljamo kar navadne jeklene injekcijske igle. Običajno uporabljamo 2 do 4 igle, ki jih pred vbodom lahko namočimo v zdravila. Vsako vbodno mesto predstavlja vir energije, tj. depo ali akumulatorski bazen. Zanimive so izjave akupunktirancev po uporabi srebrnih igel, da jih zabodeno mesto peče in da imajo občutek toplote po celem telesu kot bi dobili injekcijo kalcija. Pri uporabi zlate igle pa imajo periodično občutek gretja prizadete dela telesa, vendar ne tako močnega. V naši praksi damo na vsako vbodnino sterilno srebrno ali zlato ploščico, da se reakcija zdravljenja nadaljuje do naslednje akupunkture.

Za vbod akupunkcijske igle v aktivno točko s premerom 20—50 mikronov je potrebna dolgotrajna praksa. Zabada se v točke, ki so bolj blede rumene barve. Pri vbodu igla prekine tisoče elek-

Headove cone

trično nabitih celic oziroma snop vegetativnih niti. Taka mehanska poškodba napravi kratek stik, obenem pa nastopi homeopatična doza, ki je zdravilna. Vegetativni sistem z električno strukturo je vez med snovjo in psiho. Zdravljenje ni znanost, ampak umetnost sekundarnih efektov, ki so v zvezi z električnimi dogajanjmi v koži, hrbtenjači in možganskih centrih. Pri vbodu igle v aktivno točko se čez določen čas kaže pordečitev kože. Poleg pordečitve nastopi bolečina, srbenje, toplota, hlad ali mravljinčavost. Prvotno se zabadajo igle vertikalno, nato pa se igla usmeri za 90° proti površini kože, tako da dobi horizontalni položaj. Pri zdravljenju moramo večkrat igle vrteti ali pa jih globlje zabadati.

V mnogih primerih pri akupunkturi injiciramo na določeno mesto Impletol depo ali pa zdravimo samo s polaganjem zlate ali srebrne ploščice. Polaganje ploščic je izrednega pomena pri zdravljenju nekaterih otroških bolezni, da ni potrebno otroka zabadati.

Strokovnjaki za akupunkturo so mnenja, da meridiani in točke niso v zvezi s Headovimi conami, jaz pa se s tem ne strinjam, dokaz za to je zdravljenje želodčnih obolenj.

Pri želodčnih obolenjih zabdamo igle od žličke do popka, to pa je v področju Headove cone od Th 6 do Th 9, res pa je čudno, če zdravimo zobobol in srce, ki nima anatomske zveze. Pri zobobolu zapičimo iglo v kazalec, pri obolenju srca pa v mezinec.

Pri akupunkturi je še izredno pomembno, da pacienta psihično pomirimo v toplem prostoru ob določenem času. Mesto vboda pa nekoliko ogrejemo. Ozdravljive so skoraj vse bolezni, vendar kronične težje od akutnih. Akupunktura je tudi izrednega pomena pri obratnih neugodah in opeklinah zaradi bolečin, ki po akupunkturi prenehajo. Če bi se dale metode še izpolnjevati zaradi šoka, nihče več ne bi umrl, mi pa vemo, da smo zaradi šoka izgubili največ poškodovanih sodelavcev. Bolečina povzroča šok, šok pa smrt. Pri zdravljenju z akupunkturo moramo upoštevati vsak zdravljen organ posebej določeno časovno obdobje. Pri tem pa moramo paziti, koliko časa so igle zabodene in kolikšna so časovna razdobja med ponovno akupunkturo. Ugoden čas zdravljenja ugotovimo s tako imenovano kitajsko uro.

(Nadaljevanje na 14. strani)

Jože Vidic Zločin pri Lenartu

Odlomki iz knjige Jožeta Vidica, ki je dobila letošnjo Kajuhovo nagrado. Knjiga bo v kratkem izšla pri zavodu Borec.

2

Brž ko so pri Zakrašniku slišali strele, so skočili pokonci in se razbežali na vse strani. Franc Tušek, gospodar kmetije, je odšel v hlev in začel krmiti živino. Tudi za ceno življenja ni hotel zapustiti hiše. Pri Zakrašniku je spalo nekaj ljudi, ki so v hiši našli zatočišče pred sovražnikom. Tako je v sobi spala 47-letna Frančiška Kalan iz Pevna pri Škofji Loki. Spala je vedno oblečena, da bi v primeru nevarnosti lahko hitro zapustila hišo. In res je prva zbežala skozi prednja vrata, kjer pa je bila smrtno ranjena. V sobi sta spali še dve mladi dekleti, sestra Minika in Štefka Mrak iz Virloga pri Škofji Loki. Zbežali sta skozi zadnja vrata mimo hleva naravnost v gozd.

Pod Zakrašnikovo hišo sta bila v posebnem bunkerju

Ana in Anton Gosar, mož in žena, po domače Hrenova iz Škofje Loke. Oba so ubili.

Pretresljiva je usoda zakonskega para iz Maribora. Viktor in Boža Lednik sta prek zveze prišla s Štajerske k partizanom v Selško dolino. V Mariboru in okolici je bilo tedaj preveč izdaj in sta zato menila, da je na Gorenjskem bolj varno. Zvečer sta prišla do Zakrašnika. Prenočila sta v bunkerju gospodarske komisije. Zjutraj so oba ubili. V partizanih sta bila samo deset ur.

V Rovtu je padel Viktor Simončič iz Železnikov, ki se je zjutraj umaknil, a je še istega dne padel v zasedo.

Nad Zakrašnikom je bila Potočnikova kajža. Le dvesto metrov od te hiše je imel Rade svoj bunker, ko je bil še komandir vosovcev. Svojega

bunkerja ni izdal in je ostal nedotaknjen. Potočnikovo kajžo so zažgali in še danes so tam le ruševine. Potomci iz te hiše živijo v Kranju.

Izdajalec Gabrčanov Rade se je ob tem le smehljaj; med vojno menda nihče ni storil prebivalcem Selške doline toliko hudega. Po vojni je zbežal na Koroško, toda naši so ga zajeli in obsodili na smrt...

Osvobodilni boj je bil poleti 1944. že tako močno razgiban, da ga ni mogla zavreti niti tako huda izguba, kot je bilo uničenje okrajne in okrožne gospodarske komisije. Aktivisti in prebivalci Selške doline so s strahom pričakovali, kam bo sledil naslednji sovražnikov udarec. Gabrčanov Rade je bil skoraj

v vseh domobranskih in nemških patruljah, ki so vdirale na osvobodeno ozemlje. Vedel je za vse kurirske poti, javke, hiše, ki so bile naklonjene osvobodilni fronti. Poznal je vse aktiviste, kurirje, obveščevalce in vosovce. Zvedelo se je, da se je domobranci pridružil tudi Radetov brat Zdravko, ki je bil kurir na oblastnem komiteju za Gorenjsko in je poznal vse vodilne aktiviste na Gorenjskem. Pobegnil je tudi Danilo.

Ljudem na terenu ter borcev v brigadah in odredih je bilo težko pojasniti, kaj vleče zglede in zaupne partizane v izdajalski tabor. Ne poučeni so se spraševali, kdo je Zdravku in Danilu povedal, da so naši Radeta aretirali. Je morda tudi kakšen funkcionar Osvobodilne fronte vpleten v to sovražno vohunsko mrežo? Na različnih sestankih so kar deževala vprašanja. Kako so odkrili, da je komandir varnostno-obveščevalne službe vohun? Kdo in kako ga je aretiral? Kdo ga je stražil? Kdo mu je omogočil beg? Kako je mogel ubiti dva stražarja in pobegniti, čeprav je bil zvezan? Je Rade agent gestapa, črne roke ali domobranci? Kdo je omogočil beg Danilu in Zdravku?

Na vsa ta vprašanja bom skušal odgovoriti. Čeprav pozno, skoraj po tridesetih letih. Leto dni sem hodil po Selški dolini: od Škofje Loke,

Praprotna, Luše, Krivega brda, Lenarta, Rovt, Martinj vrha, Zalega loga, Železnikov, Selc do vseh krajev širom po Sloveniji, kjer živijo nekdanji borci in aktivisti, ki so bili med vojno na kakršenkoli način seznanjeni s tem dogodkom. Na različne naslove sem pisal stotine pisem, podatke sem iskal v muzejih, na inštitutu za delavsko gibanje in na republiškem sekretariatu za notranje zadeve. Opisati tako zapleteno vohunsko mrežo samo na podlagi spominov preživelih, res ni lahka naloga.

Anton Zupan, delovodja profilarne valjarne na Javorniku je kot partizanski oficir sodeloval pri aretaciji sovražnih agentov, ki jih Vidic opisuje v knjigi.

Tomaž Iskra Kdo pravi, da je v Londonu megla

2

Parka, ki se razprostira na levi noči biti konec. To bo gotovo Hyde Park, si mislim. In res, moje misli so pravilne. Prav v njegovi bližini je tudi naš hotel. Sicer pa je to ulica samih hotelov. Naš se imenuje »The Eden Park Hotel«, po naše bi mu lahko rekli hotel Raj. Da mu to ime popolnoma pristaja, se je tudi pozneje izkazalo.

Iskal sem sobo, vendar v tem svojem iskanju nikakor nisem bil osamljen. Soboiskalci in hkrati obupanci smo bili vsi.

Malo desno, potem levo, pa po stopnicah navzdol, potem levo in po stopnicah navzgor, čisto malo desno, in brez šale, še malo navzdol — samo za tri stopničke.

Končno sem padel v sobo, kajti iskanje me je prav prijetno utrudilo. Hkrati pa sem bil presrečen, da sem se le nekako znašel v najsodobnejšem labirintu. Še huje pa je bilo z izhodom. Bili so namreč trije, do recepcije pa je vodil en sam.

Popoldne se mi je mudilo v eno izmed bank v bližini

našega hotela. Oddaljena je bila le dve ulici, meni pa je, ne vem kako, uspelo priti na tretjo. Dve uri sem hodil po njej, pa je ni bilo konec. Ko sem tako opravljal svoj prvi pohod v neznano sem opazil, kako se skupaj igrajo črni in beli otroci. Za hip sem pomislil na Ameriko, kjer kaj takega, žal, gotovo ne bi doživel. Posnel sem kader s kamero in opazili kako nek zamorček nadebudno maha proti meni. Verjetno me je hotel opozoriti naj nikar preveč ne reklamiram take stvari. Kakorkoli že, dobro se mi je zdelo, da je takol

Tema je že bila in lačen sem tudi že bil. Pomahal sem prvemu taksistu, mu dal naslov hotela in kar se da udobno namestil na zadnji sedež. Ko sem mu po končani vožnji dal napitnino, se mi je trikrat zahvalil in pripomnil, da me bo vedno ohranil v spominu. Kako tudi ne, saj sem mu dal zaradi nepoznavanja denarja tisto prvo popoldne, kot sem kasneje ugotovil večjo napitnino kot pa

je znašala sama vožnja. No, on me je najbrž že pozabil, jaz pa se ga vseeno še spominjam. Pa tudi svoje veličastnosti!

Angleži večerjajo obilno. Juhe navadno ne jedo in tudi kosila praktično ne poznajo. Juha, ki so nam jo servirali pred kosilom je bila podobna gobovi, le da je bila nekoliko osladkana. Tudi meso ima sladek priokus, podobno kot v Švici. Angleži obožujejo biskvite, pudinge, sladolede itd. Take in podobne sladice obvezno zaključijo večerjo. Tisti večer pa je bil zame obvezen počitek, kajti naslednji dan me je čakal ogled Londona.

ZGODOVINA LONDONA

Če smo že v Londonu, orišimo na kratko zgodovino tega zanimivega in dopadljivega velenesta. Na vsak način je velika prednost obiskovalca, da nekaj že ve o zgodovini in razvoju nekega kraja. Kajti, če se znajdeš pred nekimi zidovi, nimaš pa pojma kdaj so jih postavili in kdo

jih je zgradil, ti sama zgradba, bodisi grad, cerkev, spomenik ali druga zanimivost ne pomeni nič več kot kup lepo sestavljenega kamnja, zidov, stebrov itd. Hodiš po mestu in obiskuješ mnogo krajev, tvoje zanimanje pa je toliko večje, kolikor več o zgodbah posameznih znamenitosti, ki jih srečuješ.

Kdo so bili prvi naseljenci?

Rast pristične in prvotne naselbine je zavita v mistiko in pa legendo povezano z zgodnjimi Briti. Angleži jih imenujejo originalno »Britons«, naselili pa so se na visoki peščini na severnem bregu Temze.

Splošno znano je, da ime Britons izvira iz keltščine, saj so bili prvotni naseljenci Kelti. Njihova naselbina se je prvotno imenovala Llyn-din, kar pomeni utrdbo iz kolov ob vodi — podobno kot mostišča na ljubljanskem barju. Ta nekoliko vzdignjena tla Cornhill-a so bila dovolj daleč od reke Temze, ki je rada naplavljalala in ne nazadnje tudi ustja reke, v katero so pripluli morski pirati, da bi ropali naselja.

PRIBOD RIMLJANOV

Ko so prišli Rimljani se je naselje spremenilo v močnejšo utrdbo imenovano Londinium, postalo je važno trgovsko središče s potmi, seveda tudi pomorskimi, v vse smeri neba. V principu pa je bila

to še vedno vojaška naselbina.

Rimljansko mesto predstavlja ogromen masiv zidovja. Tu so bili masivi s svojimi številnimi vhodi ter izhodi: Ald Gate, Bishops Gate. Zahodno, kjer je sedanji London Wall, pa so še: Cripple Gate, južno prav do Temze pa stojijo trije ogromni portali: Alders Gate, New Gate, obrnjen proti Watling Streetu in še Lud Gate, Dow Gate, Billings Gate, skratka nešteto vrat, obrnjenih v vse smeri.

SAKSONSKI LONDON

Po umiku rimljanskih legij 410. leta po našem štetju se je vršil neznan razvoj, dokler ni Saksonc Alfred Veliki obnovil mestnega zidovja in postavil mestno oblast na čisto nove temelje. Trgovina se je še bolj razmahnila in London je postal glavno mesto kraljevine, od takrat naprej je bil napredek stalen in čvrst. Tik preden so Normani osvojili Anglijo, se je Westminster (četrt Londona s parlamentom kot najvišjim predstavnikom oblasti leta 1066) močno okrepil in postal zelo pomemben. V tem času je Edward the Confessor prevzel gradnjo cerkve, imenovano Westminster Abbey — Westminsterška opatija, ki se nahaja v bližini Westminsterške palače ob rečnem bregu Temze.

KDO JE BIL RADE?

Prvega septembra 1919. leta sta se v cerkvi sv. Petra v Ljubljani poročila 32-letni Jurij Murnik in 24-letna Ivanka Potočnik. On krojač, ona šivilja. Morda ju je prav enak poklic pripeljal na skupno pot. Ivanka Potočnik je bila doma iz najbolj siromašne družine v Rovtu nad Škofjo Loko. Kot mlado hribovsko dekle je po prvi svetovni vojni prišla v Ljubljano, da bi si služila vsakdanji kruh.

Mladoporočenca sta se preselila v Lesce, kjer sta odprla krojaško delavnico. Tri leta po poroki se jima je rodil otrok Dala sta mu ime Božo. Za njim so se zvrstili še Radoslav, Zdravko in Miloš. Ko je bilo najmlajšemu sedem, najstarejšemu pa dvanajst let, je umrl oče. Ivanka Murnik se je brez moža le s težavo prebijala skozi življenje. Kruha si je služila s šivanjem, toda obrt ni bila tako donosna, da bi lahko nahranila štiri lačna otroška usta. Radoslava je poslala na svoj dom k očetu v Rovt. Zdravko je šel za pastirja k Brodarju v Hrastje pri Kranju. Boža je poslala študirat za duhovnika v Ljubljano. Pri njej je ostal le najmlajši sin Miloš. Med vojno si je pomagala tako, da je v Lescah prodajala Karawanken Bote. Edini časopis, ki so ga nacisti tiskali v slovenščini. Po pravici povedano, ji tega ni nihče zameril, ker si je morala služiti denar. Kakšna naj bi bila

na primer razlika med njo, ki je prodajala nacistični časopis in med delavcem jese-niške železarne, ki je talil jeklo za nemške tanke in topove?

Jaka Gabrčan, Ivankin oče, pri katerem je živel Radoslav, je bil močan, visoke postave, garač, da mu ni bilo para. Imel je štiri brate in štiri sestre. Trije bratje (Ivankini strici) so živeli v Ameriki, kjer so si uredili farme.

Radoslava so doma klicali Rade in ljudje so ga poznali samo pod tem imenom.

Vsi Gabrčani so bili zelo pobožni. To sicer ni nič slabega, če v nedavni zgodovini slovenski kler ne bi odigral tako klavrne in sramotne vloge. Kdor je iz verskih nagibov sledil politični smeri ljubljanskega škofa dr. Gregorija Rožmana, je zabredel v izdajstvo.

Prišla je vojna in Rovt je oživel. Nad vasjo je 12. decembra 1941. Cankarjev bataljon uničil elitno nemško policijsko enoto. Padlo je 45 sovražnikovih vojakov. Vse to se je dogajalo blizu Gabrčanove hiše. Rade je videl zmagoviti boj Cankarjevega bataljona in padle nemške vojake. Odstitihmal so bili partizani vsakodnevni gosti v tej prijetni gorski vasi.

Ljudje smo hkrati dobri in slabi. Kadar slišimo, da je ta ali oni zabredel v blato, rečemo: »Saj sem vedel, da je tak... Meni se je vedno zdel sumljiv...«

NORMANSKI LONDON

Prilod Normanov je privedel London še bolj v ospredje. William the Conqueror je začel graditi mogočno visoko trdnjavo, imenovano Tower of London ali kratko Tower in od takrat je postalo mesto popolnoma privilegirano. V tem času se je močno povečala trgovina s kontinentom in Evropo. Gradile so se nove stavbe, stare rušile. Za razliko od Saxoncev, ki so bili poprečneži pri gradnjah, so Normani gradili v stilu masivnosti, odpornosti in plemenitosti. St. John's Chapel ali po naše kapela Sv. Janeza, v Towerju je odličan primer take gradnje.

William the Conqueror je izbral Westminster Abbey za kronanje, njegov sin Rufus pa je še razširil samo Westminsterko palačo na Westminster Hall — Westminster-ski dvorec, ki je v Londonu ena izmed neprekosljivih arhitektur. Stoletja se je v tem dvorcu delila pravica, saj so ga uporabljali kot sodni dvor — the Courts of Law.

Henry III. je obnovil Opatijo v veličastnem slogu in potem sta se London in Westminster razvijala drug ob drugem in severni breg Temze se je tako povezal v neskončno vrsto zgradb. Povezava z mestom je bila sicer vzdolž Temze v obe smeri, vendar so se precej vidno ločila plemiška naselja od ravninskih predelov.

SREDNJEVEŠKI LONDON

Poglejmo dalje, kakšno je bilo socialno in mestno življenje Londona v tem obdobju. Mesto je bilo čedalje bolj v skrbstvo mestnim očetom, ki so imeli vsak svoje področje in so smeli izbirati župana mesta, ki jim je bil najbolj naklonjen.

Z naraščanjem trgovine in blagovne izmenjave se organizirajo posebne združbe, imenovane cehi (tj. združenja obrtnikov — pokov, krojačev in drugih rokodelcev), le-ti pa so odigrali zelo važno vlogo v življenju mesta, kot je bilo značilno tudi za ostala velika mesta v Evropi v tem obdobju. Vpliv in pomen združbe je naraščal, kot tudi njeno blagostanje in ob koncu 14. stoletja so mestni koncil sestavljali edino člani Livery Companies. »Livery« Companies se je imenovala zato, ker so člani in rokodelci, ki so postali člani ceha, nosili značilno obleko ali »livrejo«. S tem se je že nazven kazala pripadnost določenega poklicnega stanu.

Vendar pa je sčasoma večina cehovskih družb v samem mestu stagnirala, čeprav jih je nekaj ostalo precej aktivnih. Članu ceha, ki je uspešno opravil preizkusno znanje, je bila podeljena diploma — izdelana pri zlatarju.

52

Zvečer prvič vidi gospo: rdečelasa je, lase ima pristrižene po modi, zaradi katere med mestnimi vedno bolj izginjajo kite, s katerimi so se ženske včasih ponašale. Tudi njena polt odseva ob električni svetlobi bakreno rdeče. Oblečena v kratko krilo je kakor kako dekletce. In tudi smeje se glasno in deklško. Njen smeh je slišati skozi balkonska vrata v veliki prostorni sobi pod gospodovo delovno sobo, kjer je velik trobentast gramofon, stene pa opletičene z mnogimi lepimi slikami.

»Ta večer ne bova dolgo zaspala,« pravi stari kočijaž in se preoblači v nekakšno čudno obleko. Nocoj pridejo gospodovi in gospojini prijatelji, sama imenitna gospoda. Z Anico sta pravkar pripeljala iz najbolj imenitnega ljubljanskega hotela za celo majhno premoženje dobrot (navaden človek vsem jedem ne ve niti imena), za celih tisoč dinarjev dragocenega vina (deset steklenic, ena sama stane celih sto dinarjev!) in še marsikaj, ker si je gospoda nocojšnjo zabavo pri gospodu verjetno izmislila šele na Bledu in bo nocoj nadaljevala še doma praznovanje gospejinega rojstnega dneva in godu (gospa ima preprosto, a lepo ime Marija). To bo veljalo gospoda kake tri tisočake, desetino gospodove mesečne plače...

Od števil, ki mu jih pripoveduje kočijaž, se Žefu vrta v glavi, pa tudi od dobrot, ki jih našteva.

»Ali si sploh moreš zamisliti, koliko denarja je trideset tisočakov na mesec? Zdaj veš, pri kakšnem imenitem gospodu služiva! Dvajset mesecev bom moral delati, da bom zaslužil toliko, kolikor bo gospoda stal nocojšnji večer. Dvajset mesecev ali pa še dalj!«

Kočijaž postaja zamišljeno otožen.

»A kaj si moreš? Petinšestdeset let sem na svetu.

TIGROVEC ŽEF

MIHA KLINAR

A lahko bi jih bil tisoč ali še dalj! Vselej so bili in bodo na svetu bogataši in ubogi Lazarji! Upajva, da bova tudi to noč ulovila kako dobro dobrotino z gospodove mize.

Kočijaž si skrbno popravlja siv, z zlatim trakom obšit škicast suknjič.

»Kaj praviš? V tej livreji sem najbrž sam videti imeniten? Veš, enkrat na mesec se spremenim v gosposkega strežnika, v vratarja, ki sprejema gospodo, ji snema ogrinjala in ji mora biti na razpolago za vse, kar si zaželi... Kajne, da mi ta livreja dobro pristaja?«

»Da! Prav čeden človek ste.«

Rad bi rekel: čeden in dober, saj se mu nocoj zdi kočijaž zopet zgneten iz popolnoma človeškega testa.

»Veš to obleko imam še iz časov pokojnega cesarstva. Pred tridesetimi leti sem bil hotelski nosač v nekem tržaškem hotelu.«

Najbrž bi mu kočijaž rad pripovedoval o svojem življenju, kakor radi razglablja o svoji preteklosti skoro vsi stari ljudje, a ne utegne. Osem je že in kmalu bodo pričeli prihajati prvi gostje...

»Matija!... Matija!« je slišati noslajoče piskajoči gospodov glas.

»Iti moram,« pravi kočijaž.

Kmalu potem pripelje prva kočija. Za njo še dve. In potem avtomobil.

V avtomobilu je najimenitnejši nocojšnji gost, neki ljubljanski bankir. Z njim je njegova ljubica, neka ljubljanska igralka.

Šofer in kočijaži so najbrž vajeni zabav svojih gospodarjev in vedo, da take zabave trajajo pozno v noč, a marsikdaj vse do ranega jutra. Zato čakajo samo toliko časa, dokler se iz salona ne oglasi gramofon, pomešan s smehom, moškimi in ženskimi glasovi, ki se prav nič ne razlikujejo od glasov na kaki preprosti veselici.

»Zdaj lahko odidemo do polnoči v mesto,« pravi neki kočijaž.

»Kadar začno noret s charlestonom, norijo do jutra,« pravi drugi.

»Gospod mi je dal stotak,« pravi tretji.

»Tudi jaz bi rad takega gospoda, ki bi mi zaklepal usta s tako ključavnico, kadar je z drugo in ne z gospo.«

Samo šofer se drži zase, kakor da je nekaj več kakor kočijaž. On še vedno čaka. Samo na sedežu se je zgrbil in zdaj verjetno spi.

»Ti, fant,« eden od kočijažev opazi njega.

»Glej ga! Čigav pa si ti? Boš ti zamenjal Matijo?«

»Zamenjal Matijo?«

Žef ne razume, kaj neznani kočijaž s tem misli.

»Da, da! Matija je že star! In gospa bi rada mladega kočijaža, dokler ne bo gospod kupil avtomobila in bo tudi tebi odklenalo, če ne boš postal šofer. Nas vse čaka morda že čez slabo leto enaka usoda! A vrag z njo! Zato pojdimos pit!« pravi kočijaž, a njemu naroči, naj popazi na konje.

Spat mora. Zjutraj mora v tovarno, bi rad rekel, a kočijaž mu stisne v roko denar, velik za cela dva dinarja.

»Ne boš pazil zastonj! Jaz nisem skoporitec kot tvoj gospod!«

Dva dinarja! To sta dva hlebčka kruha... Za tak dar pa bi človek pazil na konje vso noč in ne samo do polnoči, ko se bodo gospodje (tako pravi kočijažem) vrnili.

In naposled so konji mirni. Njihove lepe črne glave kinkajo.

Torej spijo in ne bo treba paziti nanje. Prav lahko bi tudi sam šel mirno spat. Toda dva dinarja, mu z mislijo na dva hlebčka kruha jemljeta spanje, čeprav se zaveda, da je jutri delovni dan in bo moral biti točno ob šestih v tovarni, ob štirih pa ga bo najbrž zopet prebudil kočijaž in zahteval, naj nakosi krmo za konja.

Pravzaprav bi to delo lahko opravil že zdaj, pa bo lahko jutri ležal do petih. Noč je dovolj svetla, da bo videl kositi.

In Žef si oprta koš in sname koso.

V travi pojo črički. Njihovo čričkanje se mu zdi lepše od škripajoče poskočne gramofonske muzike, ki zabava gospodo, ki je vedno bolj kričava, podobna pijani družini po zakotnih gostilnah.

»Prav tako morajo biti pijani, pa čeprav pijejo vino iz steklenic, ki stane ena celih sto dinarjev. O bog, — vzdihne. Celih sto hlebčkov kruha bi lahko kupil namesto steklenice takega vina, ki s pokom meče zamaške iz steklenic in ki se peni v čudno oblikovanih kozarcih, kakor je opazil prej, ko je izza žive meje opazoval noro poskakovanje gospodov in gospa, ki so se čudno zvijale in ki jim je bilo že hudo vroče, ker so bila okna in balkon salona na stečaj odprta. In za tisoč ali še več hlebčkov kruha bodo samo popili to noč... O bog, saj to je cela gora kruha! Človek bi lahko vsak dan pojedel tri hlebčke kruha, pa bi bil sleherni dan skozi celo leto sit.

Tako razmišlja, ker je lačen. Lakota ima poleg same sebe še to grdo lastnost, da muči človeka z mislimi na hrano. Polovico lažje bi jo človek prenašal, ko bi mu pred očmi ne prebujala podob o kruhu in drugih dobrih stvareh, s katerimi bi se potušila. Ko bi mu zdaj dali vsaj drobtinico od množine dobrot, o katerih mu je pripovedoval kočijaž, da jih je pripeljal iz najbolj imenitnega ljubljanskega hotela, bi bilo drobtinic več ko dovolj, da bi se z njimi pošteno napolnil želodec, to neprijetno in sitno praznino, ki je v lačnem človeku.

»Nekaj misliti! Dva dinarja imaš v žepu! Dva hleba kruha boš lahko jutri kupil. Enega si danes že tako prihranil. Naposled si danes poleg zelja in krumpirja dobil še za dva grizljaja mesa. V soboto boš moral kupiti hlebček tudi za nedeljo, če nočeš preživeti nedelje samo ob kosilu v zavetišču sv. Jožefa. Ko bi včeraj mislil na to, bi lahko hranil kruh do večera. Sedel bi v travo, položil kruh na papir, da bi se ne zgubila nobena drobtinica, počasi bi užival košček za koščkom in bi ti ne bilo treba žvečiti samo bilke, ki si si jo dal v usta, kakor dajejo matere dojenčkom tuto, da jo sesajo in pozabljajo na mleko...«

Čudodelna igla - akupunktura

(Nadaljevanje z 11. strani)

Nevarnosti pri akupunkturi skoraj ni, če so igle sterilne (brez bakterij). Nevarnost je samo pri nasečnicah glede splava ali pa, da nastane mutavost. Toda mutavost ima tako značilno mesto, da se tega praktično ni treba bati.

Do sedaj sem v ambulantni uspešno zdravil bolečine po poškodbi in opeklini, nevralgiji različne geneze (porekla), primere nevroze, želodčna in srčna obolenja.

Posebna zanimivost je zdravljenje srčnih bolnikov z degeneriranimi spremembami srca in prevodnimi motnjami, kar smo ugotavljali s pomočjo EKG-ja in Puls-celerja. Pri prevodnih motnjah ekstrasistole izginejo, puls se zniža, medtem, ko pri degenerativnih spremembah srčne mišice puls poraste.

Izkazalo se je tudi, da je pomemben učinek zdravljenja tudi s pomočjo mikromasaže na vbodnih točkah. Tudi z električnimi impulzi bi se dosegli lepi rezultati. S tem pa metode zdravljenja še niso izčrpane. Pomembna je »moksi« metoda pred uporabo igel. Posebna čajna mešanica se na obolelem mestu zažge, da nastane mala opeklinja in nato v opeklinjo zabodemo iglo. Tega pri nas še ne delamo.

Če je akupunktura uspešna, ali ne bo pokazal čas, danes je ker se hitro in poceni zdravi brez dolgotrajnega bolniškega staleža. Vsekakor pa bi bilo nujno potrebno preizkusiti pri tistih, ki jo 100 % obvladajo.

Smatram, da je akupunktura epohalna metoda, ki bi jo moral vladati vsak zdravnik, posebno pa tisti, ki ima dežurno službo, oziroma v primerih, ko nima pri sebi zdravniške torbe.

Akupunktura se da lepo kombinirati s fizioterapevtskimi postopki. V glavnem gre za to, da je efekt zdravljenja čim hitrejši in uspešnejši, da ne govorimo o anesteziji v mali kirurgiji, oziroma posegih v zobozdravstvu. Puljenje in vrtanje zob res ni prijetna stvar.

Zdravnik bo imel pri akupunkturi večji uspeh, če bo uporabljal »lobiskop«. Lobiskop je priprava za odkrivanje aktivnih točk. V principu gre za svetlobni svinčnik, ki se ob dotiku aktivne točke prižge — posveti luč. Aktivne točke imajo to lastnost od ostalih delov kože, da intenzivneje prevajajo električni tok in zvok.

Klasična akupunktura se da modernizirati s pomočjo tranzistorjev, Brawnovo cevjo in elektriko. Elektronika je pripomogla, da je klasična akupunktura postala tudi diagnostična in prognostična metoda. Na osnovi meritev in opazovanja je možno postaviti diferencialno diagnozo.

Pri obolelih organih je možen pregled patološkega stanja:

- a) stanje popolnega vnetja,
- b) parcialni vnetni predeli,
- c) začetna degeneracija (propad) tkiv,
- d) končni rezultati degeneracije in
- e) posledice degeneracije.

Vse naštetu predstavlja v medicini nove možnosti za čim hitrejšo ozdravitev posameznikov in množice.

Na vprašanje, če je akupunktura mit ali stvarnost, bo odgovorila bodočnost s pomočjo znanstvenih raziskav.

Prvotna kitajska medicina je bila že od nekaj čarodejska, Evropejcem nerazumljiva. Kitajci imajo svojo lastno zdravstveno kulturo in svoj pogled na ustroj človeškega telesa. Po njihovi razlagi ima človek polne in votle organe. Polni organi pljuča, jetra, vranica in srce so ženski organi, želodec, tanko črevo, žolčnik in mehur pa so moški. Po njihovi logiki je duša v srcu, razum v jetrih, sedež razmnoževanja pa v ledvicah. Za Kitajce je 5 sveto število, zato je važnih le pet organov, kot so: srce, pljuča, ledvica, jetra in vranica. Poleg glavnih organov priznavajo še pet stranskih, oziroma pomožnih — tanko črevo, debelo črevo, sečevod, žolčni mehur in želodec. Po dolgi poti magične medicine se je pridružila filozofska in laična izkustvena medicina, v katero spada akupunktura.

Naj bo tako ali drugače, vidim bodočnost v akupunkturi, ker omogoča diagnosticiranje, zdravljenje in preprečevanje bolečin. Obolelo telo oziroma organi po akupunkturi dobe ponovno življenjsko energetsko ravnotežje, kar pomeni zdravlje.

Znanstveno so točke za akupunkturo priznane, vendar pa se jih težko najde, ker pri vseh ljudeh niso na istem mestu. Osnovno pravilo akupunktu-

re je »pravo mesto s pravimi iglami.« vse ostalo pa ima še religiozno-mistične prvine. Potrebno bo še mnogo raziskav, da bo akupunktura del znanstvene medicine.

Zdravljenje z akupunkturo pri socialno zdravstveni službi ŽJ

Meseca decembra 1972. leta smo pričeli zdraviti z akupunkturo. Osnova je bila odpraviti bolečine pri zobobolu. Kmalu pa smo pričeli zdraviti »hrbteničarje« tj. tiste delavce, ki jih boli križ, zaradi težaškega dela. Obenem smo zdravili tudi tiste, ki bolujejo za vnetjem zadnjicega živca (Ischias). Zelo lepe rezultate smo dobili pri zdravljenju obolelih ram. Znatno smo zmanjšali bolečine pri srčnih obolenjih, nevrozah in želodčnih obolenjih ter pri obolenjih ledvic in mehurja. Izredno smo bili zadovoljni z uspehi pri tovarniških poškodbah in opeklinah. Danes lahko trdimo, da je akupunktura izrednega pomena in se da kombinirati tudi z drugimi metodami. Pomembna pa je tudi v diferencialni diagnostiki. Morda nismo več daleč, da bomo uspešno zdravili še težje primere.

Naj omenim še to, da pri nas pred zbadanjem z iglami premažemo predel kože z »ruskim lekom«, ki omogoča zmanjšati bolečino. Ruski lek se sestoji:

Mentol	1,25 gr
Novokain	0,50 gr
Anestezin	0,50 gr
70 % alkohol	50,00 gr

Iz sestave je razvidno, da zdravilo nima nič posebnega glede sestave, vendar pa se dobro uporablja pri revmatičnih bolečinah, bolečinah srca, glavobolih, angini in hemeroidih. Vato namočimo z zdravilom in vtiramo v področje, kjer so bolečine.

Nekatere primerjalne zdravilne metode

Baušajdov strel — »dermaditicon«. Avtor te metode je začel zdraviti na osnovi lastne izkušnje, ko so ga ob neki priliki v gozdu napadli komarji. imenoval »budilec življenja« se je vseh 50 igel zabodlo v kožo, v globino 1—2 mm. Po poškodbi kože so se igle vrnile v prvotni položaj. Danes bi budilce življenja lahko imenovali makroakupunktura, ker ni bila zadeta le ena bolečinska točka, ampak več hkrati. Po zabadanju igel v kožo se čez določen čas pojavijo vnetni izpuščaji. To je avtor imenoval detoxicatio (razstrupitev), kar bi pomenilo samočiščenje organizma.

V praksi se je najbolj obnesla ta metoda pri »nastreljanju« kože ob hrbtenici z obeh strani. Po učinku igel se je nastreljano mesto kože premazalo z oljem, nato pa sterilno prekrilo za dobo treh dni. Po tri dnevni odstranitvi gaze se je mesto očistilo, po šestih dneh pa okopalo. Ta metoda se je izredno dobro obnesla pri revmatičnih obolenjih in pri okvarah motornih živcev. Menijo, da je uspeh te metode 99 %. Ta način zdravljenja je podoben tistemu, ki mu naši ljudje pravijo nasekanje kože.

Nepravilna terapija po dr. F. Hunekeu

Bolniki so kaj kmalu spoznali to zdravljenje za čudodelstvo. Dr. Huneke je smatral, da je vsako mesto na človekovem telesu tista točka, ki odgovarja obolelem delu. V glavnem gre za zdravljenje vegetativnega živčevja, ki je odgovoren za našeta obolenja, ki tarejo človeštvo. Dr. Huneke je razvil to metodo z vbizgavanjem Impletola na določena mesta ali pa v bolna področja brazgotin. Z injekcijo Impletola je zdravil astmo, poškodovane medvretenčne ploščice (diske), prebavne motnje, bolečine v sklepih, srčna obolenja, obolenja prebavnega trakta, hromost, glavobol, naglušnost, vnetje živcev in moško spolno slabost.

V vseh primerih pa zdravljenje ne uspe, to je dokaz, da je bolezen že toliko napredovala, da je

uspeh mogoč le tako, da se žarišče bolezni odstrani operativno. Izredno pomembna je ugotovitev glede obolelih mandeljev in zob. Posebno nevarni so zobje z odmrtilimi živci ali plombami, ker se proizvaja Dimethyl-sulfit, ki zastruplja organizem. Ta kemična substanca lahko povzroča raka zem. Ta kemična substanca lahko povzroča raka, kar je dokazal dr. Issels, specialist za rakova obolenja.

Iz tega sledi, da je pri zdravljenju nevralgij pomemben predhodni pogovor s stomatologom, glede vnetnih gnojnih korenin. Stari zdravniki so bili vedno za puljenje zob, čeprav tega bolniki niso razumeli.

Dalje navaja dr. Huneke, da so najbolj nevarne brazgotine, vnetja sinusov in stare frakture (kostolomi).

Weihejeve pritiskalne točke

V Parizu so ugotovili, da gre pri tej metodi za sintezo homeopatije in akupunkture pod skupnim imenom »Homeosiniatrija«. 1935. leta so v Franciji primerjali akupunkturo z Weihejevimi pritiskalnimi točkami in ugotovili neko povezanost. Dalje so ugotovili, da gre za dobra mesta zdravljenja in uspehe glede psihičnih momentov. Samo delovanje na pritiskalne točke še ni razjasnjeno, izkazali pa so se pomembni pulzi, ki se dajo vrednotiti tako kot pri akupunkturi. Ta način zdravljenja ima prednost v tem, da lahko zdravimo bolezen, ko je še v latentnem stanju. Vbodna alergična mesta odgovarjajo določenim boleznim, alergija pa je dokaz, da zdravilo deluje. V začetku so uporabljali natrijev nitrat, pozneje Belladono, nato pa še ostala zdravila. Za tako zdravljenje so izbrali posebno enačbo:

Natrijev nitrat + Belladona = Chelidonium

Natrijev klorid + Ledum palustre = Tartarus stibiatus.

Število enačbe je »Legion«. V bistvu gre za to, da poiščemo dve točki, v kateri spravimo anorgansko in organsko snov, ki po določeni poti najdeta skupno mesto, pri čemer se tvori nova snov, ki je zdravilna.

Weihe pozna 98 bolečinskih točk, pri tem pa loči: bolečine I. stopnje, kar pomeni glavno točko. Bolečina se širi v okolico npr. od hrbta do vratu, če preiskujemo trebuh. Bolečina II. stopnje je periferna točka, ki je lokalno omejena. Glavne točke so simpatični gangliji, npr. Plexus coeliacus. Ta plexus predstavlja nevralne terapevtske točke.

Bolečinske točke so v zvezi s kozmičnimi in vremenskimi prilikami. Dalje pravi Weihe, da se pri zdravljenju človeka da izzvati vseh 120 bolečinskih točk.

1892. leta je epidemiološko društvo topografsko ugotovilo Weihejeve točke. Vse skupaj so razdelili v tri poglavja. Prvi del so topografske točke, drugi del so zdravila za določene bolezni in tretji del zdravilne enačbe. Ugotovili so, da so točke razporejene v določenih segmentih kože, tako npr. za srce, ki ima svojo točko v M. pectoralis-u, v D 4. Boleča jetra ali žolčnik imata svoje boleče mesto ob rebrnem loku oziroma na obročku spodnjega roba lopatice, v področju D 5 in v področju supra-orbitalnega loka. Cactus grandiflorus deluje na 47, ki se nahaja na lateralni strani mandibule, kar je obenem tudi točka za Angino pectoris. Helle-donium točka 76 se nahaja ob desnem rebrnem loku, kar predstavlja jetrno točko. Lachesis točka 22 se nahaja pri levem artikolatu sterno-clavicularis. Poznavanje Weihejevih točk je tesno povezano z znanjem anatomije človeka, predvsem skeleta. Skelet se smatra kot konstanta vsakega živega organizma. Za vse vrste točk in zdravil obstajajo posebne rizbe — topografska mesta, ki jih uporabljamo. Pred uporabo igel se mora na odgovarjajoče točke pritiskati s konicami prstov. Najbolje je uporabljati kazalec in sredinec, pri debelih pa palec. Pritisk naj bo močan, vendar v začetku minimalen. Ko smo ugotovili bolečinske točke, zabadamo igle oziroma injiciramo gotova zdravila.

Na osnovi bolečih točk, ki odgovarjajo akupunkturi je de la Faye poskusil posebno terapijo z injiciranjem hemeopatičnih zdravil. Zdravila je možno uporabljati namesto Impletola ali pa v kombinaciji z njim.

Novo v stanovanjskem gospodarstvu

(Nadaljevanje in konec)

Novost v stanarini so stroški za revitalizacijo obstoječih stanovanj. To so stroški, ki bi nastali z obnovo ali zamenjavo gradbene konstrukcije, elementov in instalacij, pri čemer pa stanovanjska oprema ni mišljena. Imamo namreč vrsto stanovanj starejših tudi od 50 let, to pomeni, da je naš stanovanjski fond razmeroma star in nujno bo v bodoče več vlagati v obnovo starejših stanovanj.

Kočno so v stanarini zapopadeni še stroški upravljanja v stanovanjski hiši. Ti stroški obsegajo dejanske izdatke organizacije za gospodarjenje s stanovanji, za upravljanje skupnih delov in naprav.

Iz vsega tega je razvidno, da bo lastnik stanovanja poleg tako določene stanarine in poleg stroškov komunalnih uslug kot so voda, kanalizacija, elektrika, odvoz smeti, dimnikarske storitve ter seveda tudi stroške centralnega ogrevanja stanovanj, moral plačati še stroške za sprotno vzdrževanje svojega stanovanja in pa stroške obratovanja skupnih naprav. Pod stroške obratovanja stanovanjske hiše pa štejemo tako osebne dohodke lastnini kot so hišnik, snajilka in kurjač, kakor tudi nabava in vzdrževanje inventarja, delovnih sredstev in materiala potrebnega za obratovanje stanovanjske hiše ter za komunalne storitve. V podrobnosti to pomeni, da bodo morali stanovalci posebej plačati porabo vode, elektrike in plina za skupne prostore, čiščenje skupnih prostorov in zemljišča, čiščenje snega in ledu izpred hiš, zamenjavo žarnic in varovalk v skupnih prostorih, popravilo ključavnic in stekel v osebni in tovarni dvigalih, vzdrževanje zvoncev, demofonov in električnih ključavnic, vzdrževanje skupnih anten in TV naprav, čiščenje in odmašitev kanalizacije, kanalskih priključkov, jaškov za smeti in komor za smeti, vzdrževanje dostopnih poti, parkirnih prostorov, zelenih površin, živih mej, ograj in naprav na otroških igriščih, sem pa spadajo tudi stroški vzdrževanja in obnove požarno varnostnih naprav in opreme za civilno zaščito in reševalne garniture.

Če dodamo še stroške za popravilo poškodb in odtujitev, pri krivca ne bo mogoče ugotoviti, potem je to kar zadosti velik seznam. Vse to bo pomenilo, da se bodo stanovalci v bodoče morali bolj zanimati za stanovanjsko hišo, kjer živijo, ob skupnem urejanju zadev in tudi bolje med seboj. Naj še dodamo, da bo stanovanjsko podjetje na Jesenicah predlagalo, da bi za našo občino sklenili poseben dogovor, po katerem bi prispevek za hišnike pobiralo podjetje, ki bi tudi zaposlovalo hišnike kot dosedaj, razumljivo v skladu z občinskim odlokom, ki določa, katere stanovanjske hiše morajo imeti hišnika.

S tem, da ima lastnik, ki ne soglaša z določeno stanarino, pravico zahtevati novo določitev, pri čemer pa ni oproščen plačila stanarine, smo povedali skoraj vse. Zakon seveda določa še nekatere druge zadeve, ki pa niso bistvene.

Kako določiti vrednost stanovanj

Vse lastnike stanovanj prav gotovo zanima način točkovanja stanovanj in ugotavljanje vrednosti stanovanj ter izračun stanarin, ki naj bi predvidoma najkasneje do leta 1978, dosegle ekonomsko vrednost.

V okviru celotnega stanovanjskega gospodarstva, so skupščine občin večinoma že sprejele del potrebni odloki in določil, o nekaterih pa se bodo morali pogovoriti v prihodnjih mesecih. Čimprej pa bodo morale sprejeti odlok o ugotovitvi vrednosti stanovanjskih hiš in stanovanj, odlok o oblikovanju stanarine in odlok o uporabi stanarine. Ti odloki bodo sicer dokončno določili potrebna merila, vendar so osnutki že toliko jasni, da lahko rečemo nekaj tudi o tem.

Vrednost stanovanjskih hiš in stanovanj naj bi ugotavljali po različnih kriterijih kot so: vrsta in kakovost konstrukcije zgradbe, funkcionalnost stanovanja, opremljenost stanovanja, položaj stanovanja v zgradbi, starost in obrabljenost zgradbe in drugi elementi, ki vplivajo na uporabno vrednost stanovanja. Vrednost stanovanja se bo ugotavljala na osnovi točkovanja, ki bo podobno, le

z nekaterimi dopolnitvami, kot smo ga opravili že leta 1965. Predvideno je, da naj bi bila stanovanja v družbeni lasti točkovana do 30. junija letos, medtem ko naj bi stanovanja v zasebni lasti točkovali do konca leta 1973.

Vrednost enega stanovanja se bo izračunala tako, da bodo število kvadratnih metrov uporabne površine stanovanja pomnožili s seštevkom točk stanovanja in z vrednostjo ene točke, ki pa jo bo skupščina občine še določila. Pri tem naj še povejmo, da se gorenske občine dogovarjajo za enotno vrednost točke. Bralce bo še zanimalo, da za uporabno tlorisno površino stanovanja štejemo tlorisno površino sob, predsob, hodnikov v stanovanju, kuhinje, kopalnice, stranišča, shrambe, vzdane omare in druge zaprte prostore stanovanja. Lahko še dodamo, da bodo potem, ko bodo skupščine potrdile omenjeni odlok, stanovalci sami lahko izračunali vrednost stanovanj, saj bodo kriteriji točno določeni.

Stanarina bo torej odvisna od vrednosti stanovanja in jo bo mogoče določiti v odstotku od ugotovljene vrednosti. Skupščine občine bodo določile najvišji možen odstotek. Poleg tako določenih stanarin, pa bo mogoče v bodoče graditi tudi stanovanja za prosto oddajanje. Za te in pa stanovanja, ki se bodo uporabljala v poslovne namene, bo mogoče prosto oblikovati stanarine in razumljivo, da bodo te višje. Pri tem pa moramo poudariti, da taka stanovanja ne bo mogoče graditi iz tako ali drugače zbranih sredstev za stanovanja. Naj še dodamo, da bo tudi pozneje mogoče spremeniti stanarino, če se bo vrednost stanovanja spremenila.

Vrednost stanovanj in stanovanjskih hiš

Med številnimi odloki s področja stanovanjskega gospodarstva, je skupščina občine Jesenice na zadnji seji sprejela tudi odlok o merilih za ugotavljanje nove vrednosti stanovanj in stanovanjskih hiš. Po določenih merilih, s tem da so upoštevali kalkulativne gradbene cene stanovanj koncem decembra 1971 so izračunali vrednost točke, ki je za našo občino določena na 23,00 novih dinarjev. Kot merila za določitev vrednosti stanovanj in stanovanjskih hiš pa se je upoštevalo: vrsta in kakovost konstrukcije zgradbe, funkcionalnost in opremljenost stanovanj, položaj stanovanja v zgradbi, starost zgradbe in drugi elementi, ki vplivajo na uporabno vrednost stanovanja. Vrednost enega stanovanja pa je mogoče izračunati tako, da število kvadratnih metrov uporabne tlorisne površine stanovanja pomnožimo s seštevkom točk posameznega stanovanja in pomnožimo z vrednostjo ene točke. Seveda bo to vplivalo na stanarino, ki pa še ni določena. Glede na sedanje dogovore, naj bi do stroškovnih cen prišli postopoma v 5 do 6 letih.

Objavljena je tudi tabela, po kateri so pri stanovanjskem podjetju že začeli ugotavljati novo vrednost stanovanj (tabela je objavljena tudi v časopisu Stanovanje, katerega so, oziroma bodo še dobili vsi lastniki stanovanj ob pobiranju stanarine v mesecu aprilu).

Stanovanje je dolgoročna potrošna dobrina, katere cena se v vsem času obstoja menja. Zato je težko uskladiti višino stanarine z vrednostjo stanovanja, posebno če imamo v mislih obračunavanje amortizacije. Da bosta vrednost in stanarina v bodoče kar najbolj usklajeni, pa je potrebno občasno ugotavljati vrednost stanovanja. Zato je tudi potrebno ponovno ugotavljati vrednost stanovanj oziroma točkovati stanovanja.

Ob tem lahko postrežemo s podatkom, da je sedanja stanarina obsegala letno 3,5 odstotka od vrednosti stanovanja. Od tako zbranega denarja je stanovanjsko podjetje po ugotovitvah zadnjih šest let namenilo 1 % za amortizacijo, 0,6 % za tehnično vzdrževanje, 1,5 % za investicijsko vzdrževanje ter 0,4 % za stroške upravljanja.

K odloku o merilih za ugotavljanje nove vrednosti stanovanj in stanovanjskih hiš pa je treba še dodati, da je mogoče vrednost točke za poslovne prostore povečati do 50 %.

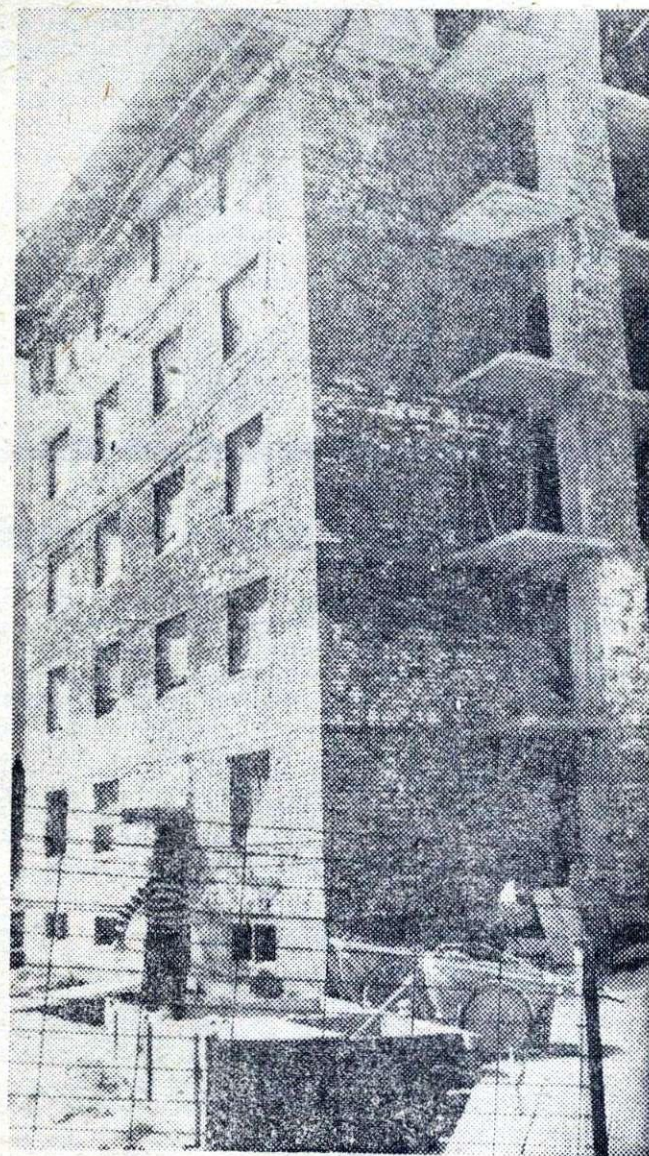
O samoupravnih stanovanjskih skupnostih

Naša dolžnost je, da uresničimo sprejeto ustavno določilo o načinu reševanja stanovanjskih vprašanj, ali z drugimi besedami: samoupravna stanovanjska skupnost je po ustavi osnovna oblika, v kateri uresničujejo delovni ljudje in občani svoje interese pri graditvi stanovanj, uporabi in gospodarjenju s stanovanji in pri združevanju sredstev za te namene. Ustanavljanje, način financiranja in delo samoupravnih stanovanjskih skupnosti se lahko ureja bodisi po samoupravni poti to je z družbenimi dogovori in samoupravnimi sporazumi ali pa na administrativni način, to je z zakonom ali odlokom občinske skupščine.

Sindikati pri tem menijo, da se je treba načelno domeniti o enotnih izhodiščih, na katerih naj bi bile urejene samoupravne stanovanjske skupnosti.

Samoupravno stanovanjsko skupnost sestavlja jo voljeni delegati neposrednih interesentov, to je delegatov delovnih organizacij in krajevnih skupnosti. Pri delu skupnosti lahko sodelujejo tudi družbeno politične organizacije, ki imajo poseben interes za urejanje stanovanjskega področja, kot so Socialistična zveza sindikata in drugi. Najvišji samoupravni organ v skupnosti bo skupščina samoupravne stanovanjske skupnosti. Ta naj bi imela posamezne samoupravne kolektivne izvršilne organe kot so lahko poslovni odbor in sveti za posamezne vrste dejavnosti. Temeljna naloga skupnosti je, da predlaga osnovne smeri oblikovanja stanovanjske politike v občini in skrbi za izvrševanje stanovanjske politike v občini. Zato naj bi skupnosti praviloma tudi oblikovali za vsako občino posebej, s čemer pa ni rečeno, da ne bi bilo mogoče skupnosti ustanoviti tudi za več občin. Občinske skupnosti naj bi po delegatskem načelu povezali na republiškem nivoju v skupnost samoupravnih stanovanjskih skupnosti Slovenije.

M. V. — T. L.

Gradnja stolpiča za Brunarjem na Jesenicah

Zgornjesavska dolina v projektu Zgornji Jadran

Nekaj razmišljanj o možnostih za razvoj turističnega gospodarstva

V lanskem letu je bila izdelana celotna dokumentacija za razvoj gospodarstva, zlasti turističnega, v prostoru med Julijskimi Alpami in Splitom. Projekt nosi naslov »Zgornji Jadran« in vključuje tudi celotno ozemlje naše občine. Naš prostor je v projektu enakovredno zajet in obdelan, razen tega pa je bil izdelan tudi podroben načrt, ki nosi naslov »Alpski turistični center Kranjska gora« in zaobsega obdelavo Zgornjesavske doline od Gozda do Rateč. V znatnem delu so projekt Zgornji Jadran financirali Združeni narodi, finančno pa so sodelovali tudi izvršni svet Socialistične republike Hrvatske in Slovenije ter vse občine, ki jih projekt regionalno pokriva. Detajlni projekt ATC Kranjska gora pa sta financirala Zavod za regionalno planiranje SRS in Skupščina občine Jesenice. Detajlni projekt ATC Kranjska gora je izdelal Urbanišni inštitut Ljubljana v sodelovanju s strokovnjaki francoske organizacije OTAM Pariz.

Ker so temeljni faktor vsakega razvoja ljudje, bi danes povedali nekaj misli, ki se utrinjajo ob ugotovitvah izdelanih dokumentov. Demografska slika sedanjega trenutka in bližnje preteklosti nas pouči, da so bile izvršene zlasti v obdobju po drugi svetovni vojni v Zgornjesavski dolini velike spremembe. Nekdaj kmečka naselja v Zgornjesavski dolini dobivajo in so v znatni meri že dobila povsem novo podobo. Tu je bilo in je čutili dominanten vpliv industrije in drugih hitro se razvijajočih dejavnosti na Jesenicah. Sedanja naselja izgubljajo svoj prvotni značaj, kar je posebno vidno ob opazovanju hitrega procesa deagrarizacije. Danes že prištevamo kraje v Zgornjesavski dolini med polurbanizirana naselja.

Gostota naseljenosti doline je majhna, saj ljudje prebivajo le v ravninskem delu doline, pobočja Karavank in Julijskih Alp pa so večinoma neposeljena. Število prebivalcev se je gibalo v pretečenem povojnem obdobju takole:

1948	2447 prebivalcev
1953	2809 prebivalcev
1961	2751 prebivalcev
1971	2720 prebivalcev

Če lahko vidimo v prvem povojnem obdobju še naraščanje prebivalstva (za 362 ljudi), je poslej prisotno nebstveno zelo rahlo upadanje (od 1953 do 1961 58 ljudi manj, od 1961 do 1971 pa ponovno 31 ljudi manj). Vendar le pa prebiva danes na tem prostoru 273 ljudi več kot leta 1948, kar pa lahko pripisemo dejstvu, da 1948, leta še niso bile zaceljene posledice druge svetovne vojne, ki je hudo razredčila prebivalstvo.

Ker je temeljni faktor vsakršnemu razvoju človek, nas stanje prebivalstva v prostoru kaj nazorno pouči, da najbrž v bodoče ne bo mogoče računati zgolj na naravni prirastek, pač pa bo združena z bodočim razvojem znatna migracija v obliki doseljevanja v dolino. To bo tembolj potrebno tudi zategadelj, ker je starostna struktura sedanjega prebivalstva dokaj neugodna. Nad polovico sedanjega prebivalstva je nam-

reč stara čez štirideset let.

Narava v Zgornjesavski dolini ni naklonjena kmetijstvu, še zlasti ne poljedelstvu in je treba že zgolj v tem dejstvu iskati vzrok za proces razmeroma hitre deagrarizacije, ki se je začel že davno pred drugo svetovno vojno. Ta proces pa so v obdobju po vojni pospeševali še zlasti razvoj turizma, dobre prometne zveze, ki omogočajo dnevno odhajanje na delo na

Naselje

	štev. prebivalcev	delež kmečkega prebivalstva
Kranjska gora	1119	8 %
Rateče	627	26 %
Gozd	505	9 %
Podkoren	374	22 %
Log	80	6 %
Srednji vrh	48	69 %

Iz pregleda vidimo, da je delež kmečkega prebivalstva najvišji v Srednjem vrhu, Ratečah in Podkorenu, najnižji, lahko bi rekli neznaten, pa je v Logu, Kranjski gori in Gozdu. Posledice takega procesa so občutne, saj so naselja že skoraj v celoti izgubila svoj prvotni značaj, kar se še ne kaže v njihovi podobi, pač pa v načinu življenja in dela njihovih prebivalcev.

Zanimivo je dejstvo, da so tista naselja, kjer je bil proces deagrarizacije hitrejši, pridobila na številu prebivalstva (Kranjska gora ima zdaj 191 prebivalcev več kot leta 1948, Gozd pa 125), medtem pa imajo Srednji vrh 2 prebivalca manj, Podkoren 35 in Rateče 4 prebivalce manj. Kjer so se hitreje razvijale dopolnilne dejavnosti (predvsem turizem) in kjer je dnevna migracija občutnejše posegla v razslojevanje, je po predhodnih nihanjih in krizah začelo zlasti v posled-

Jesenice in drugam ter močno stopnjevanje možnosti zaposlovanja v industriji in drugih službah na Jesenicah. Tako je že danes znaten del deagrarizirane delovne sile zaposlen v različnih dejavnostih v dolini, drugi, večji del pa se dnevno vozi na delo na Jesenice in drugam.

Delež kmečkega prebivalstva je v posameznih krajih doline po popisu v letu 1971 takle:

njem obdobju število prebivalstva hitreje naraščati. Še zanimivejše pa je dejstvo, da je starostna struktura prebivalstva ugodnejša v tistih krajih, kjer je bilo razslojevanje najmočnejše. Tako ima danes najugodnejšo strukturo prebivalcev in tudi najugodnejšo prognozo do leta 1990 prav Kranjska gora, ki je najmočnejše razslojena.

Zdaj živi v dolini 1131 aktivnih prebivalcev ali 42 %, kar je le nekoliko manj, kakor je le poprečje občine. Čistih kmetov je v dolini 81 ali 7 %. Sodimo, da je število kmečkega prebivalstva doseglo že skoraj najnižji možni nivo in da se bo v prihodnje lahko znižalo le še ob uvajanju zelo moderne tehnologije in bistvenih premikov v starostni strukturi. Glede zaposlenosti so bila in so še opazna znatna sezonska nihanja, saj je v dolini zaposlenih v sezoni do 200 ljudi več kot v izvensezonskem obdobju. Od prebivalstva, ki je zaposleno v do-

lini in se ne vozi delat na Jesenice ali drugam, je že zdaj v sezonskih časih 65 odstotkov, v nesezonskem obdobju pa 57 odstotkov ljudi zaposlenih v gostinstvu in turizmu. Druga najmočnejša dejavnost po številu zaposlenih je zdaj v dolini trgovina, ki zaposluje 10 odstotkov ljudi. Tako sta zdaj zastopana gostinstvo s turizmom in trgovina z deležem 75 odstotkov zaposlenih ljudi proti tretji nekoč najmočnejši dejavnosti — kmetijstvu, ki zaposluje še 7 odstotkov ljudi in ostalim še skoraj v celoti nerazvitim dejavnostim, ki so udeležene vsaka s po nekaj odstotki zaposlenih.

Iz povedanega je moč zaključiti:

1. da smo priče izredno živahnemu prestrukturiranju dejavnosti in življenja v Zgornjesavski dolini in da je bil v pretečenih petdesetih letih izvršen velikanski prehod od kmetijstva v druge dejavnosti, zlasti v industrijo na Jesenicah in v turizem, ki raste v dolini,

2. da prebivalstvo stagnira in v zadnjem obdobju celo rahlo upada (rahal porast beležimo le v Gozdu in Kranjski gori),

3. da starostna struktura ni uravnovežena (delež starega prebivalstva je prevelik),

4. da je treba pospešiti gospodarski razvoj v smeri razvoja turizma in gostinstva, ker nas izkušnja uči, da število prebivalstva narašča samo tam, kjer je bil tak razvoj intenzivnejši še v zadnjih letih in

5. da je obstoječe število prebivalstva, glede na njegovo starostno strukturo in tudi sicer, premajhno za dinamičen razvoj turizma in je zategadelj treba računati v prihodnjih desetletjih na doseljevanje ljudi v dolino.

Sodelavcem - dopisnikom Železarja

Ker se krog naših sodelavcev — dopisnikov vedno bolj razširja, kar daje Železarju večjo pestrost in razgibanost ter neposrednost, smo se odločili, da bomo v nadaljevanjih objavili nekaj nasvetov o tem, kako pišemo, o značilnostih novinarskih prispevkov, o tem kako sestavljamo novinarske prispevke, o novinarskih zvrsteh in podobno. Namen teh sestavkov je predvsem v tem, da bi našim dosedanjim sodelavcem — dopisnikom pomagali pri oblikovanju novinarskih zvrsti in da bi spodbudili še druge člane delovnega kolektiva k sodelovanju.

NEKAJ NASVETOV O PISANJU

Vsako, ki se je odločil, da napiše prispevek za Železarja, je vesel, če je njegov prispevek tudi objavljen. Že samo to, da je človek vrgel svoje misli, ali zapazanja, ali dogodek, ki ga je doživel na papir, prinaša zadovoljstvo. Toda pri tem mnogi mislijo, da se pomembnost sestavka meri po njegovi dolžini, to je čim daljši prispevek je, bolj je pomemben. Čeprav dolžina prispevka ni važna, mora dopisnik pri pisanju članka izhajati

iz tega, da bralci o tem kar piše nič oziroma malo vedo. Mnogi dopisniki grešijo ravno v tem pogledu, da zaradi tega ker stvar o čemer pišejo dobro poznajo, podobnostim, ki bi zanimale širši krog bralcev, ali s čemer bi podali celovitost svojega razmišljanja oziroma pisanja, izpuščajo podrobnosti ali so površni pri opisovanju. Večkrat se dogaja tudi, da dopisnik uporablja kratice ali izraze, ki širšemu krogu bralcev niso poznani, ne, da bi jih razložil.

Nekaj primerov: »Iz ČSSR smo v marcu uvozili 3.000 ton TVT.« Kratica TVT mnogim bralcem ne pove ničesar in zato bi dopisnik vsaj prvič moral napisati: »toplo valjanih trakov« in v oklepaju navesti TVT, če se bo ta polizdelek še pojavljal v besedilu. Ali: »Upravni odbor DSIT, se je sestal na svoji redni seji.« Vsaj prvič bi moral dopisnik namesto kratice uporabiti polni naziv: Društvo strojnih inženirjev in tehnikov.

Ko pisec opisuje dogodek ali problem se mora postaviti v vlogo bralca, kaj bi bralca še zanimalo, ali kaj bi lahko še ob posameznem opisu bralec vprašal. Ko dopisnik zbere gradivo o čemer bo pi-

sal (podatke, dejstva, primerjave, problem, dogodek in podobno), mora najprej narediti potrebno selekcijo kaj mora vključiti v sestavek in kaj lahko izpusti, da bo njegovo pisanje točno, natančno in objektivno. Sestavki z raznih sestankov, konferenc in podobno so večkrat brezosebni, zato bo dopisnik navajal imena ljudi, ki so o posameznih vprašanjih govorili ali nekaj predlagali. Zelo radi uporabljamo takole izražanje: »Na sestanku so predlagali...« Mnogo bolje bi bilo, da bi dopisnik napisal: »Na sestanku je predsednik A. predlagal...«, ali »Na sestanku je tovariš A.B. predlagal...«, ali »Grupa članov ABCD je predlagala...«. Pišemo tudi: »Na seji so govorili...«, bolje: »Na seji je ta in ta govoril...« ali »Na seji so tovariši A, B in C govorili...«

Najbolje je, da dopisnik predno se loti pisanja še enkrat preveri podatke, imena ali dejstva, če ni vanje siguren. Če je podatke, dejstva ali primerjave črpal z drugih virov, mora tudi navesti, kje je podatke ali primerjave povzel. Najbolje je, da pred pisanjem naredimo okostje prispevka oziroma napišemo glavne točke ali vprašanja na katera moramo odgovoriti v sestavku. Sestavek napišemo po možnosti takoj, ko imamo podatke zbrane, ali takoj po sestanku ali dogodku o čemer pišemo. (Nadaljevanje na 18. strani)

Invalid enakopraven občan — ne varovanec

Pod tem naslovom je izvenela razprava na posvetu o delu in problemih s področja varstva invalidov, ki ga je organiziral izvršni odbor občinske konference SZDL Jesenice prejšnji četrtek. Posvet je bil organiziran ob praznovanju svetovnega dneva invalidov, zato so sodelovali na tem posvetu poleg organizatorja tudi člani sveta za socialno in zdravstveno varstvo, varstvo družine borcev NOV in invalidov pri skupščini občine, predstavniki občinskega odbora RK, podružnica med-občinskega društva telesnih invalidov, občinskega društva za pomoč duševno nezadostno razvitim osebam in drugi.

Posvet je vodil in tudi podal uvodno besedo podpredsednik občinske konference SZDL Zdravko Pogačnik. V uvodni besedi se je zadržal največ pri problematiki delovnih invalidov, podal pregled pridobitev invalidov v novi zakonodaji, sicer pa izhajal iz stališča, da je potrebno zagotoviti invalidom predvsem ustrezno zaposlitev, da bodo le-ti čim manj varovanci. To pa je tudi v skladu z geslom letošnjega praznika — »HUMANO OKOLJE — VEČ CLOVEČNOSTI«.

V nadaljevanju je Ivanka Hudovernikova povedala informacijo o problematiki razvojno motenih in drugih oseb, ki so zaradi invalidnosti potrebni družbene pomoči.

V razpravi je najprej sodeloval pomočnik sekretarja za zdravstveno in socialno varstvo pri izvršnem svetu skupščine SRS Pavle Dolar in poudaril značilnosti tega posveta in tudi obrazložil nekaj osnovnih problemov s področja reševanja invalidnih oseb, zlasti mladine. Dejal je, da ga zelo veseli, da je tema tega posveta grajena na podpori gesla »več humanosti v okolju — več človečnosti«. Največje jamstvo za uspešno reševanje invalidov je vsekakor v sprejemanju miselnosti vse naše družbe in posebej posameznikov, če se odločamo za beg od karitativnih varstvenih oblik reševanja invalidov in se zavzemamo za vključevanje invalidnih v normalno delovno okolje. V nadaljevanju je tov. Dolar še opozoril na napore družbene skupnosti, ki so bili vloženi v spreminjanju zakonskih predpisov in v spreminjanje človekove zavesti. Zlasti je bilo veliko narejenega na področju reševanja delovnih invalidov, ni pa še ustreznih rezultatov, kljub naporom družbenih organov. Z več razumevanja in sodelovanja med zvezo skupnosti zdravstvenega zavarovanja in skupnostjo pokojninsko invalidskega zavarovanja, bi namreč marsikaj že lahko rešili v korist razvoja rehabilitacije invalidnih otrok. To zlasti zato, če upoštevamo, da starši teh otrok kot zavarovanci odvajajo vse prispevke za pokritje stroškov vseh oblik socialnega zavarovanja.

O problemih s področja reševanja invalidnih otrok, lažje in v srednje prizadetih, so razpravljali še Jela Leštanj, upraviteljica posebne osnovne šole, Ivanka Hudovernik in Janez Zorc, predstavnik društva telesnih invalidov, le-ta je del razprave posvetil tudi

rehabilitaciji invalidov in govoril o težavah invalidov pri napredovanju. O problemih delovnih invalidov je govoril dipl. inž. Stanko Čop, član izvršnega odbora OK SZDL in se zlasti zavzel za iskanje vzrokov, ki pogojujejo invalidnost. Menil je, da je potrebno še več storiti za zdravstveno in tehnično varstvo delavcev. To skrb imamo namreč v železarni res razvito, toda v kljub temu so potrebna še nadaljnja prizadevanja. Predlagal je tudi, naj bi SZDL pozvala vse TOZD v občini, da se bolj prizadevajo na urejanje delovnih pogojev delavcev, saj urejeni delovni po-

goji monogo vplivajo na počutje človeka — le-ta pa je naš največji zaklad.

V razpravi je sodeloval poleg drugih tudi predsednik sveta za socialno in zdravstveno varstvo, varstvo družine, borcev NOV in invalidov Slavko Osredkar, ki je soglašal z ugotovitvami nekaterih razpravljavcev, zlasti pa poudaril pravilnost, da je prav SZDL pristopila k analizi tega tako važnega področja. Predlagal je, da bi verjetno kazalo na podlagi današnjih ugotovitev izdelati neke zaključke ali program in ga predložiti v razpravo svetu pri skupščini občine ali celo skupščini.

Razpravo je zaključila predsednica občinske konference SZDL Mara Talarjeva z mislijo, da bi petčlanska komisija izdelala zaključke, ali bolje izčrpno poročilo za posebno problemsko konferenco SZDL.

Vsekakor je posvet o problematiki invalidov uspel. Zbrani so problemi, o tem pa bo tekla še razprava.

1. občni zbor kokrškega odreda

Po 27. letih, odkar je ta odred nehal obstajati, smo se ponovno zbrali v Tržiču, v paviljonu NOB, nekdanji borci kokrškega odreda. Vsa leta po vojni so nekdanji borci pogrešali trdnjšo povezanost in organiziranost ter ob raznih prilikah tudi izražali želje po bolj rednem srečevanju in ohranjanju stikov in poznanstev, ki so izhajala iz najtežjih časov. Na drugi strani pa je bila slaba organiziranost tudi vzrok, da je že šlo dosti dohodkov in vrednot v pozabo, ki bi morale ostati sveže. Mnogo kje po svetu uporabljajo naše medvojne izkušnje v pripravah za organizacijo vsesplošnega odpora v slučaju vojne, mi sami pa temu posvečamo premalo pozornosti.

Ob lanskega letni proslavi 30-letnice ustanovitve odreda se je pokazalo, da dosedanja, še le dobro leto obnovljena organiziranost še ni taka, kakršna bi bila v tem času potrebna. Še zdaleč ni dovolj, da se borci enot zbirajo le ob raznih obletnicah. Bogate izkušnje iz narodnoosvobodilne vojne in revolucije morajo nekdanji borci prenašati na mlajše rodove, to je tudi njihov dolg do revolucije, če hočemo, da bodo dokončno uresničeni njeni ideali.

Na nedeljskem zboru je bilo okrog teh vprašanj precej povedanega. Prevsem pa je zbor uspel v tem, da je postavil svojo novo organiziranost, ki razbija dosedanja zaprtost in prehaja z delovanjem v širše okvire. V tem mesecu je tudi v obravnavi statut odreda, ki bo predvidoma v maju dokončno izoblikovan.

Za predsednika novega odbora je bil izvoljen koman-

dant odreda Janko Prezelj-Stane. Širši odbor, ki se bo sestajal enkrat, po potrebi tudi večkrat na leto šteje 38 članov. V odbor so vključeni predstavniki vseh šestih občin, na katerih teritorijih je deloval odred. Pri vseh občinskih odborih ZZB NOV, razen pri kamniškem, so organizirane komisije oziroma po novem pododbori kokrškega odreda z določenimi nalogami. V te odbore so vključeni tudi mladi, posebno taborniki in planinci.

V širšem odboru deluje tudi šest samostojnih komisij: za razvijanje tradicij kokrškega odreda, za propagando, za zgodovinska vprašanja, za SLO, za skrb za borce in aktiviste in za gospodarsko finančna vprašanja. Ko bodo te komisije dokončno izoblikovane, bo skupni sestav odbora in komisij štel okrog 80 ljudi. Če k temu prištejemo še pododbore po občinah, je število še znatno večje.

Kot operativno telo, so na zboru izvolili 15-člansko predsedstvo. V njem so vsi predsedniki komisij in pododborov poleg predsednika, treh podpredsednikov, tajnika in blagajnika.

Ena prvih nalog organov odreda bo, da se izdela seznam članov odreda in vseh borcev, ki so bili na teritoriju, na katerem je deloval odred, vključeni v druge enote. Zbrani podatki so namreč pomanjkljivi. Odred bo zbiral tudi vso dokumentacijo, ki se nanaša na odred, pa naj bo to slika, članek v časopisu ali po spominu napisan sestavek o nekem dogodku. Prosimo vse borce odreda, da nam pri zbiranju tega pomagajo.

Z. A.

Novice iz radovljjske občine

Svet krajevne skupnosti Radovljica je skupaj s krajevno konferenco izvršil vse priprave za letošnji mesec čistoče od 15. aprila do 15. maja. Za izvedbo te akcije je ustanovljena posebna komisija, v kateri so poleg KS zastopane tudi ostale krajevne družbene organizacije, mladina, šole in turistično društvo.

Koordinacijski odbor za zbiranje sredstev za izgradnjo spominskega doma borcev in mladine v Kumrovcu pri občinskem odboru ZZB, je na zadnji seji sklenil, da bo za to akcijo vsak zaposleni prispeval 20 din. Sredstva pa bodo zbirali tudi po delovnih organizacijah in šolah. Predvidoma bodo zbrali do konca junija 274.500 din, kolikor je določeno za občino.

Na Rečici pri Bledu je prejšnji mesec dobilo družinsko stanovanje v novozgrajenem bloku 16 borcev, v novih blokih na Cankarjevi cesti v Radovljici pa 11 borcev. Na občinskem odboru ZZB želijo že v enem letu rešiti preostalih deset najbolj perečih stanovanjskih problemov borcev deloma v Radovljici v blokih, ki so v gradnji, deloma s posojili.

Prihodnji teden bodo obiskali Bled in Bohinj predstavniki turističnih agencij iz Skandinavije, držav Beneluksa, Anglije in Japonske. Prejšnji teden pa so bili na takšnem obisku tudi že turistični predstavniki ZDA, Kanade in Mehike. Z našimi turističnimi in gostinskimi podjetji navezujejo stike zaradi organizacije turističnega obiska iz teh dežel v naslednji letni in zimski sezoni.

V izobraževalni sezoni 1972/73 je obiskalo na delavski univerzi Radovljica 3 oddelke delovodske šole 90 slušateljev, 2 oddelka komercialne šole, 54 slušateljev in 2 oddelka ekonomske srednje šole, 46 slušateljev. Od 212 slušateljev, ki obiskujejo razne oddelke za odrasle na delavski univerzi Radovljica, jih je 69 iz jeseniške in 2 iz kranjske občine.

V sredo, 11. aprila, je bil v Radovljici regionalni posvet predstavnikov vseh gorenjskih kulturnih skupnosti in predstavnikov glasbene mladine Slovenije. Dogovorili so se o bodočih akcijah glasbene mladine, predvsem o gostovanjih pevskih in instrumentalnih skupin na Gorenjskem ter o ustanovitvi združenja gorenjskih pevskih zborov.

Učenci osnovne šole A. T. Linhart iz Radovljice so že pred pričetkom meseca čistoče izvedli dve očiščevalni akciji v gozdnem delu Oble gorice in na prostoru od Oble gorice do zdravstvenega doma. Opravili so že nad 200 delovnih ur, v prihodnjih dneh pa bodo čistili še nekaj površin v bližini šole.

V Podnartu je bil v soboto, 7. aprila zvečer, skupni koncert moškega pevskega zbora KUD Stane Žagar iz Kroke in domačega moškega pevskega zbora. Kroparski pevci so predstavili pesmi dvanajstih domačih avtorjev, podnarski pa sedem domačih in tri tuje. Ob koncu sta oba zbora združeno zapela dve pesmi. Hvaležno občinstvo je z dolgotrajnim aplavzom nagradilo prizadevne pevce in organizatorje ter uspelo prireditve.

V radovljjski občini je evidentirano nad 200 telesnih invalidov, ki imajo tudi svojo organizacijo. Le-ta šteje 140 članov. Pred kratkim so se na konferenci, ki je bila posvečena tednu invalidov ugotovili, da je nad 30 njihovih članov nezaposlenih in da delovne organizacije nimajo kdove kako velikega razumevanja za probleme invalidnih delavcev. V bodoče bo podružnica telesnih invalidov v Radovljici navezala tesnejše stike z vodstvi družbenih organizacij in delovnimi kolektivi v cilju vzajemnega reševanja njihovih problemov.

V torek, 10. aprila, se je sestel 20-članski odbor sklada za pospeševanje kulturne dejavnosti pri kulturni skupnosti Radovljica. Obravnaval je poročilo o lanskega letni kulturni akciji, v okviru katere je bilo 19 gledaliških gostovanj poklicnih in amaterskih gledališč. Na seji so sprejeli letošnji program kulturne akcije in predračun sredstev, ki jih prispeva kulturna skupnost, občinski sindikalni svet in delovne organizacije. Predvidevajo, da bo finančni načrt, ki je 12,5 % večji kot lani, uspešno realiziran.

Na Bledu so se v začetku meseca sestali člani ZK iz vseh športnih in telesnovzgojnih organizacij radovljjske občine. Ustanovili so aktiv komunistov telesno kulturnih organizacij ter razpravljali o predlogih za ustanovitev telesno kulturne skupnosti.

Na seji organizacijsko kadrovske komisije pri občinskem sindikalnem svetu so pripravili predlog programa seminarja za nova vodstva sindikalnih organizacij. Sklenili so, da bo dvodnevni seminar v začetku maja v Bohinju. Organizirala ga bo delavska univerza.

Na Bledu so z letošnjo zimsko sezono bolj zadovoljni. Zaradi novih smučišč na Zatniku so v zimskih mesecih zabeležili kar 30 % več turistov kot lani.

25 let svetovne zdravstvene organizacije

25 LET SVETOVNE ZDRAVSTVENE ORGANIZACIJE

7. april 1948 je rojstni dan svetovne zdravstvene organizacije. Ustanovilo jo je 26 držav — članic Združenih narodov. Danes ima svetovna zdravstvena organizacija že 136 polnopravnih članic. Svetovna zdravstvena organizacija se ukvarja z ukrepi za ohranjanje in izboljšanje zdravja milijard ljudi.

Prvi uspeh svetovne zdravstvene organizacije je bil sistematično zatiranje malarije v svetu. V preteklih petindvajsetih letih je 40 dežel z 1300 milijoni prebivalcev zatrla malarijo. Preko 40 milijonov ljudi je ozdravljeno od frambezije — nevarne tropске kožne bolezni. Leta 1967 so se črne koze pojavile endemično v 30 državah, 1972. leta le še v 7 državah. Pričakujemo, da bo svet čez nekaj let rešen črnih koz, čeprav je v vsakem boju najhujše zadnje obdobje.

Svetovna zdravstvena organizacija je pomagala pri izdelavi cepiv proti otroški paralizi in ošpicam. Otroško paralizo so premagali v deželah, kjer so organizirano in široko uporabljali cepivo. V mnogih delih sveta pa še vedno obolelih za otroško paralizo celo narašča. Cepivo proti ošpicam je uspešno, vendar drago in zato premalo uporabljano v nerazvitih deželah, kjer ošpice poberejo veliko otrok.

Dežele v razvoju imajo mnogo bolezni in slabe zdravstvene razmere. Prvotno smo mislili, da je potrebno prvo zatreti bolezen, za katero imamo na voljo najučinkovitejša sredstva in se nato lotiti naslednje in tako delati naprej. Pozneje se je pokazalo, da tak način dela ne daje zaželenih uspehov, dokler ni urejena stalna zdravstvena služba in dokler se ne izboljša zdravstveno okolje. To je dolgotrajna in malo opazna naloga. Vsebuje šolanje zdravstvenih delavcev, specializacije v tujini, formiranje zdravstvenih enot in centrov ter njihovo opremljanje, iz-

dajanje knjig in priročnikov, uvajanje zdravstvene evidence in statistike, urejanje okolja — predvsem preskrbe z vodo in odlaganje odpadnih snovi itd.

Veliki uspeh svetovne zdravstvene organizacije so izdaje in dopolnitve mednarodne klasifikacije bolezni, po katerih sedaj večina držav vodi zdravstveno statistiko. S tem imajo dragocene zdravstvene statistične podatke države članice in svetovna zdravstvena organizacija.

Svetovna zdravstvena organizacija stalno poroča svetu o pojavljanju in gibanju bolezni, za katere je obvezna mednarodna prijava (koze, kolera, kuga, rumena mrzlica), spremlja epidemija gripe in nadzoruje druge pomembne bolezni (steklino, meningitis, pegavico, tifus itd.).

Raziskovalno delo je bistven sestavni del vseh načrtov svetovne zdravstvene organizacije. Raziskovalne programe in naloge za svetovno zdravstveno organizacijo opravlja omrežje znanstvenih zavodov in pomožnih središč. V letu 1971 je svetovna zdravstvena organizacija vodila 953 aktualnih raziskovalnih nalog na vsem svetu. Nekatere naloge so zelo obsežne in obravnavajo reševanje zapletenih zdravstvenih vprašanj, kot so npr. klasifikacija novotvorb, srčnih in žilnih bolezni, antibiotikov in krvnih skupin. Na področju duševnega zdravja je zdaj v delu mednarodni raziskovalni program za shizofrenijo. Nekatere naloge so zelo praktične. Take naloge so na primer za izboljšanje učinkovi-

tosti cepiv, za boljše razumevanje ateroskleroze, za proučevanje povzročiteljev raka, za proučevanje pomanjkanja nekaterih sestavin v prehrani, za uporabo cenjenih, a učinkovitih rastlinskih beljakovin, za zatiranje prenaševalcev bolezni itd.

Z razslenostjo članstva in področja se žal ni vselej sorazmerno povečala učinkovitost svetovne zdravstvene organizacije. Na delovni poti svetovne zdravstvene organizacije so se prvotno vrstili le veliki uspehi, zato so pričakovanja in napovedi bile dolgo preveč optimistične. Pozneje je ugotovljeno, da je problematika ohranjanja in izboljšanja svetovnega zdravja zelo pestra in komplicirana naloga in da je izvedljiva le ob vsestranski in resnični pomoči in sodelovanju vseh dežel članic. Delo svetovne zdravstvene organizacije večkrat ovira politično in administrativno vmešavanje posameznih držav članic ali celo posameznih skupin držav članic. Posledica takih vmešavanj je preskromen uspeh na področju reševanja nekkih zdravstvenih problemov.

Ko se je npr. zadnja leta pojavljala kolera, so nekatere države članice hotele skriti pojav te bolezni v svojih državah. V nekaterih razvitih mestnih središčih obravnavajo tuberkulozo še vse preveč klinično, kar predstavlja oviro za epidemiološko vsedržavno rešitev problema tuberkuloze, za katero še aktivno boluje na svetu približno 15 milijonov ljudi.

Nekateri zdravstveni problemi so se v zadnjih časih celo obrnili na slabše. Razširila se je kolera in napadla tudi države, ki že več kot 50 let niso imele nobenega primera bolezni. Naraslo je število spolnih bolezni v mnogih delih sveta. V preteklih 15. letih se je število posameznih

vrst marčesa, ki ima pomen v javnem zdravstvu in ki je postalo odporno proti zati-ralnemu sredstvu, povečalo trikrat. Hkrati pa se je povečalo tudi število zemljepisnih območij, na katerih so ugotovili te odporne vrste.

Na svetu boluje še več kot milijardo ljudi zaradi nevarnih nalezljivih bolezni, za katere povprečen prebivalec razvitega sveta niti ne pozna imen in o njih nič ne ve. Zaradi shistostomiasis boluje po svetu 200 milijonov ljudi, zaradi antilostomiasis 4540 milijonov, filariaze 200 milijonov, trahoma 400 milijonov, onkocerkiasis 30 milijonov, gobavosti 11 milijonov in chagasove bolezni 7 milijonov.

Tudi razviti del sveta ima svoje velike zdravstvene probleme. Stalno raste število bolezni srca in ožilja, raka, nesreč in peškodb, duševnih bolezni ter uživalcev mamil.

Mnogi neuspehi so posledica pomanjkljivega programiranja in usklajevanja programov. Klasičen primer je blesteča nova bolnišnica sredi džungle, ki ne more delovati, ker nima zdravnikov in sest-

Prastaremu svetovnemu nerешenemu problemu — lakoti, se približujeta še dva nova, za sedaj nerešljiva problema: onesnaževanje okolja in od-tujenost.

Naloge, pred katerimi stoji svetovna zdravstvena organizacija, so še zelo velike in ne dopuščajo popuščanja pri delu in vnemi. Te naloge niso le naloge svetovne zdravstvene organizacije, temveč zdravstvene službe držav članic in vsega človeštva. Pri tem ima večje naloge in obveznosti tisti posameznik, skupnost, država ali regija, ki ima višji standard in višji položaj v družbi in svetu. Resnični standard se meri predvsem z zdravjem. Visok zdravstveni standard pa je tudi visoka udeležba pri reali-

zaciji nalog in principov svetovne zdravstvene organizacije.

Glavni principi, na katerih deluje svetovna zdravstvena organizacija, so:

— vsak človek ima pravico do zdravja, to je do popolnega duševnega, telesnega in socialnega blagostanja;

— kurativna, preventivna in socialna medicina je enotna in nedeljiva;

— zdravstvene enote morajo biti decentralizirane in približane prebivalcem;

— zdravstvena administracija mora biti integrirana in centralizirana;

— programi in ukrepi za ohranjanje in izboljšanje zdravja morajo biti realni;

— pri svoji dejavnosti se mora zdravstvena služba posluževati znanstvenih izsledkov in znanstvenih metod dela;

— dejavnost zdravstvene službe mora biti ekipna;

— zdravstvena služba mora pri svojem delu sodelovati z vso populacijo in

— pri programiranju in delu na področju ohranjanja in izboljševanja zdravja prebivalstva je potrebno upoštevati ugotovitve ekspertov, da z rastjo proizvodnje raste tudi zdravstvena služba; da zdravstvena služba absolutno in procentualno troši stalno več sredstev in da stalno raste delež osebne potrošnje za zdravstveno varstvo.

Zdravje služi vsakemu človeku, vsakemu prebivalcu, vsakemu državljanu, vsaki skupnosti. Zato so naloge za izboljšanje zdravja naloge vsakega človeka in vsake skupnosti. Programi poklicnih zdravstvenih služb in svetovne zdravstvene organizacije se lahko uresničijo samo s vsestranskim sodelovanjem s posameznikom, družino, kolektivom in politično-teritorialno skupnostjo, a na podlagi dolgih in vsestranskih strokovnih izkušenj in uspehov. dr. Mario Kocijančič

Sodelavcem - dopisnikom Železarja

(Nadalj. s 16. str.)

ker so takrat podatki in okoliščine še sveži. Predolg premor med dogodkom in pisanjem ni dober, ker lahko marsikaj zbledi v našem pomnjenju ali celo pozabimo.

Pri pisanju moramo seveda paziti, da so stavki in odstavki kratki, izražanje pa čim bolj preprosto, razumljivo. Sestavke s kratkimi stavki in odstavki bralci tudi raje berejo. Skozi sestavek pa se mora vleči, kakor pravimo »rdeča nit«, ki jo

dopisnik lahko potegne šele, ko je zbral vse gradivo in dejstva.

Vsekakor pa se mora vsak, ki hoče dopisovati ali ki dopisuje vedeti, da brez branja ni pisanja. Dopisnik mora veliko brati, zlasti vsebinsko in jezikovno dobra literarna dela, kar mu bo pomagalo pri boljšem izražanju, oblikovanju stavkov in podobno. Razen tega pa mu je branje potrebno tudi zaradi lastne razgledanosti, predvsem s področja, ki ga želi polemično ali kritično obdelati. Tako bo dopisnik dogodek, ki ga opisuje tudi bo-

lje razumel, kar je pogoj za jasno in razumno pisanje. Seveda mora dopisnik mnogo več vedeti kot bo napisal v sestavku. V prispevku mora biti tudi razvidno, kaj je novinar zvedel na sestanku, v razgovoru, v intervjuju, kaj so dejstva in kaj je osebno mnenje dopisnika ali koga drugega. Svoja stališča in mnenja mora dopisnik oddvojiti in iz sestavka mora biti jasno razvidno kaj je poročilo in kaj je njegov komentar.

Dopisnik mora vedeti, da to kar je napisano se ne da izbrisati in da s svojim sestavkom lahko gradi mostove med ljudmi, lahko pa jih podira, da s svojim sestavkom lahko spodbudno vpliva na neko dogajanje, ali ga zavije še v večjo meglo in podobno. Dopisništvo je zelo odgovorna družbena naloga!

(Nadaljevanje prihodnjič)

Ali je vzrok res nerazumevanje polnovredne umetniške glasbe, ali kaj drugega?

V soboto, 7. aprila, je občinska Zveza kulturno prosvetnih organizacij Jesenice, skupaj z DPD Svoboda France Mencinger Javornik — Koroška-Bela in DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica — Breznica, organizirala v delavskem domu na Javorniku in v kulturnem domu na Breznici koncert svetovno znanega godalnega kvarteta WILANOW iz Varšave — Poljska.

Zveza v okvir svojih prizadevanj že nekaj let vključuje tudi organizacijo kakovostnih glasbenih in drugih prirediteljev. To dejavnost postopno razširja tudi na ostale kraje z dvoranami v občini, seveda koncerte, kjer ni pogoj klavir, ker s tem zunanje dvorane ne razpolagajo. Tako se je zveza odločila, da koncert kvarteta WILANOW organizira na Javorniku, kjer je pred leti bilo že nekaj podobnih koncertov in na Breznici, kjer je prvič gostoval tako slaven in kakovosten ansambel. V propagandnem pogledu je bilo ravno zato, ker zveza s polnovredno umetniško glasbo šele prodira tudi na izven jeseniška območja, narejeno največ, kar se da narediti — 700 osebnih vabil, plakati, dvakratna objava v Železarju in objava v lokalnem radiu. Rezultat je bil 20 poslušalcev na Javorniku in 30 poslušalcev na Breznici! Ob tem velja pripomniti, da res čudovitih poslušalcev, čeprav v večini mladih, ki so na izvajalce s svojim toplim sprejemom naredili zelo prijeten vtis.

Ob vsem tem pa se velja zelo kritično zamisliti o vzrokih za tako izredno slab obisk. Čeprav si organizatorji niso nadejali razprodanih dvoran,

pa vendar tako poraznega obiska, ki v nekem pogledu tudi odkriva nivo glasbene kulture prebivalstva, niso pričakovali. Ali so skladbe največjih skladateljev vseh narodov in časov Johanna Sebastiana Bacha, Josepha Haydna, W. A. Mozarta, Franza Schuberta, A. P. Borodina, Luiga Boccherinija in Grazyne Bacewicz, res nerazumljive in nedostopne širšemu krogu ljudi ali je vzrok v tem, da že vnaprej odklanjamo polnovredno umetniško glasbo, ne da bi jo vsaj poskušali razumeti. Ali smo res ob poplavi razno razne glasbene plaže in glasbenega kiča ter ob resničnem pomanjkanju kakovostne glasbe brez pravega glasbenega okusa ali se nočemo živeti v to glasbo. Ob tem je zanimivo, da mnogi naši ljudje tedensko poslušajo Bacha pa tudi skladbe drugih klasikov v cerkvah, ker so skomponirali tudi mnogo cerkvene glasbe, vendar, kadar imajo možnost njihovo glasbo poslušati v najkakovostnejši koncertni izvedbi, ne pridejo poslušat, čeprav vstopnina (3 din mladina in 5 din odrasli), ne bi smela biti ovira.

Se bolj pa je nerazumljivo, da je prek glasbene šole šla

množica mladih ljudi, da se učenci osnovnih šol v sedmem in osmem razredu srečujejo s temi skladatelji in to glasbo, da imamo na teh območjih mnogo aktivnih pevcev in glasbenikov, poleg pedagoških delavcev in drugih razumnikov, ki jim šola izgleda ni dala teh osnovnih spodbud in navad oziroma, ki ne čutijo potrebe po polnovrednih umetniških skladbah v izvedbi mednarodno priznanih mojstrov. Čeprav med učnovzgojnimi smotri glasbenega pouka in med nalogami glasbeno estetske vzgoje na osnovnih šolah lahko preberemo, da šola navaja in usmerja učence k poslušanju kakovostne glasbe, jih navaja na obiskovanje koncertov in drugo, moramo kritično in samokritično ugotoviti, da so rezultati teh prizadevanj ali neprizadevanj zelo minimalni. Ob tej ugotovitvi ne moremo mimo zla tega pedagoškega pravila, da je lasten — pedagogov zgled najmočnejše pedagoško orodje (to velja za vzgojitelje v širšem smislu). To pa seveda zahteva, da pedagog »žrtvuje« nekaj svojega prostega časa, če že ne čuti lastne potrebe po tovrstni glasbi, za zgled svojim učencem. Nedvomno je to tudi en vidik, po katerem bomo morali pričeti presojati, kako naše šole uresničujejo učno-vzgojne smotre in naloge. Končno pa je tudi čas, da naše šole začno bolj intenzivno delati po vprašanju kulturne vzgoje in da tudi pedagoški delavci začnejo razmišljati o tem, da se njihovo pedagoško delo in poslanstvo ne konča, ko zadajo uro odzvoni šolski zvonec.

Nasprotno pa prijetno presenečajo mnenja preprostih poslušalcev tega koncerta, da v tem izrednem tempu življenja, napetosti in nerazumevanja, to pa je bil tudi razlog, da s polnovredno umetniško glasbo ZKPO občine prodre na vsa območja v občini. Toda kdo naj pospešuje in spodbuja taka srečanja s polnovrednimi glasbenimi skladbami, v izvedbi tako kakovostnih glasbenikov, kot je kvartet WILANOW iz Poljske? Najbrž je za to v prvi vrsti poklicana šola, vključno in prvenstveno z glasbeno šolo, starši, kulturna društva, pa tudi drugi dejavniki, ki so odgovorni za zdravo rast družbe! Precejšnjo odgovornost pri tem pa nosita tudi radio (tudi lokalni!) in televizija, ki imata na sporedu zelo malo kakovostne glasbe in še to največkrat v poznih urah, ko so delovni ljudje že pri počitku.

Poljski glasbeniki, ki so nam posredovali del glasbene lepote, ki je mnogim še prikrita, resnično sodijo v sam evropski vrh tovrstnih interpretov. Zaslužijo pa tudi vse naše spoštovanje in priznanje, saj so kljub praznim dvoranam izvedli svoj koncert neokrnjeno in z vsem glasbenim žarom.

Nikar tako

Namen naše rubrike ni v tem, da bi se ne vem česa novega naučili, ampak da bi tisto, kar še vemo in znamo, izpili, popravili, da bi s ponosom in zavestjo nekaj zapisali ali spregovorili, ne pa, da se branimo glasnemu govorjenju predvsem zato, ker mislimo, da ne znamo dovolj dobro in lepo spraviti misli v zaključno celoto. Kolikokrat nanese, da bi na sestankih radi spregovorili, bodisi da se strinjamo s povedanim, ali pa tudi ne, pa ostanemo nemi, ker se zbojimo poslušalcev. Drugi pojav naše zadrege pa je v tem, da nehoti zajeceljamo, ponavljamo že izgovorjene dele stavkov in seveda neprijetno zardevamo. Tega se ne bomo otresli, če ne bomo premagali sami sebe in poskušali dokazati, da tudi gre, če le hočemo. No v pomoč le-temu naj bi bil tale naš kotiček, kjer se srečujemo z različnimi nepravilnostmi in slabostmi, katere srečujemo tako v govorjeni kot pisani besedi. Nekje sem slišala, da smo Slovenci že po naravi bolj molčeč narod, da smo v primerjavi z bratskimi republikami dosti tišji in neodločni. Vzroke za to so našli v sredozemskem temperamentu in pa kruti zgodovini, ki nas je napravila poslušne in tihe. Mnogo tega je res, velikokrat pa smo sami krivi, da nas kdo prevpije oziroma utiša. Tolikokrat uporabljenega pregovora pač ne bi smeli pozabiti: VAJA DELA MOJSTRA. Nihče se ni rodil strokovnjak, dolga pot je potrebna do tega naziva.

Za umetnika, konkretno besednega umetnika, pesnika, pisatelja pravijo, da se mora roditi, a saj ni treba, da smo vsi pisatelji; dolgočasno bi bilo in nezanimivo, bolj ali manj kulturno pa se le moramo izražati. »Že spet smo tam, kjer smo bili«, bo kdo pripomnil, ki bo tole bral, zato pa na delo.

Ko takole hodimo po mestu in opazujemo mimoidoče, mnogokrat odkrijemo znan obraz. Vedno smo veseli, kadar se srečamo z znancem ali prijateljem iz otroških let in ob snidenju ne rečemo, nehoti pa pomislimo:

O, kako si POSTALA STARA.

Boljše:

O, kako si se POSTARALA.

In še v opomin. Ob vsaki taki ugotovitvi se zavedajmo, da bi nam on ali ona lahko mirne duše odgovoril: »Hvala enako«. Toda pustimo to vsebino, ker tokrat ni bistvena, zanimajo nas le slabe zveze besed;

postati star
postati mlad
postati lep
postati velik
postati ubog

ki bi jih morali zamenjati z:

postarati
pomladiti
polepšati
zrasti
obubožati

Kdo je tisti, ki nas vedno priganja in preganja, da nobeno stvar dovolj hitro ne opravimo. Čas! Zjutraj nas preganja iz postelje, na delu spet bolj (ali manj) hitimo, pa doma in vsak dan. Koga največkrat pogledamo, za kom se vedno oziramo? Za uro vendar. No, pa to je čisto normalno, nerodno je le, kadar je z uro kaj narobe: ali nas prepozno pokliče, začne hiteti, kot bi jo nekaj podilo ali pa se na lepem ustavi.

Moja ura je že spet ZADAJ.

Moja ura je že spet SPREDAJ.

Slaba oziroma neprimerna izraza zada, spredaj nadomestimo:

Moja ura je že spet ZAOSTAJA.

Moja ura je že spet PREHITEVA.

V življenju nas doleti nemalo reči. Lepih in manj lepih in žal je večkrat slednjih več kot prvih. In po takem dogodku pogosto pravimo:

Dolgo ne bo PRISEL K SEBI.

Bolje:

Dolgo se ne BO OPOMOGEL.

Mimogrede bo tu čas dopustov in zagoreli ter dobre volje se bomo srečevali in pripovedovali, kako lepo je bilo na morju, v planinah in še kje. Dostikrat bo tudi slišati:

Ali si ti ŽE KORISTIL dopust?

V tej zvezi glagola koristiti ne smemo uporabljati. Rabi se v zvezah:

koristiti komu? domovini
družini
človeku
skupnosti

Ali: Dopust mi je koristil!

Pravilno bi se glasilo:

Ali si ti ŽE IZKORISTIL dopust?

Podobno nepravilno uporabljamo izraz zatajiti. Kadar pride do nesreče, zastoja v proizvodnji, radi pravimo:

AVTO JE ZATAJIL in zgrmeli so v prepad.

STROJI SO ZATAJILI, pa smo stali, celo dnino.

Ali:

VREME JE ZATAJILO in nismo mogli v gore.

Te rabe so nerodne, človek lahko nekaj zataji, utaji, Cankar je napisal znano črtico s tem naslovom: Mater je zatajil, naše primere bomo pa takole popravili:

AVTO JE ODPOVEDAL in zgrmeli so v prepad.

STROJI SO ODPOVEDALI, pa smo stali celo dnino.

Vreme nas JE NAPLAHTALO in nismo mogli v gore.

Bolje:

Vreme nas JE PUSTILO NA CEDILU in nismo mogli v gore.

Vojko Duletič, avtor filma Na klancu, je ponovno segel v zakladnico slovenske literature in vzel za osnovo svojega novega filma novelo Prežihovega Voranci Ljubezen na odoru. Novela je ocenjena kot ena najlepših ljubezenskih novel v slovenski literaturi. Film Ljubezen na odoru je v prihodnjih dneh na sporedu v naših kinematografih. Na film predvsem opozarjamo jeseniške srednješolce in učence višjih razredov osnovnih šol, ki jim je znana literarna predloga.

Ob srečanju gledaliških skupin Gorenjske

Združenje gledaliških skupin Slovenije je lani sklenilo, da bo vsakoletno osrednjo prireditev — srečanje gledaliških skupin Slovenije — razširilo tako, da bo v prireditvi povežalo tudi dosedanja občinska in področna gledališka srečanja. Ta imajo dolgoletno tradicijo in tudi uspehe še zlasti na mariborskem in celjskem področju. Združenje je postavilo tudi kot pogoj za sodelovanje na zaključni prireditvi srečanja, sodelovanje na področnem srečanju.

Za Gorenjsko je srečanje določeno za sredino aprila, zaradi velikega števila prijav pa je nastala tudi časovna stiska, še zlasti na področju kranjske občine. Srečanje gledaliških skupin Gorenjske ni osredotočeno na enem samem kraju in je tudi časovno razpeto od petka, 13. aprila, do nedelje, 19. aprila.

V petek, 13. aprila, srečanje odprata dramska skupina Prešernovega gledališča iz Kranja z igrano DEZELA GASILCEV Jožeta Javorškov v Kranju in amatersko gledališče Tone Čufar z Jesenic z igrano SNAHA D. H. Lawrence na Jesenicah. Prešernovo gledališče bo še gostitelj v soboto, 14. aprila, Golarjevi VDOVI ROŠLINKI v izvedbi KUD Zgornja Bela, 18. aprila Finž-

garjevi DEKLI ANČKI v izvedbi KUD Visoko in 19. aprila ponovno lastni dramski družini z uprizoritvijo Labichovega FLORENTINSKEGA SLAMNIKA. V soboto, 14. aprila, se bo žiriji predstavilo KUD Besnica s Hamiltonovo PLINSKO LUCJO v Podbrezjah, na Jezerskem pa istoimensko DPD z Golarjevo VDOVO ROŠLINKO. 15. aprila se bo DPD Podnart predstavilo z Rabadanovo komedijo KADAR SE ŽENSKI JEŽIK NE SUČE, istega dne pa tudi KUD Kokrica z Lipahovim GLAVNIM DOBITKOM. 20. aprila bo KUD Tržič v Tržiču uprizorilo igrano S. Maughna SVETI PLAMEN, dramska skupina Solidarnosti iz Kamnika pa isti dan v Savljah Partličevu TOLMUN IN KAMEN. V nedeljo, 29. aprila, pa bo srečanje gorenjskih skupin zaključil DIA oder DPD iz Lesc s predstavo Petrovičeve PLOHE na Breznici. Torej kar 12 predstav, od tega sedem iz kranjske občine, dve iz radovljiske in po ena iz kamniške, tržiške in jeseniške občine. Med temi predstavami bo najboljše in najzanimivejše žirija izbrala za zaključno srečanje gledaliških skupin Slovenije, ki bo letos zadnje dni maja v Kočevju.

—nj—

Nastopi pihalnega orkestra

Pihalni orkester Jeseniških železarjev, se bo tudi to leto udeležil razpisanega tekmovanja pihalnih orkestrov Slovenije, ki bo 23. in 24. junija v Kopru. Nastopal bo s programom skladb prve težavnostne stopnje, kar zahteva temeljit in resen študij vsega orkestra. Godbeniki morajo poleg rednih vaj obiskovati tudi sekcijske vaje, da bo ta zelo zahtevni program skladb čim boljše naštudiran.

Pred izbirnim tekmovanjem pihalnih orkestrov Gorenjske, bo 5. maja v Kranju, bo pihalni orkester Jeseniški železarji imel v naši občini naslednje koncerte:

- v četrtek, 19. aprila, od 17. do 18. ure v Bazi na Plavžu,
- v četrtek, 26. aprila, od 17. do 18. ure v Mojstrani na vrtu hotela Triglav,
- v ponedeljek, 30. aprila, od 17. do 18. ure za praznik dela 1. maja v Žirovnici.

Vsi koncerti v primeru slabega vremena odpadejo ali bodo preloženi na naslednji dan.

Novi pevci, Kobler in modna revija

Že tretje leto bomo imeli na Jesenicah zabavno glasbeno prireditev, na kateri bodo nastopili novi pevci. V petek, 20. aprila, ob 19.30 bo v gledališki dvorani že tradicionalna prireditev z naslovom PRVI GLAS GORENJSKE.

Organizatorja, zabavni kulturni klub Stereo iz Žirovnice in pa letos tudi Radio Jesenice, sta že zbrala prijave mladih pevcev Gorenjske, izvedla sta tudi že preizkus in določila najboljše za končni nastop, tako da bo kljub prvim poizkusom tudi kvaliteta zadovoljiva.

Da pa bo večer bolj zanimiva, bo kot gost sodeloval Jože Kobler iz Maribora, trenutno eden najbolj priljubljenih pevcev v Sloveniji, kateremu bo to prvi nastop na Jesenicah. Naj še dodamo, da bo vse pevce spremljal ansambel Črne vrane.

Prireditve Prvi glas Gorenjske naj bi tudi v bodoče ostala, saj je na Gorenjskem prav gotovo dosti pevcev, ki so se že uveljavili. Marsikomu pa bo prireditev lahko tudi odskočna deska za uveljavljanje. Prvo leto je nastopilo vsega šest pevcev, v dosti močni konkurenci pa je zmagal Jeseničan Franci Rebernik, ki je medtem postal znan tudi širom Jugoslavije, izdal pa je tudi že svojo prvo ploščo. Lansko leto je bil odziv mnogo večji, strokovna komisija pa je prvo mesto prisodila Lidiji Turnšek iz Lesc. Kot že rečeno, je letos odziv še večji, tako da je bilo mogoče narediti tudi selekcijo.

Obeta se kvalitetna zabavna glasbena prireditev, pa si zato vstopnice rezervirajte v pisarni gledališča.

Nadaljni razvoj kulturnih skupnosti

Republiška konferenca SZDL Slovenije, je na svoji peti seji 1. marca letos sprejela stališča za družbenopolitično akcijo pri nadaljnjem razvoju kulturnih skupnosti. Stališča so bila sprejeta na osnovi obravnave na drugi seji republiške konference SZDL Slovenije in razprave, ki je potekala med drugo in peto sejo konference v Sloveniji. Iz tega dokumenta v nadaljevanju povzemamo osnovne misli z namenom, da bi razprave in akcijo po teh nalogah začeli čim prej tudi v naši občini.

Z ustanavljanjem kulturnih skupnosti smo začeli z dolgoročnim procesom, ki zavestno opredeljuje kulturo kot sestavni del samoupravne socialistične družbe in tudi kot samostojno področje in sestavni del združenega dela. Kultura mora dobiti v nastajajočih družbenih odnosih samoupraven in enakopraven položaj z drugimi področji združenega dela. To pomeni, da je nadaljnji razvoj kulturnih skupnosti, njihove vloge, vsebine dela in notranjih odnosov pogojen z dnevno politično in idejno bitko za samoupravne odnose v kulturi. Seveda je ta bitka odvisna in povezana z uresničevanjem samoupravljanja v vseh sferah družbenega življenja. Zato je ta naloga in ta prizadevanja kot del splošne družbene akcije, stvar vseh naprednih sil — ZK, SZDL, sindikatov ZMS pa tudi samoupravnih organov delovnih ljudi v gospodarstvu in drugih dejavnostih.

Kulturne skupnosti se zaradi splošnih družbenih tokov in družbenih razmerij znotraj kulture doslej niso mogle razviti v »takšen samoupravni mehanizem, v katerem bi delovni ljudje kot ustvarjalci kulturnih dobrin, storitev in proizvodov in kot njihovi uporabniki uresničevali svobodno menjavo dela, združevali delo in sredstva ter skupno določali razvojno politiko na kulturnem področju«. Šele ustavne spremembe so in bodo ustvarile osnovne pogoje tudi za nadaljnji razvoj kulturnih skupnosti in njihove vloge v samoupravnem konstituiranju kulture.

Dosedanji razvoj kulturnih skupnosti, čeprav z nerazvitiimi delegatskimi odnosi, pa je vendarle potrdil, da je pravilna in uspešna le taka oblika samoupravnega organiziranja, v kateri se skupaj dogovarjajo o kulturnih potrebah in njihovem zadovoljevanju kulturni delavci in delovni ljudje z drugih področij združenega dela. Z vzpostavitvijo mostu med kulturnimi ustvarjalci in socialno bazo samoupravljanja, bodo kulturne skupnosti uresničevale osnovno idejo samoupravnega konstituiranja kulture in ustavnih načel. Tako bodo delovni ljudje in delavski razred postajali samoupravljalci v kulturi ter odločali o sredstvih, ki so jih ustvarili in namenili za kulturo ter postajali zavestni oblikovalci kulturnih potreb in sooblikovalci kulturne politike ter soustvarjalci lastnih možnosti za kulturno delovanje. Seveda pa bo potrebno

tudi sedanjost zakonsko urejenost kulturnih skupnosti spremeniti in nadomestiti z družbenimi dogovori in samoupravnimi sporazumi.

Pri tem je neodločljiva naloga SZDL, sindikatov in drugih družbenopolitičnih organizacij, da ustvarjajo ustrezno politično klimo in podlago za revolucioniranje družbenih odnosov v kulturi v interesu delovnega človeka in ne samo kulture kot take. Pri samoupravnem konstituiranju kulture oziroma pri uresničevanju teh načel pa bo bistvena ovira to, da potrebe in interesi delavca, delovnega človeka na kulturnem področju še niso dovolj zavestno spoznani, ugotovljeni, razviti in oblikovani. Tedaj interesov in potreb pa v sedanjih organiziranosti niso zmožne oblikovati in pospeševati niti temeljne organizacije združene ga dela, niti krajevne skupnosti. Pri tem pa ni po sredi samo sorazmerno nizka kulturna zavest, temveč tudi odpori, ki izvirajo iz birokratskih in tehnokratskih teženj, potrošniške miselnosti, tujih idejnih vplivov, zaprtosti nekaterih kulturnih ustanov in podobno.

Družbenopolitične organizacije imajo v boju za samoupravne odnose v kulturi odgovorno nalogo pri razvijanju potreb, določanju interesov in pri oblikovanju takšnih organiziranih odnosov in oblik, da se bo v delegatskem odnosu ta interes res lahko učinkovito uveljavil. Pri tem je mišljeno uvajanje organizatorjev kulture v temeljnih organizacijah združenega dela, krajevnih skupnosti in drugod. Delegatski sistem mora namreč učinkovati v obeh smereh. Delegat mora zagotoviti interese svojega kolektiva, sredine in v to sredino

prinašati probleme, mnenja in dogovore v kulturni skupnosti. Odgovorno vlogo na tem področju imajo zlasti sindikati in organizacije SZDL.

Osnovni pogoj za oblikovanje programov in sklepanje samoupravnih sporazumov ter družbenih dogovorov, bo ugotavljanje in določanje interesov delavca in delovnih ljudi ter njihovih potreb na kulturnem področju. Pri tem ugotavljanju nam v sedanjih razmerah manjka ustreznih meril in elementov, vendar pa naj se v organizacijah združenega dela in v krajevnih skupnostih na osnovi sedanjih izkušenj in vednosti skupaj s kulturno skupnostjo, kulturnimi ustanovami in društvi dogovarjajo za osnovna programska izhodišča, kot podlago za takojšnjo akcijo.

V teh prizadevanjih bo potrebno krepiti tudi regionalno povezovanje in dogovarjanje med kulturnimi skupnostmi ter podpirati vse procese samoupravnega združevanja posameznih dejavnosti v kulturi. Ugotavljanje, opredeljevanje in razvijanje interesov, bo moralo čim bolj sloneti na znanstveno raziskovalni osnovi. Tem nalogam ustrezno pa bo potrebno imeti tudi kadrovsko dobro razvito strokovno službo za eno ali več kulturnih skupnosti skupaj.

Tudi na kulturnem področju bodo v prihodnje osnovna oblika za urejanje materialnih odnosov samoupravnih sporazumi in družbeni dogovori. Le-te je potrebno pripravljati v okviru sprejetih in dogovorjenih programskih osnov, ki naj bodo tudi materialno ovrednoteni. To je tudi osnova, na kateri bodo lahko kulturne skupnosti oblikovale koncept kulturne politike, ki bo zrasten s teženj in potreb delovnih ljudi.

V pripravi za konstituiranje kulturnih skupnosti, v skladu z ustavnimi načeli in delegatskimi odnosi, morajo okrepiti svojo aktivnost v teh pripravih družbenopolitične organizacije, zlasti SZDL, da izdelajo lasten akcijski program za izvedbo teh nalog.

Uspelo kulturno srečanje

V soboto 7. aprila ob 20. uri je bilo v domu družbenih organizacij na Hrušici kulturno srečanje med pihalnim orkestrom iz Tržiča, folklorno skupino Karavanke iz Tržiča in godbo na pihala DPD Svoboda Hrušica. Srečanje je organiziralo DPD Svoboda Hrušica.

Po uvodnem pozdravu je pihalni orkester s Tržiča imel polurni koncert, za tem pa je folklorna skupina zaplesala banatske in gorenjske pleske. Vmes je gledalce zabaval instrumentalni trio iz Tržiča. Sledil je nastop domače godbe, ki je s svojim programom tudi požela veliko prinanje. Za zaključek sta obe godbi zaigrali še dve koračnici in

gledalci so po dvehurnem programu zadovoljno zapuščali dvorano.

V času, ko televizija zavzema čas, ki je bil včasih namenjen takim kulturnim prireditvam in ko tekma za denarjem dela ljudi živčne, so taka srečanja zelo koristna za trenutno sprostitev gledalcev in poslušalcev ter za dvig dela kulturnih društev.

Takih in podobnih prireditvev bi bilo treba organizirati še več in tako utrjevati delo, prijateljstvo in druge oblike zbliževanja med društvi in krajevnimi skupnostmi.

Povratno srečanje bo predvidoma v mesecu septembru v Tržiču.

Jože Kobentar

Na IV. festivalu amaterskega filma poleg jugoslovanskih tudi avstrijski in italijanski kinoamaterji

Ko so jeseniški kinoamaterji pred petimi leti, komaj tri leta po ustanovitvi filmske skupine ODEON, razmišljali o festivalu, na katerem bi Jeseničanom prikazali najboljše slovenske amaterske filme, niti pomislili niso, da bo festival prerasel ne samo republiške, ampak tudi državne meje. Organizacijskemu odboru festivala pa je uspelo letos zagotoviti v konkurenci poleg jugoslovanskih tudi udeležbo avstrijskih in italijanskih filmov.

Organizacijski odbor festivala, ki skrbi ne samo za številčno veliko udeležbo filmov, ampak tudi za kvaliteto letih, je letos nekoliko spremenil pogoje za udeležbo na festivalu. Letos sodeluje okrog 30 filmov manj kot lani, kljub temu pa jih je še vedno 130 iz 42 kinoklubov, izdelalo pa jih je 92 avtorjev. Kvaliteta filmov pa je večja kot lani. Žal na festivalu ne sodeluje toliko avstrijskih filmov, kot so pričakovali organizatorji, prav tako pa je tudi konkurenca pri planinskih filmih majhna. Zelo močna pa je letos kategorija dokumentarnega filma, ki so ga prejšnja leta kinoamaterji zanemarjali.

Žirija, ki ji predseduje domačin, znani gledališki, filmski in TV igravec Miha Baloh, v njej pa sta še študent književnosti Miha Brun iz Jesenic in filmski režiser Pavle Grzinčič iz Kamnika, ne bo imela lahkega dela, saj mora v nekaj dneh pregledati vse filme in najboljše nagraditi z zlatimi, srebrnimi in bronastimi plaketami »Železar«. Poleg teh že tradicionalnih nagrad bodo podeljene tudi posebne nagrade. Revija Antena iz Ljubljane bo avtorju najboljšega filma festivala podelila »Grand prix« nagrado — kip železarja, ZKPO občine Jesenice bo najboljšemu kinoklubu podelila umetniško sliko, grafik Nejc Slapar bo avtorju najboljšega animiranega filma podelil svojo grafiko, tovarna foto in filmskega ma-

teriala Fotokemika iz Zagreba pa bo najboljšim avtorjem podelila praktične nagrade.

Organizacijski odbor festivala, v katerem nekateri člani delujejo že od prvega festivala, se tudi letos bori z velikimi težavami. Kljub temu, da je lani izgledalo, da se bo financiranje festivala vendarle uredilo, organizatorji še vedno nimajo zagotovljenih vseh sredstev. Tako kot vsa leta nazaj tudi za letošnji festival niso mogli pravočasno, to je vsaj v decembru, razposlati razpisov. Sicer pa so se člani odbora, ki mu predseduje Stanko Ravnjak, redno sestajali vsakih štirinajst dni in tako sproti reševali probleme. Poleg Stanka Ravnjaka so v odboru še direktor festivala Janez Hrovat, sekretarka Jelka Svetina, tehnični direktor Gašper Starc,

za protokol skrbi dipl. inž. Drago Grobovšek, dizajner je Nejc Slapar, blagajnik Tone Pogačnik, člani odbora pa so še Silvo Valentar, Janez Koželj, Rudolf Hrovat in Marjan Ogrin.

Festival bo kot že običajno predzadnji teden v aprilu, svečana otvoritev bo v petek, 20. aprila, ob 19. uri v veliki dvorani delavskega doma na Jesenicah, takoj zatem bodo predvajani planinski in nekateri izbrani filmi. Festivalni program se bo nadaljeval v soboto ob 16. uri s projekcijo izbranih filmov, ob 19. uri bo podelitev nagrad in projekcija nagrajenih filmov. Projekcija izbranih filmov in zaključek festivala pa bo v nedeljo, 22. aprila, ob 10. uri. V štirih festivalskih projekcijah, ki bodo trajale po približno dve uri, bodo lahko ljubitelji amaterskega filma videli okrog 40 filmov. Člani filmske skupine ODEON upajo, da bo dvorana ves čas festivala polno zasedena, s tem pa bo poplavljen njihov trud, ki so ga vložili v organizacijo prireditve.

—tz

Planinci - pobudniki za čistočo okolice

Brez dvoma je, da se prav planinci največkrat srečujejo s pojavi, ki nam niso prav nič v čast. V mislih imam čistočo ali še boljše nečistočo naše okolice. Zato tudi ni slučaj, da so prav planinci prvi postali pozorni na ta problem. Sledeč pozivu Planinske zveze Slovenije je tudi odbor PD Javornik — Korocka Bela na svoji seji v preteklem tednu med drugim razpravljala o akciji, ki naj privede do tega, da se odstranijo smetišča okrog planinskih postojank in skratka, da se očisti okolica, v kateri se pri obiskovanju narave združujemo. Že sedaj vemo, da enkratna akcija ne pomeni dosti, če ne bomo zaustavili na splošno že ukoreninjene brezbriznosti do tega vprašanja. Če je planinsko društvo pobudnik za vzdrževanje čistoče v naravi, kjer se le včasih srečujemo s tem problemom, pa se lahko vprašamo kdo naj bo pobudnik, da napravimo red v okolici, kjer se vsak dan gibljemo. Čim bolj je zgoščeno naselje, več je smetišče nastaja za vsakim vogalom. Vhode v sicer reprezentančna stanovanjska poslopja krasijo običajno zamenjarji in zasmeten prostor, kjer stojijo smetnjaki. Razumljivo, da komunalna služba nima ljudi za to, da bi očistili še te prostore, tudi ni to njihova dolžnost.

Poglejmo si okolico avtobusnih postajališč, trgovin, trafik, kioskov. Embalaža, od katere je bil marsikateri »škrnicelj« celo nagrajen z Oskarjem, bo še vrsto let krasila naše »livade«.

Skoro se mi zdi ironično, ko včasih čitam, da prebivalci nekega okoliša zahtevajo sredstva za ureditev zelenice, ko pa so le-te urejene pa jih zanemarijo. Smatram, da je že v sedaj urejene zelenice na našem območju vloženo toliko kapitala, da bi z učinkovitimi kaznimi za uničevalce lahko na eni strani obdržali, na drugi strani pa uredili še dodatne zelene površine. Izgleda, da pri nas ni problem nekaj zgraditi ali urediti, pač pa to obdržati. Zahtevamo igrišče za otroke; samo da se prav razumemo, 50 ali 100 m daleč od blokov so že predaleč, saj se bo malček na poti tja ali nazaj utrudil, zakaj pa je zelenica pod oknom. Za odrasle priporočamo TRIM, zelo koristne za to pa so tudi grablje in lopata, samo treba je premagati občutek, da te kdo ne proglasi za cestarja.

Za planince smo prepričani, da ne bo ostalo le pri besedah, pač pa bo sledila tudi akcija. Kaj pa pri nas, splošnih občanov, ali smo res izgubili vsak čut do okolice, v kateri živimo? — SM

Les za kulturni dom

Na predzadnji seji KUD Jaka Rabič, ki je bila v začetku marca, je bil na iniciativno gospodarske sekcije društva in na predlog občanov sprejet sklep, da se organizira nabiralna akcija za gradbeni les, ki ga društvo potrebuje za adaptacijo že dotrajanega kulturnega doma na Dovjem.

Društvo je dobilo dovoljenje od pristojnih v ob-

čini Jesenice in se lotilo dela. Odziv je bil zelo velik in akcija uspešna. Zato se upravni odbor javno zahvaljuje vsem darovalcem iz Dovjega, Mojstrane, Belce in Radovne za podarjene deske, z željo, da bi tako sodelovanje ne bilo zadnje.

Darovalcem je bilo namreč iz vseh zgoraj naštetih vasi okrog 60.

Dopisujte v Železarja

Le malo sprememb na vrhu

Na prvenstvu srednjih šol Gorenjske, ki je bilo ta torek v Kranju, je nastopilo po osem ekip fantov in deklet. To je kar dvakrat toliko kakor lansko leto, ko je bilo tekmovanje na Jesenicah. Pri fantih sta se vrsti gimnazije Jesenice in ŽIC Jesenice zamenjali na prvih dveh mestih, pri dekletih pa so tudi letos osvojile prvo mesto gimnazijci z Jesenic, druge pa so bile učenke tekstilne šole Kranj, ki so vrsto ekonomske šole Kranj odrinile na tretje mesto. Na vidno četrto mesto so se uvrstile učenke ekonomske šole Jesenice, ki so v prvem kolu premagala kranjske gimnazijke, v drugem pa izgubile z vrsto tekstilne šole Kranj. Ekonomsko šolo Jesenice so zastopale učenke drugega letnika.

Jeseniške gimnazijke so v prvem srečanju premagale vrsto gostinske šole Bled, v

drugem pa vrsto ekonomske šole Kranj, v finalu pa vrstnice tekstilne šole iz Kranja. V zelo izenačeni in dramatični igri so učenke gostinske šole Bled premagale gimnazijke iz Škofje Loke zlasti zato, ker so imele več moči. Pri tem velja poudariti, da je gostinska šola Bled le periodična šola.

Pri fantih so jeseniški gimnazijci z lahkoto premagali najprej gostince z Bleda, nato pa kranjske gimnazijce. Vrsta ŽIC pa tudi brez večjega naprezanja vrsti čevljarškega centra Kranj in gimnazije Škofja Loka. V finalni igri se je vrsta ŽIC le v drugem nizu do rezultata 12:12 enakopravno borila z dijakimi gimnazije Jesenice.

Kvaliteta iger v splošnem ni bila na višini. Dejstvo pa je, da je za odbojko v zadnjem letu več zanimanja med srednješolci kakor prejšnja leta.

T. Š.

Namizni tenis

Dve zmagi en poraz

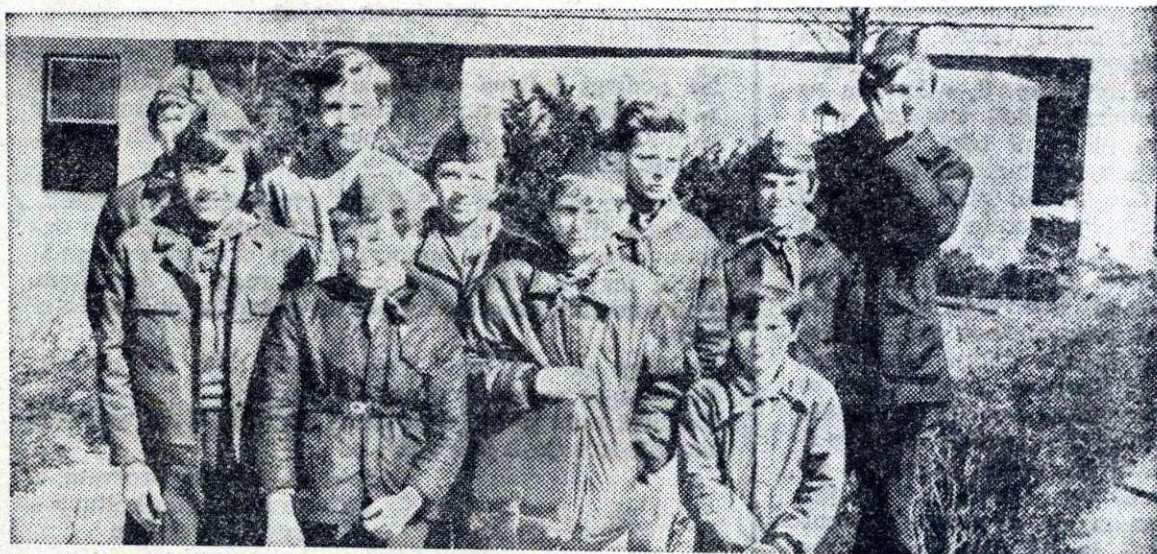
Namiznoteniški igralci Jesenic so v okviru tekmovanja za jugoslovanski namiznoteniški pokal, gostovali v Škofji Loki, kjer so premagali domačo ekipo Kondorja z najvišjim možnim rezultatom 5:0. Za ekipo Jesenic so nastopili: Buh, Vidmar in Muznik. S to zmago so se uvrstili med šestnajst najboljših ekip. V naslednjem kolu se bodo pomerili z ekipo Triglava iz Kranja.

Ekipo Triglava pa je premagala igralce Murove v postavi Ravnikar, Hafner in Kordež, z rezultatom 5:2. Čeprav so se mladi igralci Murove poslovili od nadaljnjega tekmovanja so v Kranju prikazali zelo dobro igro in s

tem tudi zaključili sezono, ki je bila za ekipo Murove zelo uspešna.

Ženska ekipa Jesenic je doma gostila sindikalno ekipo železarno Ravne in jo po hudem boju premagala z rezultatom 5:3. Najboljša igralka Jesenic Novakova, je dobila vsa tri srečanja. Tokrat je zelo dobro zaigrala Milenca Strumbelj in čeprav je bil to njen drugi nastop, je dosegla odločilno zmago, kajti zelo slabo je zaigrala Ušeničnikova. V naslednjem kolu gostujejo naše igralko v Ljubljani, ko se bodo pomerili z ekipo treh naših igralk; lahko računajo na uspeh.

R. D.

Skupina pionirjev, ki je nosila kurirčkovno pošto od Hrušice do osnovne šole Prežihov Voranc na Jesenicah

ROKOMET

Radovljica : Jesenice 22:27

V petek, 6. aprila, so igralci jeseniške rokometne ekipe odšli v Radovljico, kjer so odigrali prvo in obenem zadnjo prijateljsko tekmo pred pričetkom prvenstva v gorenjski rokometni ligi.

Že začetek tekme je prikazal, da sta moštvi zelo izenačeni kljub temu, da so bili jeseniški igralci letos prvič na igrišču, to je zunaj dvorane. Jeseničani namreč igrajo in trenirajo na igrišču za osnovno šolo, ki pa je v popoldanskem času zasedeno z rednim poukom in tako do sedaj niso mogli trenirati zunaj. Igralci in vodstvo ekipe pa upajo, da jim bo uspelo urediti razsvetljavo in s tem bi bil problem treningov rešen. Tako bi lahko tudi računali z večjimi uspehi ekipe.

Jeseniški igralci so bili v srečanju z RK Radovljico oslabiljeni, saj so nastopili brez standardnega vratarja Krmelja, ki pa ga je odlično zamenjal mladi Šporar. Po dokaj izenačenih igri so domačini prvi del srečanja zaključili v svojo korist z rezultatom 12:11.

V drugem delu srečanja je ekipa Radovljica svoje vodstvo povečala še za štiri gole, toda našim je uspelo kmalu izenačiti in tudi povesti. V teh trenutkih sta se najbolj izkazala Brejc in Prešeren. Tekma se je končala z rezultatom 22:27 v korist gostov z Jesenic.

Za Jesenice so bili uspešni: Rebolj 2, Zgonc 1, Geršak 3, Rozman 1, Brejc 9, Prešeren 7 in Pogačnik 4.

Jesenice : Sava B 26:16

V prvi prvenstveni tekmi prve gorenjske rokometne lige, so se jeseniški igralci v soboto, 7. aprila, na igrišču za osnovno šolo pomerili z ekipo Sava B iz Kranja. Tekmo si je ogledalo kakih petdeset gledalcev.

Prvi polčas se je pričel zelo nervozno. Jeseničani so že v začetku tekme nekajkrat zapored ušli gostom s hitrimi protinapadi, v katerih so petkrat zadeli vratnico, gola pa ni in ni bilo. V naslednjem protinapadu pa je gostom uspelo prvič na tekmi zatresti mrežo jeseniškega vratarja Šporarja. Po tem zadetku gostov pa se je začelo pravo bombardiranje naših na nasprotnikov gol, katerega je zelo dobro branil vratar Rozman. Kljub temu so Jeseničani povedli in kmalu vodili 11:4. Proti koncu polčasa so precej popustili zaradi utrujenosti, ker se jim pozna, da so premalo trenirali in da niso kondicijsko najbolje pripravljene. Gostom je v tem času uspelo rezultat

znižati in tako se je prvi polčas končal z rezultatom 11:7.

V nadaljevanju se razmerje sil ni prav nič spremenilo. Jeseničani so imeli vseskozi terensko premoč, gostje iz Kranja pa so le s težavo sledili našim in kljub naporom jim ni uspelo ublažiti poraza. Jeseničani so tako prvo prvenstveno tekmo v prvi gorenjski rokometni ligi dobili z rezultatom 26:16.

Upajmo, da bodo jeseniški

igralci zaigrali dobro tudi proti drugim nasprotnikom tako v gosteh kot doma.

Tokrat sta se pri naših najbolj izkazala Geršak in Prešeren, pohvalimo pa lahko tudi ostale igralce, ki so jima pomagali pri doseganju zadetkov. Tekmo je dobro vodil sodnik Teran iz Tržiča.

Za naše so nastopili: Šporar, Rebolj, Zgonc, Brejc 1, Pogačnik 3, Rozman 1, Geršak 7, Pavlič 3 in Prešeren 11.

V naslednjem, drugem kolu prve gorenjske rokometne lige, ki bo v soboto, 14. aprila, naši igralci gostujejo v Selcah.

R. Z.

ODBOJKA

Po pričakovanju

Po dveh zaporednih zmagah so jeseniški odbojkarji doživeli poraz. V Banja Luki so jih premagali odbojkarji OK Čajevca z rezultatom 3:0 (3, 10, 13).

Za Jesenice so nastopili: Kavčič, Bergelj, Strand, Bogataj, Divjak, Končnik, Pristov in Pogačar.

Jeseničani so odpotovali v Banja Luko brez Mežka in Kovača, ki sta te dni za slovensko mladinsko reprezentanco na Dunaju. Borbeni domačini so v prvem setu nadigrali Jeseničane. Vse njihove akcije so se končavale z možnimi udarci, pa tudi v polju so igrali dobro. V drugem setu so Jeseničani vodili že z rezultatom 5:0 in 8:5, vendar so domačini tudi ta set odločili v svojo korist, predvsem po zaslugi izredno pristranskega sojenja. Čeprav so se naši odbojkarji borili na vso moč, jim tudi v tretjem setu ni uspelo zmagati. Tudi v zadnjem setu sodnik ni mogel prikriti, da sodi v korist domače ekipe.

Kljub temu, da so Jeseničani tekmo izgubili, so igrali borbeno in predvsem v drugem in tretjem setu zadali domačinom precej težav.

V nedeljo, 15. aprila, se bodo Jeseničani pomerili doma

z ekipo OK Metalca iz Zagreba, kjer upravičeno računajo na zmago.

Tekma bo ob 10. uri v telovadnici OŠ Tone Čufar.

eva

Zamujena priložnost

Jeseničanke so že tretjič zapored izgubile prvenstveno srečanje. Tokrat so jih premagale odbojkarice OK Fužinarja iz Raven z rezultatom 3:1 (—7, —4, 10, —12).

Za Jesenice so nastopile: Mahnič, Čehajič, Filipaj, Strajnar, Nemec, Toman, Novak, Lukek in Urbanc.

Po medli in nezanimivi igri v prvih dveh setih, so favorizirane Ravenčanke povsem nadigrale jeseniške odbojkarice.

V tretjem setu so Jeseničanke zaigrale kot prerrojene. Znale so organizirati napade in jih tudi uspešno zaključiti. Igrale so kolektivno in izredno požrtvovalno. Tudi v četrtem setu so Jeseničanke povedle z rezultatom 9:0, nato pa je zaradi nekaj zaporednih napak gostjam uspelo izenačiti, na koncu pa set odločiti v svojo korist.

Jeseničanke so tako zamutile izredno priložnost, da bi premagale Ravenčanke, ki so si z zmago že zagotovile naslov slovenskih prvakinj.

eva

RAZPIS Čufarjevih plaket za leto 1973

Na podlagi 3. člena odloka o podeljevanju Čufarjevih plaket (Uradni vestnik Gorenjske, št. 20/69) razpisuje skupščina občine Jesenice podelitev Čufarjevih plaket za leto 1973.

Čufarjeve plakete se podeli kulturno-prosvetnim organizacijam ali posameznikom ter priznanje za aktivno delovanje na kulturno-prosvetnem in umetniškem področju ter za izredni prispevek k rasti in dosežkom kulturno-prosvetne dejavnosti na območju občine Jesenice.

Predloge za podelitev plaket lahko dajo vsi občani, kulturno-prosvetne in druge organizacije. Predlogi morajo biti predloženi občinski žiriji za izbor nagrajencev do 1. julija 1973.

Svet za šolstvo, prosveto,
kulturo in telesno kulturo
skupščine občine
Jesenice

RAZPIS Gregorčičevih plaket za leto 1973

Na podlagi 3. člena odloka o podeljevanju Gregorčičevih plaket (Uradni vestnik Gorenjske, št. 20/69) razpisuje skupščina občine Jesenice podelitev Gregorčičevih plaket za leto 1973.

Gregorčičeva plaketa se podeli organizacijam ali posameznikom za:

- aktivnost in uspehe razvijanja množičnosti na področju telesne kulture;
- dosežke na področju telesne vzgoje, strokovnega, organizacijskega in znanstvenega dela;
- dolgoletno uspešno delo na področju telesne kulture;
- tekmovalne dosežke na pomembnejših tekmovanjih;
- uspehe, ki pospešujejo telesno kulturo na področju propagande in publicistike.

Predloge za podelitev plaket lahko dajo vsi občani, telesno-kulturne in druge organizacije.

Predlogi morajo biti predloženi občinski žiriji za izbor nagrajencev do 1. julija 1973.

Svet za šolstvo, prosveto,
kulturo in telesno kulturo
skupščine občine
Jesenice

LETOVANJE V BAŠKI

Za letovanje v vikend hišicah in pod šotori za mladino in odrasle v taboru TVD Partizan Jesenice v Baški na otoku Krku so za leto 1973 predvideni naslednji termini in cene:

A. ČAS LETOVANJA

izmena	čas	efekt. dni	
I.	19. 6.—2. 7.	13	letovanje v tem času bo samo v hišicah, če bo prijavljenih 40—55 oseb
II.	2. 7.—15. 7.	13	Osnovna šola Prežihov Voranc Jesenice
III.	15. 7.—28. 7.	13	Osnovna šola Tone Čufar Jesenice
IV.	28. 7.—10. 8.	13	TVD Partizan Jesenice in ostali
V.	10. 8.—23. 8.	13	TVD Partizan Javornik — Koroška Bela in ostali
VI.	23. 8.—30. 8.	7	Pihalna godba železarne Jesenice z družinami

B. CENE LETOVANJA

a) učenci osemletke od 7 let starosti dalje:
za 13 efektivnih dni 306,00 din vključno s turistično takso, posebej se plača prevoz z avtobusom v obe smeri (okrog 85,00 din);

b) učenci poklicnih, srednjih in višjih šol:
za 13 efektivnih dni 338,00 din, posebej se plača turistična taksa 2,50 din dnevno in prevoz z avtobusom v obe smeri (okrog 85,00 din);

c) AKTIVNI IN PODPORNİ ČLANI OSNOVNIH ORGANIZACIJ OBZTK JESENICE, ki se izkažejo z izkaznico in plačano članarino za leto 1972 in 1973:
v šotorih — 31,00 din dnevno, za 13 efekt. dni 403,00 din,
v hišicah — 36,50 din dnevno, za 13 efekt. dni 475,00 din.

Posebej se plača turistična taksa 2,50 din dnevno in prevoz z avtobusom v obe smeri (okrog 85,00 din).

d) GOSTJE:

v šotorih — 37,50 din dnevno, za 13 efekt. dni 488,00 din,
v hišicah — 42,00 din dnevno, za 13 efek. dni 546,00 din.

Posebej se plača turistična taksa 2,50 din dnevno in prevoz z avtobusom v obe smeri (okrog 85,00 din).

Bivanje v hišicah se lahko koristi le za celotno izmeno. Predšolski otroci v spremstvu staršev imajo 50 % popusta, pod točko a).

Prevoz bo organiziran z avtobusom z Jesenic do Baške in nazaj. Odhod z Jesenic ob 5,30 uri izpred TVD Partizan Jesenice. Odhod iz Baške pa se predvideva med 12. in 14. uro.

Prijave sprejema uprava društva vsak torek in petek od 19.—20. ure zvečer v društvenih prostorih TVD Partizan na Jesenicah.

Uprava TVD Partizan
Jesenice

Kaj bomo gledali v kinu

KINO RADIO

14. aprila nemški CS barvni film **PO SLEDI SOKOLA** ob 15. uri, režija Gottfrid Kolditz, v glavni vlogi Gojko Mitič, Nannjo Hasse

14. in 15. aprila slovenski barvni film **LJUBEZEN NA ODORU**, ob 17. in 19. uri; režija Vojko Duletič, v glavni vlogi Metka Franko, Iztok Jereb

16. in 17. aprila mehiški CS barvni film **ZVEZDA VARIETEJA**, ob 17. in 19. uri; režija Juan Antonio Barden, v glavni vlogi Sara Montiel

18. aprila italijanski barvni film **ZLOČIN V TENIS KLUBU**, ob 17. in 19. uri; režija Franco Rasetti, v glavni vlogi Peter Lawford

19. in 20. aprila ameriški barvni film **ZADNJI BOJEVNIK**, ob 17. in 19. uri; režija Sir Carol Reed, v glavni vlogi Anthony Quinn

21. aprila ameriški barvni film **PARADA NORIH**, ob 17. in 19. uri, režija Andrew McLaglen, v glavni vlogi James Stewart

KINO PLAVZ

14. in 16. aprila mehiški CS barvni film **ZVEZDA VARIETEJA**, ob 18. in 20. uri

15. aprila nemški barvni CS film **PO SLEDI SOKOLA**, ob 10. uri

16. in 17. aprila slovenski barvni film **LJUBEZEN NA ODORU**, ob 18. in 20. uri

18. in 19. aprila francoski barvni film **SUM NA SRCU**, ob 18. in 20. uri

20. aprila italijanski barvni film **ZLOČIN V TENIS KLUBU**, ob 18. in 20. uri

21. aprila francoski C. V. co **NA MEJI NOROSTI**, ob 18. in 20. uri

KINO DOVJE MOJSTRANA

14. aprila francoski barvni CS film **OROŽNIK GRE V POKOJ**

15. aprila špansko-angleški barvni CS film **ZLATO IN JASTREBI**

21. aprila mehiški barvni CS film **ZVEZDA VARIETEJA**

KINO KRANJSKA GORA

14. aprila špansko-angleški barvni CS film **ZLATO IN JASTREBI**

15. aprila francoski barvni film **SUM NA SRCU**

18. aprila mehiški barvni film **ZLOČIN V TENIS KLUBU**

21. aprila slovenski barvni film **LJUBEZEN NA ODORU**

KINO DELAVSKI DOM JAVORNIK

14. aprila ameriški barvni film **BLISKOVITI UPOR**, ob 19. uri

15. aprila nemški barvni CS film **PO SLEDI SOKOLA**, ob 17. uri

15. aprila francoski barvni CS film **OROŽNIK GRE V POKOJ**, ob 19. uri

18. aprila slovenski barvni film **LJUBEZEN NA ODORU**, ob 19. uri

21. aprila francoski barvni film **SUM NA SRCU**, ob 19. uri

Gledališče

PETEK, 13. 4. 1973, ob 19.30 D. H. Lawrence: **SNAHA** — Igra v petih slikah — Predstava za upokojence in za izven — Enotna cena vstopnicam — 5 dinarjev

NEDELJA, 15. 4. 1973, ob 19.30 D. H. Lawrence: **SNAHA** — Igra v petih slikah — **GOSTOVANJE NA BREZNICI**

Košarkarji pred pričetkom prvenstva

V soboto 21. aprila bodo ponovno oživila košarkarska igrišča po vsej Sloveniji. Tokrat pričnejo s tekmovanjem košarkarji in košarkarice v slovenskih ligah.

Moška ekipa **Jesenic**, ki tekmuje v 1. A SKL, je letos popolnoma pomlajena. Konkurenca v tej ligi je izredno močna, tako, da bo naša ekipa morala napeti vse sile, za obstanek v družbi najboljših slovenskih ekip.

Ekipa je s pripravami na novo sezono pričela 19. decembra. Do prihoda na zunanje igrišče, so fantje trenirali trikrat tedensko pod vodstvom trenerja Marjana Seršena. S pripravami je vodstvo kluba zadovoljno, čeprav priprave zaradi pogojev v katerih se je znašel klub, niso dosegle nivoja kot ga imajo ostali klubi po Sloveniji. Vendar pa so fantje z disciplino in voljo premagovali vse težave. Treningi so bili dokaj dobro obiskani, prizadevnost vseh pa zavirljiva.

V zadnjem času so pripravne še okrepili. Trenirajo štirikrat tedensko na igrišču Podmežakljo. V načrtu imajo nekaj prijateljskih srečanj, tako, da bi bila ekipa tudi čimbolj uigrana. Ekipo bodo v letošnji sezoni sestavljali: **VAUHNİK, BIZJAK, PIRIH D., PIRIH P., VUJACIĆ, ŠMID, MUHAREMOVIĆ, NOČ, RAVNIK, HUDNIK, LOŽAR, HRATAR, MIŠIĆ**, ter še nekateri mlajši igralci, ki so vso zimo pridno vadili.

Tudi ženska ekipa je s pripravami pričela že 19. decembra. Vso zimo so dekleta trenirala v telovadnici osnovne šole v Mojstrani, sedaj pa se že trinajst dni pripravljajo na domačem igrišču. Treninzi so dovolj dobro obiskani, čeprav so trikrat tedensko. Tudi ženska ekipa je popolnoma pomlajena. Po odhodu starejših igralk je nastala vrzel, katero bodo mlajše igralk nadomestile le z izredno borbenostjo in disciplino. Tega se dekleta dobro zavedajo, zato izredno disciplinirano izpolnjujejo naloge. Trener Branko Jeršin ima tik pred prvenstvom nekaj težav s sestavo moštva. Igralki Jasna Volarič in Nevenka Bregar sta bolni, tako, da je posebno nastop Volaričeve vprašljiv. Za vse ostale pa velja, da so za prvenstvene boje fizično dobro pripravljene. Do začetka prvenstva bo veljala pozornost uigravanju ekipe in vadbi nekaterih tehničnih variant.

Ekipo bodo sestavljale naslednje igralk: **PAPLER, PURGER, PAVLIČEK, URAN, BREAR, ZORMAN, MOZINA, LESNJAK, REINER, LICHTENEGER, VUDRIČ A. in VOLARIČ**. Poleg tega pa je registriranih še osem pionirk, ki bodo k vestnim treninzi lahko nastopile v prvi ekipi.

R. r.

RAZPIS

Planinsko društvo Javornik-Kor. Bela razpisuje za Staničev dom pod Triglavom sledeča prosta delovna mesta:

oskrbnik-ica
kuharica
pomočnik oskrbnika

Pogoji za sprejem: Dober odnos do gostov in društva ter sposobnost za delo v planinski postojanki. Vsaj eden od navedenih mora znati delno nemški jezik. Primerno tudi za mlajše upokojene zakonske pare. Dom je odprt približno od 25. 5. do 25. 9. in ima 70 ležišč.

Osební dohodki po dogovoru.

Ponudbe pošljite do 30. aprila na naslov:

Planinsko društvo Javornik-Kor. Bela, 64270 Jesenice 3.

OBVESTILO

Obveščamo člane taborniške organizacije in druge ljubitelje dopusta pod šotori, da bomo v letu 1973 organizirali letno taborenje v **KARIGADORJU — ISTRA** in sicer:

1. izmena od 8. 7. do 22. 7., odhod ob 6.30 izpred železniške postaje Jesenice, povratek 22. 7. ob 20.00 uri do železniške postaje na Jesenicah.

2. izmena od 22. 7. do 5. 8., odhod ob 6.30 uri izpred železniške postaje Jesenice, povratek 5. 8. ob 20.00 uri do železniške postaje na Jesenicah.

Cena prevoza v obe smeri znaša 55,00 din in se vplača posebej.

Cena za tabornino na udeleženca:

— 4 do 9 let starosti znaša 20,00 din na dan, skupaj 280,00 din

— 10—18 let starosti — šoloobvezni znaša 23,00 din na dan, skupaj 322,00 din

— nad 18 let starosti, člani ZTS, brez zaslužka 25,00 din na dan, skupaj 350,00 din

— člani ZTS s samostojnim zaslužkom 30,00 din na dan, skupaj 420,00 din

— gostje v taboru 45,00 din na dan, skupaj 630,00 din.

Število udeležencev v posamezni izmeni je omejeno, zaradi tega bomo upoštevali prijave po dospelosti. Rok za prijave je 1. 7. 1973. Prijave lahko oddaste ali pošljete na naslov **BOŽO PANCUR**, 64270 Jesenice, Svetinova 19/IV. Pri prijavi morate vplačati tudi tabornino in denar za prevoz, če boste koristili skupinsko organiziran prevoz.

Prometno, hotelsko in turistično podjetje

»VIATOR«

Poslovna enota Jesenice

objavlja naslednja prosta delovna mesta:

1. **TAJNICE**
2. **ADMINISTRATORKE** tehnične službe
3. več **VK** in **KV**

— **AVTOMEHANIČOV,**
— **AVTOKLEPARJEV,**
— **AVTOELEKTRIKARJEV.**

Zahtevani pogoji za delovno mesto:

pod 1.: srednja ali nepopolna srednja izobrazba upravnno-administrativne, ekonomske ali splošne smeri z obveznim znanjem strojepisja, znanje stenografije zaželeno;

pod 2.: srednja ali nepopolna srednja izobrazba administrativne, ekonomske, strojne ali splošne smeri z obveznim znanjem strojepisja;

pod 3.: **VK** ali **KV** delavec v stroki s prakso pri popravilih in vzdrževanju osebnih vozil (za delo v novem avtoservisnem obratu).

Delovno razmerje bo sklenjeno s polnim delovnim časom za nedoločen čas. Poskusno delo je predpisano s pravilnikom o sistemizaciji delovnih mest.

Kandidati naj pošljejo vloge z opisom dosedanjih zaposlitev v roku 10 dni po objavi na naslov: **VIATOR LJUBLJANA**, poslovna enota Jesenice, 64270 Jesenice, Titova c. 67.

OBVESTILO

Klub za vzrejo športnih in službenih psov Bled — Lesce vabi vse lastnike in ljubitelje psov, na ocenjevanje čistokrvnih psov, ki bo dne 15. aprila od 8.00 ure dalje pred družbenim centrom v Lescah.

Istočasno sporočamo vsem, da se ob tej priliki lahko včlanijo v klub.

Vabi UO kluba za vzrejo športnih in službenih psov Bled — Lesce

PARADA NORIH, je kolumbijski film, v katerem nastopa zelo pisana družina nekdanjih zapornikov, plačancev, prostih in drugih, ki jih v filmu predstavljajo odlični filmski igralci na čelu z Jamesom Stewartom.

ZAHVALA

Odboru telesnih invalidov se najlepše zahvaljujem za obisk na domu ob dnevu invalidov in za lepo darilo. Vsem telesnim invalidom želim veliko sreče in zdravja.

Herman Kavčič

ZAHVALA

Sodelavkam in sodelavcem instrumentalnih delavnic ter sindikalnemu odboru RTA se najlepše zahvaljujem za prejeta darila in čestitke ob mojemu življenjskemu jubileju.

Berti Bertoncely

Povratni telovadni dvoboj

V našem glasilu smo že poročali, da imajo TVD Partizan Kranj, Gorje in Javornik — Koroška Bela že tradicionalno srečanja svojih oddelkov v orodni telovadbi, ki so zelo redka na Gorenjskem. Po dogovoru med tehničnim odborom TVD Partizana Gorje in Javornik — Koroška Bela je bilo organizirano povratno srečanje vseh telovadskih oddelkov v Gorjah. Žal se srečanja niso mogli udeležiti oddelki iz Kranja, ki so sodelovali na prejšnjem troboju.

Povratno srečanje je bilo v nedeljo, 8. aprila, v telovadnici osnovne šole v Gorjah, ki jo uporabljajo tudi člani TVD Partizana Gorje za svojo vadbo. Telovadnica je vzorno urejena, svetla in daje vse možnosti za dobro in uspešno vadbo. Pionirji in pionirke TVD Partizana Javornik — Koroška Bela so bili navdušeni nad tako svetlo in prostorno telovadnico.

TVD Partizan Gorje, pod vodstvom izkušenih veteranov in organizatorjev Lovra Zemva in Silvestra Arha, ima vse možnosti za dobro organizacijo vadbe vseh oddelkov, zato je društvo tudi eno najboljših na Gorenjskem, ki je uspešno tudi v zimskih športih, predvsem v smučarskih tehnikah.

Srečanje je veljalo tudi kot pregledno tekmovanje pred republiškim prvenstvom v vajah na orodju, ki bo 21. aprila v Ljubljani. Naša mladina, ki rada tekmuje, si je na tem srečanju pridobila še več tekmovalnih izkušenj, ki ji bodo na republiškem tekmovanju prala zelo prav.

Sodniški komisiji se je javilo naslednje število vrst in posameznikov:

starejše pionirke: ena vrsta iz Gorij, dve vrsti iz Javornika — Koroška Bela, starejši pionirji: ena vrsta iz Gorij, ena vrsta iz Javornika — Koroška Bela, mladinke: ena vrsta iz Gorij, mladinci: ena vrsta iz Gorij in en posameznik, člani: en posameznik iz Gorij.

Skupna udeležba je bila 43 nastopajočih.

REZULTATI:

Starejše pionirke (17 tekmovalk): vrste: 1. Javornik 173,3 točk (od 200 dosegljivih točk dosegli 86,6 %), 2. Gorje 168,6 točk (84,3 %), 3. Javornik 150,4

točk (75,2 %);

Posameznice: 1. Romana Belec Javornik 36,1 točke (od 40 dosegljivih dosegla 90,2 %), 2. Dorica Golob, Javornik 35,7 točk (89,2 %), 3. Anica Herman Javornik 35 točk (87,5 %);

Starejši pionirji (14 tekmovalcev) — vrste: 1. Gorje 227,7 točk (od 250 dosegljivih dosegli 91 %), 2. Javornik 221,2 točk (88,4 %);

Posamezniki: 1. Janko Žnidar, Gorje 46,9 točk (od dosegljivih 50 dosegel 93,8 %), 2. Samo Arh, Gorje 46,5 (93 %), Tone Marenče, Javornik 46,2 točk (92,4 %);

Mladinke (5 tekmovalk): vrsta Gorje 136,8 točk (od 160 dosegljivih ali 85,5 %).

Posameznice: 1. Majda Justin, Gorje 35,3 točk (od 40 dosegljivih ali 88,2 %), 2. Zdenka Maček, Gorje 34,1 točke (86,2 %), 3. Marija Koselj, Gorje 33,8 točke (86 %);

Mladinci (5 tekmovalcev): 3 razredi: vrsta Gorje 216,5 točk (od 240 dosegljivih ali 90,2 %).

Posamezniki: 1. Stanko Eržen, Gorje 54,9 točk (od 60

JUDO

V petek, 6. aprila, je bilo v Ljubljani izbirno tekmovanje judovistk za sestavo reprezentance za tekmovanje »vzhod — zahod«. Na tekmovanju so sodelovale tri dekleta iz judo sekcije TVD Partizana Jesenice in iz vseh ljubljanskih klubov.

Judistke so tekmovalle najprej v japonskem turnirju. To je način tekmovanja, ko zmagovalka ostane toliko časa na blazini, dokler ni poražena. V tem delu sta bili najboljši Jermanova z Jesenic in Trle-

dosegljivih ali 91,5 %), 2. Jan-ko Maček, Gorje 54,2 točk (90,3 %), 3. Branko Ambrožič, Gorje 54 točk (90 %);

Mladinci (1 tekmovalec) 2. razred: 1. Slavko Bolčina, Gorje 52,3 točk (od 60 dosegljivih ali 87,1 %).

Člani (1 tekmovalec) 3. razred: 1. Franci Peterman, Gorje 52,7 točk (od 60 dosegljivih ali 87,8 %).

Tekmovanje je potekalo v prijateljskem vzdušju in borbi za čimboljše ocene in mesta. Po zaključku tekmovanja so bili razglašeni rezultati in najboljšim trem iz posameznih oddelkov podeljene diplome. Žal tekmovanju niso mogli prisostvovati gledalci, ker telovadnica ne more sprejeti tudi gledalce. Potrebni bi bilo še več podobnih srečanj s čimer bi popularizirali to zvrst telesne vzgoje, ki je potrebna naši mladini za krepčenje njenih telesnih in s tem tudi duševnih sposobnosti. Statistika nam nazorno kaže, da z upadanjem dejavnosti v telesni vzgoji in opuščanjem orodne vadbe, narašča neutrujenost in neodpornost naše mladine.

pova iz Ljubljane. Pri takem načinu tekmovanja mora imeti tekmovalka zelo veliko kondicije. Bizjakova in Harapinova sta v tem delu tekmovanja pokazali sicer zelo lep judo, vendar pa nista bili tako uspešni.

V drugem delu tekmovanja je nastopila reprezentanca Ljubljane in kombinirana ekipa Jesenic. Zmagala je kombinirana ekipa Jesenic z rezultatom 8:5.

Ker je ženski judo šele na začetku razvoja, lahko rečemo, da so vsa dekleta z veliko požrtvovalnostjo pokazala res lep judo. D. T.

IZBERIMO NAJBOLJŠE ŠPORTNIKE OBČINE!

V prejšnji številki smo objavili, da tudi letos naše uredništvo, skupaj s športnim društvom in občinsko zvezo za telesno kulturo izbiramo najboljšega športnika-športnico občine.

Na priloženi kupon, katerega izrežite in nalepite na dopisnico ali pa vložite v ovojnico, napišite pet po vašem mnenju najboljših športnikov, ki so v minuli zimski sezoni ali v lanskeoletni sezoni imeli največ uspeha. Kupon pošljite do 20. aprila na naslov Uredništvo Železarja Jesenice.

Ime in priimek športnika ter športna panoga

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

Moj naslov:

NOGOMET

LEPO PRIZNANJE JESENISKEMU NOGOMETU

Mladinska komisija pri nogometni podzvezi Gorenjske je organizirala v sredo v Kranju prvo izbirno tekmovanje za sestavo mladinske nogometne reprezentance Gorenjske. Na to tekmo je komisija povabila tudi osem Jeseničanov kar je nedvomno lepo priznanje jeseniškemu nogometašem in njihovu trenerju tov. Radoviču. Pri tem moramo pripomniti, da je Ivo Trobič stalni član slovenske mladinske reprezentance.

Želimo, da bi nas naši kandidati za sestavo gorenjske mladinske reprezentance dostojno zastopali in upravičili zaupanje komisije.

Jesenice : NK Britof 3:2 (2:0)

V soboto so naši nogometaši gostovali v Britofu pri Kranju, kjer so v drugem kolu prvenstva NPG odigrali prvenstveno tekmo z domačim moštvom in zmagali z rezultatom 3:2 (2:0).

Po nepričakovanem porazu v prvem kolu na domačem igrišču, so naši v soboto zaigrali mnogo boljše in popolnoma nadigrali domačine ter si že v prvem polčasu ustvarili prednost dveh golov.

V drugem polčasu so nadaljevali z dobro igro in z drugim golom Ljubojeviča povečali prednost na 3:0. Po prejetem tretjem zadetku pa so domačini zaigrali zelo grobo in niso izbirali sredstev, da bi zaustavili nenehne napade naših napadalcev, ki so si kljub grobi igri domačih ustvarili še nekaj izredno lepih priložnosti za doseg go-la, vendar jih žal niso znali realizirati.

Domačini so po poškodbi Ljušiča, ki je le-tega nekaznovano pred očmi pristranskega sodnika Mihečiča iz Kranja, takrat ko ni bil v posesti žoge, udaril igralec domačih, uspeli doseči dva zadetka in tako poraz ublažili.

S to zmago imajo naši še vedno lepe možnosti za osvojitve prvega mesta v NPG, seveda, če si v naslednjih kolih ne bodo dovolili večjih spodrsrlajev. Naši igralci zaslužijo vso pohvalo za požrtvovalnost in borbenost v teh, po zaslugi pristranskega sodnika, nenormalnih pogojih odigranih tekm.

Gole za naše so dosegli: Ljubojevič 2 in Jereb.

Pionirji so v prvem kolu prvenstva NPG gostovali prav tako v Britofu, kjer so odigrali prvenstveno tekmo z domačini in zmagali z rezultatom 5:1 (2:0). Naši pionirji so bili v vseh pogledih mnogo boljši od domačinov in so zasluženo zmagali.

Gole za naše so dosegli: Ljujič 3, Sulejmanović in Horvat.

Mladinci so v drugem kolu tekmovanja za pokal ZMJ na področju NPG gostovali v Kranju, kjer so odigrali tekmo z moštvom Save iz Kranja in zmagali z rezultatom 1:0 (0:0). V slabem vremenu, saj je vso tekmo deževalo, obe moštvi nista mogli prikazati vsega kar zmoreta. Naši so imeli vso tekmo iniciativo v svojih rokah in so zasluženo zmagali.

Edini gol za naše je dosegel Kovačič.

V soboto, 14. aprila, jeseniško prvo moštvo igra doma z moštvom Alplesia iz Železnikov. Tekma bo ob 16. uri in 15 minut. V predtekmju ob 15. uri se bosta srečali v borbi za prvenstvene točke pionirski moštvi obeh klubov.

Mladinci gostujejo v nedeljo, 15. aprila, v Trzinu, kjer bodo odigrali prvenstveno tekmo z domačim moštvom.

PETI TRADICIONALNI TRIGLAVSKI TURNI SMUK bo v nedeljo 22. aprila. Snega je dovolj. Udeleženci vseh prejšnjih smukov dobijo letos že zlato spominsko značko.

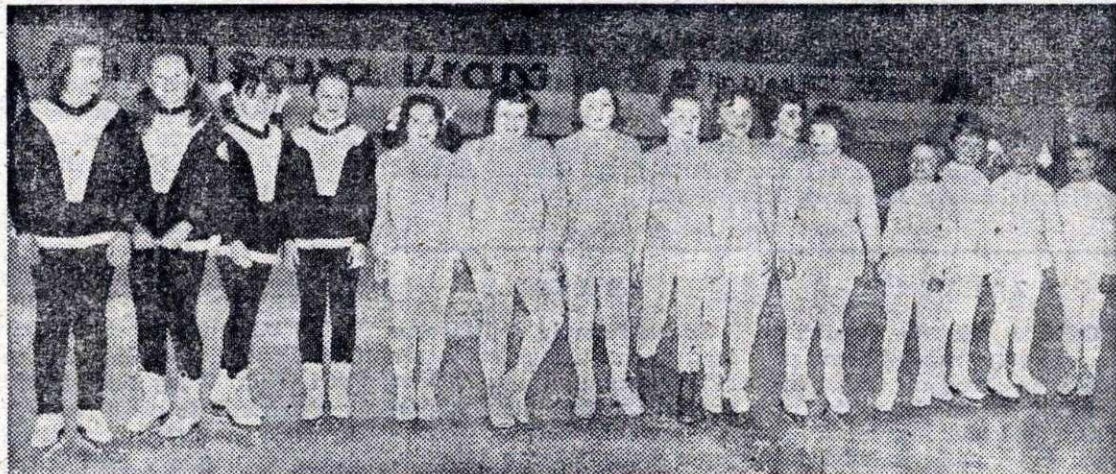
Podrobnosti o organizaciji smuka bodo objavljene v Železarju 20. aprila.

Planinska društva
Javornik, Mojstrana in Martuljek

ZA PRVOMAJSKE PRAZNIKE ODPRT STANICEV DOM

Planinsko društvo Javornik — Koroška Bela sporoča, da bo Staničev dom pod Triglavom odprt od 28. aprila od 12. ure do 2. maja do 12. ure, če bodo ugodne vremenske oziroma snežne razmere.

Da ne bi prišlo do nesreč prosimo vse obiskovalce, da uporabijo dohod skozi Krmo, kjer bodo v Kovinarski koči zvedeli če je dom odprt. Ob zelo slabih snežnih ali vremenskih razmerah doma ne moremo odpreti zato je predhodna informacija v Kovinarski koči nujno potrebna.

Domači vaditeljski kader je pod mentorstvom Barbke Šenk iz Ljubljane v minuli sezoni uspešno deloval s temi mladimi drsalkami, ki lepo napredujejo.